

T. C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
ENDÜSTRİ VE ÖRGÜT PSİKOLOJİSİ

**ARJANTİN TANGOSUNUN BİREYLERİN İLETİŞİM
BECERİLERİNE VE DİKKAT DÜZEYLERİNE OLAN
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EKREM DEMİRAĞ

Danışman Öğretim Üyesi:

Prof. Dr. NURSEL TELMAN

İstanbul, Nisan 2010

T. C.
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
ENDÜSTRİ VE ÖRGÜT PSİKOLOJİSİ

**ARJANTİN TANGOSUNUN BİREYLERİN İLETİŞİM
BECERİLERİNE VE DİKKAT DÜZEYLERİNE OLAN
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

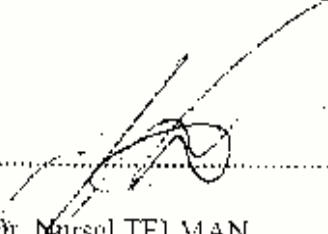
YÜKSEK LİSANS TEZİ
EKREM DEMİRAĞ

Danışman Öğretim Üyesi:
Prof. Dr. NURSEL TELMAN

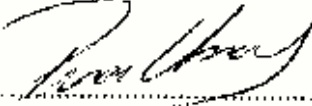
İstanbul, Nisan 2010

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

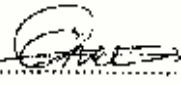
18.01.2010 tarihinde tezinin savunmasını yapan Ekrem DEMİRACI'ya ait "Arjantin Tangosunun Bireylerin İletişim Becerilerine ve Dikkat Düzeylerine Olan Etkisinin İncelenmesi" başlıklı çalışma. Jüriimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Endüstri ve Örgüt Psikolojisi Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak Kabul Edilmiştir.

Prof. Dr. Nursel TELMAN
(Başkan)
(Danışman)

Doç. Dr. Pınar ÜNSAL
(Üye)

Yrd. Doç. Dr. Levent ÖNEN
(Üye)

ÖNSÖZ

Bu araştırmayı başından sonuna kadar destekleyen ve araştırmayla ilgili her türlü yardımı sunan tez danışmanım, Maltepe Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nursel TELMAN'a, Malena Dans Stüdyosundan Taner YILDIRIM'a ve Milonguero Uğur AKTÜRK'e teşekkür ederim.

Ekrem DEMİRAğ

Nisan, 2010

ÖZET

Bu çalışmada, ilk aşamada Arjantin tangosunun ergen bireylerin iletişim becerileri ve dikkat düzeyleri üzerindeki etkileri, ikinci aşamada ise Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlerin iletişim becerileri, dikkat düzeyleri, ruhsal durumları, liderlik, fiziksel ve sağlık durumları üzerindeki etkileri araştırılmıştır.

Araştırmanın ilk aşaması ergen bireylerle yapılan bir modelleme çalışmasıdır. Bu çalışmada deney ve kontrol gruplarının İletişim Becerileri ve Benton Vısal Retention Testlerinden almış oldukları ilk ve son test puanları arasındaki farkın anlamlılığı, Mann Whitney U Testi ile araştırılmıştır. Deney gruplarının kendi içinde karşılaştırılmasında ise Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2009).

Analiz sonuçları araştırmaya katılan kişilerin Benton Visual Retention testinden aldıkları deney öncesi ve sonrası puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($p=0.002<0.05$). Bu sonuçlara göre ergen bireylere yönelik düzenlenen tango eğitim programının kişilerin dikkat düzeylerini arttırdığı söylenebilir.

Araştırmanın ikinci aşamasında Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlerin iletişim becerileri, dikkat düzeyleri, ruhsal durumları, liderlik, fiziksel ve sağlık durumları üzerindeki etkileri bir anketle ölçülmüştür. Elde edilen veriler SPSS 11 programında analiz edilmiştir.

Araştırmaya katılan kişilerin %68'i iletişim becerilerinin artmasında ve gelişiminde Arjantin tangosunun katkısı bulunduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan kişilerin %62.3'ü dikkat düzeylerinin artmasında ve gelişiminde Arjantin tangosunun katkısı bulunduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan kişilerin %90'ı, fiziksel gelişimlerinde ve sağlık alanında Arjantin tangosunun katkısı bulunduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan kişilerin %39'u iş ortamında liderlik özelliklerini açığa çıkarmada Arjantin tangosunun katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan kişilerin %90'ı Arjantin tangosunun kendilerinin ruhsal durumlarına pozitif olarak katkısı olduğunu belirtmişlerdir.

Tango bu bulgular ışığında, endüstri alanında kullanılarak yönetim ve organizasyonlara yönelik liderlik, stres, ruh sağlığı, iletişim becerileri, dikkat düzeylerinin geliştirilmesi gibi alanlarda ciddi yararlar sağlayabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dans, Arjantin Tangosu, Ergen, İletişim, Dikkat.

SUMMARY

In this study; the effect of the Argentinian tango on the communication skills and attention levels of adolescents at the first stage and the effects of tango on the communication skills, attention levels, psychological conditions, leadership, physical and health conditions of the adults in the business life dancing Argentinian tango at the second stage.

The first stage of the investigation is a modelling study carried out on adolescents. In this study, the meaning of the difference between the first and last test points scored by the experimental group and the control group in the Communication Skills and Benton Visual Retention Tests are investigated based on the Mann Whitney U Test. In the comparison of the experimental group among themselves, on the other hand, Wilcon Marked Desks Test was used (Buyukozturk, 2009).

Results of the analysis reveal that there is a significant difference in terms of statistics between the pre and post experiment points the participants of the research scored in the Benton Visual Retention Test ($p=0.002<0.05$). According to such results, it can be concluded that the tango training program organized for the adolescents increases the attention levels of the individuals.

At the second stage of the research, the effect of the Argentinian Tango on the communication levels, attention levels, psychological conditions, leadership, physical and health conditions of the adults in the business life dancing Argentinian Tango with a survey. The data obtained was analyzed in the SPSS 11 program.

68% of those taking part in the research stated that the Argentinian Tango contributed to the increase in and development of their communication skills.

62.3% of the participants stated that the Argentinian tango contributed to an increase in and development of their attention levels.

90% of the participants stated that the Argentinian tango contributed to their physical growth and in the area of health.

39% of those participating in the research stated that the Argentinian Tango contributed to their revealing their leadership properties in the work atmosphere.

90 % of the participants of the research stated that the Argentinian tango had a positive effect on their psychological conditions

These findings point at the fact that by being used in the area of industry, tango may prove advantageous in such areas as leadership in management and organization, stress, psychological health, communication skills, development of attention levels.

Key words: dance, argentinian tango, adolescent, communication, attention.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Geçmişten Günümüze Dans.....	2
1.2. Dans Türleri.....	6
1.2.1. Geleneksel Danslar.....	6
1.2.1.1. İnanca Bağlı Danslar.....	7
1.2.1.2. Taklidi Danslar.....	7
1.2.1.3. Törensel Danslar.....	8
1.2.2. Sosyal Danslar.....	9
1.2.2.1. Tek Yapılan Danslar.....	9
1.2.2.2. Eşli Yapılan Danslar.....	9
1.2.2.3. Toplu Yapılan Danslar.....	10
1.2.3. Sportif Danslar.....	10
1.2.4. Sanatsal Danslar.....	11

1.3. Dansın Yararları.....	11
1.4. Dans ve Güdü.....	11
1.5. Dans ve An.....	16
1.6. Dans ve Terapi.....	19
1.7. Psikodrama ve Tango.....	23
1.8. Psikodramada Oyun, İki Kişilik Bir Oyun, Tango.....	27
1.9. Tango Terapi.....	31
1.10. Tango ve Buenos Aires.....	34
1.11. Tango ve İstanbul.....	38
1.12. Tango ve Etik.....	41
1.13. Ergenlik Dönemine Genel Bakış.....	42
1.14. İletişim Kavramına Genel Bakış.....	45
1.14.1. Kişilerarası İletişim.....	46
1.14.2. Sözel İletişim.....	47
1.14.3. Sözsüz İletişim.....	47
1.15. Dikkat Kavramına Genel Bakış.....	49
1.16. Araştırmanın Amacı	54
1.17. Araştırmanın Önemi.....	55
2.YÖNTEM.....	57
2.1.Örneklem.....	58
2.1.1. Ergen Bireylerin Demografik zellikleri.....	58
2.1.2. İş Yaşamındaki Yetişkinlerin Demografik zellikleri	59
2.2. Veri Toplama Araçları	60
2.2.1. Ergen Bireyler İçin Veri Toplama Araçları ..	61
2.2.1.1. Kişisel Bilgi Formu.....	61
2.2.1.2. Benton Visual Retention Testi.....	61
2.2.1.3. İletişim Becerileri Envanteri.....	62
2.2.2. İş Yaşamındaki Yetişkinler İçin Veri Toplama Araçları.....	63

2.2.2.1. Kişisel Bilgi Formu.....	63
2.2.2.2. Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik Anket.....	63
2.3. İşlem.....	65
2.3.1. Ergen Bireylere Yönelik İşlem.....	65
2.3.2. İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik İşlem.....	68
3. BULGULAR.....	69
3.1. Arjantin Tango Eğitimi Verilen Ergen Bireylere Yönelik Bulgular.....	69
3.2. Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik Bulgular	73
3.3. Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik Uygulanan Anket Bulguları.....	74
4. TARTIŞMA	95
5. KAYNAKLAR.....	100
6. EKLER.....	105
EK: I Ergen Bireyler İçin Kişisel Bilgi Formu.....	105
EK: II Benton Visual Retention Testi F Formu.....	106
EK: III Benton Visual Retention Testi G Formu.....	110
EK: IV İletişim Becerileri Testi.....	113
EK: V Ergen Bireylere Yönelik Hazırlanan Arjantin Tangosu Çalışma Programı.....	114
EK: VI İş Yaşamındaki Yetişkinler İçin Kişisel Bilgi Formu.....	116
EK: VII Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik Anket.....	117
EK: VIII İzin Dilekçesi.....	119
ÖZGEÇMİŞ.....	120

KISALTMALAR LİSTESİ

ADHD: Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu.

DSM-IV: Amerikan Psikiyatrik bozukluklar Tanı ve sınıflandırma sistemi.

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu.

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1:** Ergen Bireylerin Deney ve Kontrol Grubu Demografik Özellikleri
- Tablo 2:** Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlerin Demografik Özellikleri
- Tablo 3:** Deney ve Kontrol Gruplarının Benton Visual Retention Testleri Ön Test ve Son Test Uygulamalarından Aldıkları Puanlar
- Tablo 4:** Mann Whitney U Testi Sonuçları
- Tablo 5:** Deney Grubunun Benton Visual Retention Testleri Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon Signed Ranks Test Sonuçları
- Tablo 6:** Deney ve Kontrol Gruplarının İletişim Becerileri Envanteri Ön Test ve Son Test Uygulamalarından Aldıkları Puanlar
- Tablo 7:** Deney Grubu İletişim Becerileri Envanteri Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon Signed Ranks Test Sonuçları
- Tablo 8. 1:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Kendimi daha zinde ve sağlıklı hissetmeme yol açıyor” ifadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 2:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Sabahları uyandıgımda kendimi daha dinç hissettiriyor” ifadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 3:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “İletişimde bulunduğum insanları içtenlikle dinlememe katkı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 4:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Beden şeklimi, duruşumu geliştiriyor” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 5:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Konuşurken etkili bir göz iletişimi kurmamı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 6:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Dikkatimi karşımdaki kişilerin ilgi alanında toplayabilmeme katkı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 7:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Düşüncelerimi başkalarına kolayca iletmeme yardımcı oluyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 8:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Bedensel olarak kendimi hafiflemiş hissettiriyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 9:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Karşı cinsle iletişim kurmama yardımcı oluyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 10:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak duygu ve düşüncelerini anlamama yardımcı oluyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 11:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Duygularımı göstermeyi kolaylaştırıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 12:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Dengemi geliştiriyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 13:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Gün içinde yaşadığım tüm streslerden beni arındırıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 14:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “İş ortamında liderlik özelliklerimin açığa çıkmasına katkı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

- Tablo 8. 15:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Zorlaşan işler karşısında bana devam edebilme, sonunu getirebilme motivasyonu sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 16:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Kendimle, fiziksel görünümümle barışık olmamı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 17:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “İşimle ilgili konulara, uzun süreli odaklanmamı zorlaştırıyor” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 18:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Takım çalışmalarında konsantrasyonumu arttırıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 19:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Kişilerarası çatışmalardan ve korkulardan arınmamı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 20** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Sosyal çevremle daha iyi ilişkiler kurmamı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 21:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Gerginliklerimi azaltıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 22:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Kendimi ifade etmemi zorlaştırıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 23:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Koordinasyon ve aerobik kapasitemi geliştiriyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 24:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Dikkatimi işimle ilgili ayrıntılara yoğunlaştırmama katkı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 25:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Beden dilimi çok daha etkin kullanabilmemi sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 26:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Dikkatimi toplamada güçlük çekmeme yol açıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 8. 27:** Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Duygularımı göstermeyi zorlaştırıyor.” İfadesine katılım sıklığı
- Tablo 9:** İletişim Becerilerinin Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t Testi Sonuçları

1. GİRİŞ

Sosyal danslar içinde yer alan Arjantin tangosu eşli olarak yapılan bir dans türüdür. Arjantin tangosunda eşlerin, ağırlıklı olarak erkek partnerlerin dansa liderlik etmeleri söz konusudur. Dans sürecinde liderliğe bağlı olarak eşler arasında yöneten ve yönetilen ilişkisi yaşanmaktadır. Bu roller partnerler arasında zaman zaman dansın akışı içerisinde yer değiştirir. Bazen erkek bazen de kadın lider, partnerleri ise yönetilen olur. Müzik ritmi eşliğinde bu rol değişiminin yoğun olarak yaşandığı dans anında sözün kullanılmadığı yerde partnerlerin birbirlerini beden diliyle anlamaları, hissetmeleri ve tamamlamaları önem taşır. Bununla birlikte dans süresince partnerlerin sürekli birbirlerini takip etmeleri birbirlerine odaklanmaları söz konusudur. Bu odaklanma da beraberinde dikkati sürekli kılar. (Yıldırım, 2007)

Eşli danslar arasında yer alan tangoda dikkat, dansın akışında etkin bir rol oynar. Tangoda dans süresince erkek, müziği dinlemek, yaptığı figüre yoğunlaşmak, bir sonraki figürü kurgulayabilmek, dans pistinin akışını sağlamak ve de aynı anda piste yol aldığı sırada geri geri yürüyen ve arkasını hiç görmeyen partnerinin diğer çiftlerle çarpışmamasını sağlamakla sorumludur. Bayanın da bunca ayrıntıyla başa çıkma sorumluluğu olan partnerine gergin olmayan bir ortam hazırlaması ve onun müzik eşliğindeki koreografi ve adımlarla buluşan anlatımlarına olanak sağlayarak

ahenkli bir uyumla karşılık vermesi beklenir. Bu süreç partnerlerin sürekli birbirlerini takip etmelerini ve birbirlerine odaklanmalarını gerektirir. Bu odaklanma da beraberinde dikkati sürekli kılar (Akgül, 2006).

Bu çalışmayla spesifik olarak ilk aşamada Arjantin tangosunun ergen bireylerin iletişim becerileri ve dikkat düzeyleri üzerindeki etkileri, ikinci aşamada ise Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlerin iletişim becerileri, dikkat düzeyleri, ruhsal alan, liderlik alanı, fiziksel ve sağlık alanları üzerindeki etkileri ele alınacaktır.

Psikoloji alanında Arjantin tangosu üzerine hiçbir çalışmaya rastlanmaması ve bu çalışmanın ilk olacağı düşüncesi ayrıca tangonun grup psikoterapileri arasında yer alan, sosyometri içerisinde kullanılan psikodrama ile olan birçok benzerlikleri araştırmacıyı bu çalışmaya yöneltmiştir.

1.1. Geçmişten Günümüze Dans

Tarih boyunca yaşanan ve toplumlar üzerinde travmatik etkileri hissedilen savaşlar, binlerce kişiyi kırıp geçiren salgın hastalıklar, açlıklar, günümüzde birçok ülkede insanlığın ortak ütopyası olan refah toplumuna ulaşılmasıyla birlikte yerini yeni sıkıntılara terk etmiştir. Günümüzde binlerce kişiyi kırıp geçiren bir Kara Vebanın olmamasına karşın milyonları mutsuzluğa mahkûm eden derin bir yalnızlık ve anlamsızlık duygusu söz konusudur. Yine günümüzde, geçmişte insanların birbirlerine zincirlenerek satıldığı köle pazarları olmamasına karşın, kamera gözetimi altında labirentleri andıran modern kutucuklar içindeki çağdaş iş yaşamına terk

edilmiş beyaz yakalı ve mavi yakalı çalışanlar söz konusudur. Teknolojinin gelişmesine, maddi ihtiyaçların karşılanmasına rağmen günümüz insanı birkaç yüzyıl önceki atalarından daha mutlu, daha sağlıklı, daha özgür bir noktaya ulaşamamıştır. Bu nedenle günümüzde insan yaşamına değer ve anlam katan tüm faaliyetler yeniden gözden geçirilerek maddi ihtiyaçların karşılanması sonucu açığa çıkan artistik ihtiyaçların karşılanmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu çerçeveden bakıldığında içinde yaratıcılığı, üretkenliği barındıran artistik ihtiyaçlar, özgün bir doğası olan dansa kendisine karşılık bularak sanatsal kültürel etkinlikler arasında yer almıştır. (Anıl, 2006)

Aktaş'a (2006) göre "dans, insanın doğuşuyla var olan, insanın kendi içgüdü, duygu ve düşüncelerini ifade edebilmesine ve toplumla iletişim kurabilmesine yardım eden, estetik ve ritmik özelliğe sahip hareketlerle yaratılan fiziksel davranışlardır." (s.2).

Koçkar'a göre (1998) dans; insan yaşamında var olan sevgi, nefret, aşk, ihanet, isyan, intikam gibi duyguların tümünü içeriğinde bulunduran, insan yaşamının önemli öğelerinden biri olan, hatta yaşamın kendisi olarak tanımlanabilen, insan iletişimini ve bilgilerini yüzyıllar sonrası kuşaklara ulaşmasını sağlayan bir kavramdır (akt, Akgül 2006).

Ezgiye göre (2002) düşünsel yaratıcılığın bedensel anlatıma yansımaları olan dans; zorlu yaşam koşulları karşısında kimileyin hüznün, kimileyin acının, kimileyin nefretin, kimileyin de çaresizliğin yansıdığı bir duruşla ayakta kalabilen, toplumsal

yaşamın içinden çıkıp insana dolayısıyla yeniden topluma yansiyabilen ayrıcalıklı bir sanat olarak tanımlanmaktadır (akt: Akgül, 2006).

Chujoy, ilk insanların doğum, ölüm, hastalık, gündüz, gece, yağmur, rüzgar ve mevsim değişikliklerinin nasıl meydana geldiğini bilmediklerini bununla birlikte anlayamadıkları olaylar meydana geldiğinde yaşadıkları korkularını ya da sevinçlerini henüz bir dile sahip olmadıkları için aktaramadıklarını, bundan dolayı da ilk insanların yaşadıkları olaylarla ilgili düşündüklerini, hissettiklerini diğerlerine çeşitli vücut hareketleriyle anlattıklarını ifade etmektedir. Chujoy ilk insanların ağaçların sallanmasından, kuş seslerinden, hayvanların yürüyüşlerinden etkilenerek hareketlerinin içeriğini biçimlendirdiklerini, ellerini çırparak, bağırarak ve davullara vurarak hareketlerine çeşitli sesler eklediklerini bu hareket ve seslerin bir süre sonra belli amaçlar doğrultusunda birbirlerinden ayrılarak dini dansları, sosyal dansları ve eğlence danslarını oluşturduğunu dile getirmektedir (akt, Taşkiran 2008).

Chujoy'un açıklamaları dikkate alındığında ilk insanların, birbirleriyle iletişim kurma amacıyla gelişen beden hareketlerinin ürünü olarak dansı yarattıkları söylenebilir. Psikoterapilerde etkin olarak kullanılan zihin unuttur, beden hatırlar tümcesinin ilk insanların yaşam biçimlerini çağrıştırır nitelikte olduğu, maksimum hareketin olduğu bu dönemlerden kaynağını alarak günümüze geldiği söylenebilir.

Haruki (1999) ise dansın kökeni bakımından dini nitelikte olduğunu, ilkel insanın normal koşullar altında hükmedemediği güçler karşısında bu güçleri kendi iradesine boyun eğdirmek ve gücünün yetmediği olaylara hâkim olmak amacıyla dansı kullandığını belirtmektedir. İlkel insanın isteklerini el kol hareketlerini

somutlaştırmasıyla ortaya koyduğunu belirten Haruki, bu hareketlerin bir araya gelmesiyle dansın doğduğunu ve dansın insanın dünyasıyla onun dışındaki bilinmeyen evren arasında ilişki kurma amacına yönelik büyük bir dini tören olarak yaşandığını dile getirmektedir (akt, Taşkiran, 2008).

Günümüzde ise Ford ve Richardson (1994), Paul Spencer'ın dansı toplum içindeki iktidar ilişkilerini yansıtan, ticari, politik, propagandist ve toplumsal anlamı bulunan bir kavram olarak ele aldığını belirtmektedir. Spencer, dansçıların siyasal denetim, toplum içi örgütlenme, toplumsal ahlak ve değerler gibi toplumun en önemli sorunlarına gösterilerinde değinebildiğini, bunu kimi zaman bilinçli, kimi zamanda doğal yollarla sanatlarına yansıtarak gerçekleştirdiklerini dile getirmektedir (akt: Taşkiran, 2008).

Almanya da 1932 yılında Naziler iktidara gelerek Ausdrucktanzı (Alman dansı) propaganda aracı olarak kullanmışlardır. Modern dansların önde gelen ismi Laban, Nazilerin gövde gösterisine dönüşen 1936 Berlin Olimpiyatlarının açılış koreografilerini gerçekleştirmiştir. Japonya da ikinci dünya savaşı sonrasında acı ve şiddete tepki olarak Butoh dansı ortaya çıkararak tüketim toplumunu hedef alan bir anlayış geliştirmiştir. Amerika da ise 20. yüzyılın başında kadınlar toplumsal rollerini sorgulayarak yeni sosyal roller ve davranışlar aramışlardır. Modern dans pratiği ile bu arayış ve dönüşümlere öncülük yapan Ruth. St. Denis, Viktorya dönemi toplumunun kadın üzerinde kurduğu baskıyı yıkan ve beden hareketlerini özgürleştiren yapısıyla bu arayışlara önemli katkılar sağlamıştır. Ayrıca Desmonnd'un (2001) belirttiğine göre Denis, Hint kültüründen ve uzak doğudan beslenerek ortaya koyduğu Radha oyunu ile cinsel ayrımcılık, ırkçılık, oryantalizm,

kadın bedeninin cinselliği, beyaz orta sınıf temalarını güçlü bir şekilde sunarak Amerika'daki değişimlerin öncüleri arasında yer almıştır (Nebioğlu, 2007).

1.2. Dans Türleri

Aktaş (2006) "Dans'a İlk Adım" adlı çalışmasında dans türlerini dört ana başlıkta toplamaktadır.

1.2.1. Geleneksel Danslar

Geleneksel danslar bir toplumun kültürel yaşam tarzından esinlenilerek yaratılmış toplum özellikleri bakımından anlam yüklü danslardır. Toplumların yaşam tarzı ve kültürel özellikleri bu danslarda sergilenmektedir. Bu danslarda kültürel ve geleneksel değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılması ve yaşatılması söz konusudur.

Aktaş'ın belirttiği gibi dans topluluklarında kültürel ve geleneksel değerlerin aktarılması belirgin bir şekilde göze çarpar. Örneğin 2008 yılında Akşehir'de düzenlenen Uluslararası Nasrettin Hoca Festivaline Avrupa'nın birçok ülkesinin dans toplulukları ile Türkiye'nin yöresel dans toplulukları katılmıştır. Dansların sergilenmesinde Anadolu yöresine ait olan dans topluluklarında kadın-erkek ilişkilerinin mesafeli olduğu, kimi zamanda kuru sıkı silahlarla buluşan Aydın yöresinin efeleriyle bu ilişkilerin gerilim dolu bir hale büründüğü gözlenmiştir. Avrupa ülkelerinin dans topluluklarında ise eşli dansların belirgin olarak ön planda yer aldığı, kadın-erkek ilişkilerinde Anadolu kültüründeki gibi mesafelerin söz konusu olmadığı dikkati çekmiştir.

Aktaş'a (2006) göre eski toplumların yaşam tarzlarından örnekler sunan geleneksel danslar kendi içinde üç gruba ayrılır.

1.2.1.1. İnanca Bağlı Danslar

Bu danslar tanrıya duyulan sevgi, ona ulaşabilme ve onunla bütünleşebilme amacıyla yapılır. Ayrıca tanrının sahip olduğu doğüstü gücüne karşı duyulan korku ve gazabından korunma amacıyla da yapıldığı görülür. Bir tür "zikir" olan ve "trans" adı verilen tanrıya ulaşma amacıyla yapılan dinsel dans türü ile Türkiye de ve bazı Müslüman ülkelerde yapılan "sema" dansları inanca bağlı danslara örnek olarak gösterilebilir.

Aktaş'ın inanca bağlı danslar olarak aktardığı zikir ve sema danslarının Anadolu da tanrıya ulaşma amacıyla yapılan ibadet olarak karşılık bulduğu, tanımlandığı söylenebilir.

1.2.1.2. Taklidi Danslar

İnsanların yaşam şekillerini, yaşadıkları ortamı ve bu ortamda bulunan nesnelere, dağları, nehirleri, ovaları, güneşi, ayı, yıldızları, hayvanları, sevilen, korkulan ve batıl inançlara konu olan doğüstü güçleri taklit etmeleriyle gelişen, tiyatral ve dramatik özellikli danslardır. Beden hareketleri jestler ve mimiklerle anlatılan bu dans türü aynı zamanda "konulu danslar" ya da "tiyatral danslar" olarak da adlandırılır. Türkiye de hayvan taklitlerine giren danslar arasında gösterilen "Kurt -Kuzu", "Kartal", "Tavuk Barı" gibi danslar ayrıca Artvin deki Çoruh

nehriinin akışından etkileneerek ortaya çıkan bir doğa taklidi olan ‘‘Coşkun Çoruh Dansı’’ taklidi danslara örnek olarak gösterilebilir.

Aktaş’ın belirttiği korku duyulan doğüstü güçleri taklit etme eylemine grup psikoterapilerinde yer alan psikodramada sistematik bir şekilde yer verildiği söylenebilir. Psikodrama sahnelerinde ortaya konan korkuyla birlikte gelişen travmatize yaşantılarda, ikinci yaşanan gerçek birincisinden kurtuluş olarak tanımlanır. Taklidi danslarda da korkulan doğüstü olayların taklidine yer verilmesiyle kişilerin bu durumu ikinci kez yaşamaları ve bu şekilde ilk korkularından arınmaları, kurtulmaları söz konusudur.

1.2.1.3. Törensels Danslar

Toplumlarda kültürel ve geleneksel açıdan önemli olan tarihsel ve güncel olayları ciddi anlamda kutlamak için düzenlenen danslardır. Yeni bir erkek çocuğun doğmasında, çocukların ergenlik dönemlerine geçişinde, çiftlerin evlenmesinde, hastalık, kıtlık, kuraklık, savaş gibi sosyal olayların ortaya çıkmasında törensels danslara yer verilir. İlkel toplumlarda özellikle Şamanist toplumlarda yer alan eski şaman dansları, Meksika kültüründe ölenleri anmak amacıyla düzenlenen ‘‘Dance of Death’’¹ törensels danslara örnek gösterilebilir.

¹ Dance of death: Ölüler dansı: Bkz: Gürbüz Aktaş, **Dansa İlk Adım**, İzmir, Ün özel Eğitim Hizmetleri Basın Yayın, 2006: 17.

Aktaş'ın belirtmiş olduğu törensel danslara günümüzde yer alan sünnet düğünleri, kına geceleri, düğünler, Demirci Kawa'nın isyanı ve bahara geçiş olarak kutlanan Newroz örnek olarak gösterilebilir.

1.2.2. Sosyal Danslar

Bireylerin eğlenmek ve sosyal bir aktive amacıyla yaptıkları dans türüdür. Sosyal danslar insanlarda enerji atma, diğeri insanlarla sosyal bağ kurma, sosyalleşme gibi işlevler görür. Bu özelliklerinden dolayı çok yaygın olarak yapılan bir dans türüdür. Kendi içinde üç gruba ayrılır.

1.2.2.1. Tek Yapılan Danslar

Bu danslar bireysel olarak tek başına yapılan danslardır. Bu danslar doğaçlama ve yaratı şeklinde olduğu gibi, bir eğitim sonucu da ortaya konabilir. "Rock-N-Roll", "Hip-Hop" ve "Break Dans" bireysel danslara örnek olarak gösterilebilir.

1.2.2.2. Eşli Yapılan Danslar

Eşli danslar bir eşle çift olarak yapılan danslardır. Salon dansları olarak adlandırılan tango, vals, fokstrot vb. danslar eşli yapılan danslara örnek olarak gösterilebilir.

Aktaş'ın tanımladığı eşli dansların batı toplumlarında yaygın bir şekilde yapıldığı buna karşın dini inanca ve kültürel değerlere bağlı olarak doğu toplumlarında çok sık yer verilmediği söylenebilir.

1.2.2.3. Toplu Yapılan Danslar

Bu tür danslar birçok kişinin birlikte, birbirine tutunarak yaptıkları danslardır. Bar, horon, hora veya halay türü danslar² toplu olarak yapılan danslara örnek olarak gösterilebilir.

1.2.3. Sportif Danslar

Dans sporu olarak adlandırılan, olimpiik kurallar dâhilinde ve sportif yarışma ciddiyetinde yapılan danslardır. Enternasyonel sitilde yapılan Latin Amerikan dansları arasında yer alan Cha Cha, Rumba, Samba, Jive, Pasa Doble ve standart danslar arasında yer alan Vals, Quickstep, Foxtrot, Viyana Valsi, Enternasyonel Tango sportif danslara örnek olarak gösterilebilir.

Aktaş'ın belirttiği Enternasyonel Tangonun sportif danslar arasında gösterilmesine birçok kişi karşı çıkmaktadır. Bu karşı duruş gücünü tangonun bir sanat olduğu görüşünden almaktadır. Bu anlamda kişilerin birbirleriyle yarıştırmaları anlamsızdır. Dansla ilgili yapılan literatür araştırmasında dansla ilgili yapılan tanımlarda bu savı desteklemektedir. Kendini ifade ediş biçimi olarak tanımlanabilen tangonun sportif amaçlı yarışlara konulması tangonun tanımı

² Bar, horon, hora, halay: Toplu olarak yapılan yöresel danslar bkz: : Aktaş, a.e. 18.

çerçevesinde kişiliklerin ifade biçimlerinin yarıştırılması gibi anlamsız bir hale dönüşür. Çünkü kişiliklerin ifade biçimlerinin her biri başka başkadır. Bu ifadelerin birincisi, ikincisi söz konusu olamaz.

1.2.4. Sanatsal Danslar

İnsanların sanatsal hobilerinden ya da dansı meslek edinme isteklerinden doğan sanatsal danslar geleneksel danslardan esinlenerek, koreograflar tarafından geliştirilmiş yaratıya dayalı dans türleridir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak insanların sanatsal görüş ve yaratı güçlerindeki artışla birlikte sanatsal dansların sınırları da genişlemiştir. Günümüzde popülerite kazanan ve sokak dansçıları tarafından geliştirilen “Break Dans” ile modern dansçıları tarafından geliştirilen “Post Modern”, “Avangard” ve “Performance Art” gibi dans türleri ayrıca birçok dans türüne temel oluşturan bale, modern dans ve jazz sanatsal danslara örnek gösterilebilir (Aktaş, 2006).

1.3. Dansın Yararları

Akgül’e göre (2006) evrensel bir dil niteliğinde tanımlanabilen dans, birbirlerinin anadillerinden habersiz kişilerin anlaşabilmelerinin, iletişim kurma olanaklılığının önünü açarak ırk, din, dil, renk ayrımı gözetmeksizin varlık gösterir. Dans, beden diliyle müzik ve dizem eşliğindeki sınırsızlıkla beden bedene sözcüksüz bir şekilde güçlü bir kişiler arası iletişime dönüşerek, iletişime kapalı bireylerin sosyalleşmelerinde ciddi değişimler yaratır. Günümüzde olumsuz enerji yükünden kurtulma, sıkıntılardan arınma olarak tanımlanan dans, kişilerin gerginliklerini

hafifleterek, içinde buldukları toplumda daha olumlu davranışlar sergileyebilmelerine yol açar. Ayrıca eşli ve grup dansları bir kişi ya da bir grupla uygulanma zorunluluğu kişilerin izolasyonlarını önleyerek toplumsal yaşama katılımlarını da beraberinde getirir.

Her yıl düzenlenen Uluslar Arası Dans Festivalleri bu anlamda dans eden bireylerin sosyalleşme sürecini zenginleştirir. Birçok farklı ülkeden insanların katıldığı festivallerde kişiler yeni karşılaşmalar yaşar. Bu karşılaşmalar beraberinde farklı kültürleri tanıma fırsatını da sunarak kişisel ve kültürel önyarguların kırılmasında güçlü bir rol oynar.

Kişilerarası bir iletişim türü olan dans ayrıca eşler arasında meydana gelebilecek çatışmaların aşılabilmesi içinde kullanılacak önemli bir araçtır. İletişim çatışmalarında çok sık kullanılan empati kavramı eşduyum sözcüğüyle özdeş nitelikte kullanılmakta karşılıklı iletişim içinde bulunan bireylerin birbirlerinin duygu ve düşüncelerini algılayabilme becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bu becerilerin dansla özellikle eşli danslarla etkin bir şekilde geliştirilmesi söz konusudur. Eşli danslarda bireylerin karşılıklı olarak birbirlerini daha iyi anlayabilecek düzeye gelebilmeleri için uygulayıcıların dansdaki rollerini değiştirebilme olanağı yer alır. Çiftin rol değişimiyle bayanın erkek, erkeğin bayan adımlarını uygulaması ile karşılıklı eşduyum duyguları geliştirilir. Lider (erkek) ve takipçisi (bayan) arasında yaşanan yönlendirme, yönetilme, karşı gelme, direnme gibi güç mücadelelerinin yarattığı duygulanımlar çiftin rol değişimi ile daha derinden hissedilir. Bu şekilde çiftler birbirlerini daha iyi anlayabilme düzeyine ulaşabilir. Çiftler yeniden kendi

rollerine döndüklerinde partnerlerine ilişkin deneyimledikleri duygularla birlikte kendilerini daha başarılı ve mutlu hissedebilir (Akgül, 2006).

Günümüzde özellikle metropol kentlerinde geleneksel aile yapısının yerini alan modern çekirdek ailelerde eşler arasında yaşanan eşduyum yoksunluğuyla gelişen çatışmalar sık sık boşanmalarla sonuçlanabilmektedir. Bu süreçte yer alan eşlerin, bireysel yaşam biçimlerinin ön plana çıkmasıyla eşlerine yönelik hissettikleri birliktelik duygusundan uzaklaşmaları söz konusu olabilmektedir. Zorlu geçirilen bu süreçlerde eşlerin birbirlerini anlayabilme becerisini, eşduyumunu yaşantısal olarak deneyimlemeleri açısından eşli danslardan özellikle tangodan terapötik amaçlı yararlanılabilmektedir. Eşlerin tango süresince ortaya koydukları beden dilleri, yönlendirme, yönetilme, karşı gelme, direnme, güç mücadeleleri, gibi birçok faktör analiz edilerek terapötik boyutta değerlendirilebilir.

Bunun dışında eşduyum olgusunu geliştiren dans, bireylerin sosyal yaşamlarında gereksinim duydukları toplumsal uyumda da etkin bir rol oynar. Özellikle dans disiplini açısından grup danslarında kendilerini bir bütünün parçası olarak algılamak durumunda kalan uygulayıcıların performans anlarında aldıkları rolleriyle ilgili diğer grup üyelerine karşı duydukları sorumluluk duygusu önemli bir unsurdur. Grupta herkes birbirinin yaptığından sorumludur. Birey grup dansında hata yaparak dikkatleri üzerine çekmekten kaygı duyar ve bu nedenle de aldığı sorumlulukları yerine getirerek sorumluluk bilincini kazanır ve grubu ile uyumlu bir ahenk yaratmaya çalışır. Bu uyum aynı zamanda bireyin toplumsal yaşamda da göstereceği uyuma alt yapı hazırlayarak toplumsal yaşamda bananeçilikten uzak,

duyarlı bireyler yaratılmasına ve toplumsal sorumluluk duygusunun güçlenmesine olanak sağlar. (Akgül, 2006).

Bireylerin sosyal yaşamlarında gereksinim duydukları toplumsal uyuma tango dansının yapıldığı geceler olarak tanımlanan milonga geceleri örnek gösterilebilir. Bu gecelere katılan dans eden bireyler milonga gecelerinin etik kurallarına uyarak birbirlerine karşı sorumlu davranırlar. Kişilerarası ilişkilerde katılımcıları korumaya yönelik oluşturulan etik kurallar dans gecelerinin dışında sosyal yaşama ve iş yaşamına da aktarılarak karşılık bulur.

Kişilerarası bir iletişim türü olan dans aynı zamanda kuşaklararası yaşanan çatışmaların aşılabilmesi için de kullanılabilir önemli bir araçtır. Kuşaklararası yaşanan çatışmalarda değişimlere ayak uydurmak istemeyen yetişkinler kadar, her türlü değişime kucak açan gençlerin de rolü vardır. Bu süreçte kişiler arasında kullanılan iletişim biçimleriyle çoğu zaman kuşakları arasındaki var olan uçurum daha da büyür ve ortak bir noktada buluşma olanağı tümüyle ortadan kalkabilir. Bu tür çatışmalarla başa çıkabilmenin çözümü ise farklı kuşakları aynı noktada buluşturabilecek etkinliklerden biri olan, önemli bir gücü içinde barındıran dansa aranabilir. Özellikle sosyal danslarda anne oğul, baba kız ve dede torun olabilecek yaştakilerin eşleşmeleri, aynı pistte, aynı zaman diliminde karşılaşma yaşamaları var olan uçurumların bir miktar da olsa aşılmasını sağlar. Kuşak çatışmalarının üstesinden gelebilme çözümlerinden biri olarak nitelenebilen dans, geniş yaş yelpazesini etkileyebilme gücüyle, farklı dünyalardan, farklı yaş grubundaki insanların kişisel alanlarına geçişle yaşanan bir sürece dönüşür. Ayrıca kuşakların, hayallerin, düşüncelerin, karşılaşması ve buluşması olan dans, duyguların özgürce

dışa yansıtılabilme ayrıcalığının yanında bireye yaşamını yeniden biçimlendirme olanağını da sunmuş olur (Akgül, 2006).

Ebeveyn ergen çatışmalarında da tıpkı eşler arasında yaşanan çatışmalar gibi eşli danslar arasında yer alan tangodan yararlanılabılır. Ebeveyn ve ergenlerin dans süresince ortaya koydukları beden dilleri, birlikte hareket edebilme becerileri, kendilerini serbest bırakmaları gibi birçok faktör analiz edilerek terapötik boyutta değerlendirilebilir.

1.3. Dans ve GÜDÜ

Hareket halindeki insan bedeninin mekân içinde belirli bir biçim ve stille sunulduğu olan dans kendi içinde taşıdığı dinamizmin yarattığı büyü enerjisiyle bireylerin yaşamlarında inanılmaz değişiklikler yaratabilmekte ve bireylerin yaşama karşı duruşlarında köklü değişimler getirebilmektedir (Aksan ve Ertem, 2007). Bu değişim ve dönüşüm sürecinde aynı dans türünde buluşan insanların ortak tutkusu olan dans bir süre sonra bu kişilerin güdüsü haline gelebilmektedir. GÜDÜ, psikolojide organizmayı etkileyen ve bir erek için organizmayı harekete geçiren bir kavram olarak tanımlanmaktadır. GÜDÜNÜN içsel ve dışsal uyarılar tarafından uyandırılmasıyla organizma o güdüyü doyumak için harekete geçer. Diğer bir ifadeyle bu süreç bir gereksinimin hissedilmesi ile başlar ardından bu gereksinimin giderilmesi için harekete geçmeyle devam eder ve son olarak da gereksinimin giderilmesiyle birlikte rahatlama biçiminde yaşanır. Dansı önemseyen kişilerce yaşanan danstaki tutku da bu şekilde gelişir. Bu süreçte müzik ya da dans ortamı dışsal uyarı, asla vazgeçilemeyen dans tutkusu ise içsel bir uyarı olarak varlık

gösterir. Bireylerin karşı konulmaz dans istekleri, dans gereksinimlerini ortaya koyarken, kişiler bu gereksinimlerini karşılamak için harekete geçmek isterler ve dans ederek bu hedeflerine ulaşır rahatlarlar. Bu süreç kendisini tekrarlayarak akıp gider. Sonuç olarak dansın tutku boyutunda vazgeçilmezliği dansın o kişilerce güdü durumuna dönüşmesiyle açıklanır (Akgül, 2006).

1.5. Dans ve An

Çelik'e göre (2005) bilim ve sanat alanında yaşanan değişimler özellikle görecelik ve kuantum teorilerinin an üzerine bakışı, toplumsal etkileri, günümüzde dans da karşılık bulmuştur. Bu süreç biçimsel yapıların kullanıldığı dans kalıplarının dışına çıkılmasıyla daha özgürlükçü ve gelişimlere açık bir hal alarak dansın an odaklı bir yapıya doğru hareket etmesiyle gelişim göstermiştir. Hareket temelli bir sanat olarak ele alınan dans da hareket, ışık hızının insan vücudundaki karşılığı ve yaşamın temel koşullarından biri olarak tanımlanır. Buna bağlı olarak dans, bir var olma şekli, var oluşun resmedilmesi ve geçirdiği dönüşümlerle birlikte yaşayan bir süreç olarak ele alınır. Dansın yaşayan bir süreçten oluşması eserin kendisinin ortaya çıkarılmasından ve sergilenmesinden çok anda bulunan hareketin varlığıyla gelişir. Bu süreçte hareketler bedenlerimiz aracılığıyla kendilerini üretecekleri bir alan bularak koreografilerle karşılık bulur. Süreç var olan hareketler sistemiyle algı sistemlerini uyarak bir anlam üretme sürecine dönüşür. Hareketin ortaya çıkması ve algılanmasıyla hareketleri izleyenlerin kendi algılarına göre hareketleri yorumlaması sürecin temelidir. Bu süreç dansın uygulanması ve sahnelenmesi anında gerçekleşir ve her seferinde yaşanan deneyimlere göre aynı dans ürününden farklı anlamlar çıkar. Bunun içindir ki dans sürekli değişir.

Çelik'in belirttiği dans da güçlü bir karşılığı bulunan an kavramının bir sonraki süreçte neyle karşılaşılacağına bilinmezliğini de kendi içinde taşıdığı söylenebilir. Bu özelliğiyle an kavramının kendi içinde gizemi barındırdığı söylenebilir. Bu anlamda en etkili danslar, performanslar, an içinde kişinin kendisini, egosunu unutmasıyla birlikte gelişir. Bu süreç beraberinde kişilerin evrenle bir bütün ve ahenk içinde olmalarını getirir.

Anda yaşanan ve sürekli değişimi içinde barındıran dansın korunması imkânsızdır. Dans sadece bir göz açımı süresinde yaşanır. Hareket an içinde gelir ve gider. Tutulamaz. Bu anlamda dansı korumak adına girilen bütün çabalar boştur. Dansı standartlaştırmalar, videolara kaydetmeler, tekrar etmeler bu durumu değiştirmez. Dans süreç içinde anlık olarak yaşanır, ister izleyici ister uygulayıcı olsun performans bitinceye kadar o anın içinde kalınabilen evreyi kapsar. Performansların bitimi ise dansın deneyimlendiği ve karşılığında bilgi depolanan bir süreç olarak ele alınır. Dans da geçmiş yoktur. Bir dansın görüldükten bir dakika sonrasında bile hatırlanması zordur. Hatırlananlar sadece performansların genel olarak bizlerde yaşattığı duygular ve çağrışımlardır. Hatırlananlar bile performans anında dansı yaşarken ki duygu ve çağrışımlarımızdan farklı olabilir. Bundan dolayı dans etme ve izleme etkinliği performans bittiği andan itibaren silinmeye başlar. Ayrıca dansın geçmişinin olmaması gibi geleceği de yoktur. Dans şimdi ve burada gerçekleşir. An kavramından beslenir (Çelik, 2005).

Çelik'in belirttiği an kavramı ile şimdi ve burada kavramları psikoterapi ekollerinin üzerinde durduğu terapi süreçlerinde hastaları üzerinde uygulamaya çalıştıkları en önemli kavramlar arasında yer alır. Psikoterapilerde hastaları geçmiş

takılıp kalmalarını, geleceğin kaygıları altında ezilmelerini önlemek amacıyla şimdi ve buradaya çekmek önem taşır. Bu anlamda dansında performans süresince ana odaklanmasıyla şimdi ve buradaya çekmesiyle aynı işlevi gördüğü söylenebilir.

Çelik'e (2005) göre bugünün dansının yarına kalmayacağı, kaybolacağı çünkü dansın anda yaşayan uçucu bir sanat olarak ele alınması söz konusudur. Bu durum ışık hızıyla da açıklanabilir. Şimdi ve burada var olan tek şey ışıktır. Görecelilik teorilerine göre de ışık hızına ulaşıldığında zaman çizelgesinde geçmiş ve gelecek kaybolur sadece şimdiki zaman kalır. Bu süreç insanda dansla deneyimlenerek şimdi ve burada da var olması şeklinde karşılık bulur. Bu özellikleriyle dans diğer sanat dalları gibi somut ürünler bırakan sanat dallarından farklıdır. Dans devinirliği içinde yaşatması nedeniyle her durumda izleyiciye, olaya ve uygulayıcıya bağlı kalan, anlık bir eylemdir. Fotoğraf gibi zamanda dondurulmuş bir ürüne indirgenemez. Bu nedenle aynı şekilde tekrar gözlenemez. Performansın bittiği anda sonlanır. Bir performans her zaman için zaman çizelgesinde bir ana ya da mekâna bağımlı kalır. Bu durum tıpkı hayatta yaşayan diğer bütün organizmaların ya da nesnelerin devamlılıklarını sürdürmemelerine benzer. Performansı yapan dans sanatçıları uyguladıkları dansın nereye gittiklerini düşündükleri anda, şimdi ve burada da olmaktan çıkarlar, dansın özünden uzaklaşırlar, düşünceyle birlikte hareketin doğal akışını kestikleri için de, hareketin derinliğini ve yaratacağı duyguyu yakalayamazlar.

1.6. Dans ve Terapi

Levy dans ritüellerinin tarih içinde pek çok kültürde sağaltım yöntemlerinin bir parçası olarak kullanıldığını ve dans terapisinin bütünlüklü bir tedavi metodu olarak yirminci yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıktığını belirtir. Levy'e göre dans terapisinin gelişiminde, balenin forma dayanan yapısı karşısında bireysel otantik ifadeyi esas alan modern dans teknikleri ve psikiyatri içindeki gelişmeler önemli rol oynamıştır (akt, Çatay, t.y).

Çelik'in yukarıda an üzerine yaptığı açıklamalar dikkate alındığında balenin forma dayanan yapısının sınırlayıcı ve kuralcı olduğu söylenebilir. Balenin bu özelliklerine karşı duruş olarak ortaya çıkan Modern danslar da an odaklılığıyla, yaratıcılığıyla tıpkı tangonun tanımında yapıldığı gibi bireysel ifadeyi esas alır. Kuralcılığı ve sınırlayıcılığı reddeder.

Shelley (1993) 2. Dünya Savaşı sonrasında A.B.D' de psikiyatri servislerinde artan hasta sayısı ile baş edebilmek amacıyla farklı tedavi yöntemlerinin geliştirilmeye çalışıldığını dile getirir. Böyle bir ortamda dansçı ve dans öğretmeni olan Marian Chase "İletişim İçin Dans" adı altında başlattığı programla dansı ve hareketi kronik psikotik hastalarla etkileşim kurmak için kullanır. Ardından çalışmalarını psikoanalitik tedavi yöntemlerinin esas alındığı Chesnut Lodge Hastanesine taşır. Burada Freida Fromm Reichmann ve Harry Stack Sullivanla tanışır. Onların psikopatolojiye bakış açılarını benimseyen Chase burada grup dans terapisi yöntemini oluşturmaya başlar. Yönteminde her hastanın içindeki sağlıklı yöne hitap etmeyi esas alır. Bedenin müziğe ve ritme kendiliğinden verdiği tepkiyi

değerlendirerek kendi dünyalarına çekilmiş olan kronik hastaları dans aracılığıyla etkileşime davet eder. Ruhsal hastalıkların kişilerarası ilişkilerdeki bozukluklardan kaynaklandığı öngörüsüyle dans terapisi gruplarında ritmin düzenleyici ve birleştirici özelliğini kullanarak sağaltıcı etkileşimler yaratmaya çalışır. Hastalarda gözlemlendiği en basit hareketleri kendi bedeninde aynalayarak her bir hastayla hareket üzerinden iletişim kurar. Hastaların bedeninde şekillenen hareketlerin altlarında yatan duygusal temayı açığa çıkarır. Bu temaların grup içinde hareket yoluyla araştırılmasını sağlar. Bu yolla temaların katılımcılarda uyandırdığı imajlara ve sembolik anlamlara ulaşır. (akt, Çatay, t.y).

Ülkemizde psikiyatri servislerinde her geçen gün hasta sayılarındaki artış dikkat çekicidir. Psikiyatrik hastalıkların kökenlerine bakıldığında birçoğunun korku kaynaklı geliştiği ayrıca hastaların enerjilerini etkin bir şekilde kullanamamalarına bağlı olarak geliştiği söylenebilir. Buna karşın psikiyatri servislerinde hastaların enerjilerini kullanabilecekleri alanlar yeterli değildir. İlaç tedavisiyle yapılan sağaltımların bu anlamda eksik kaldığı söylenebilir. Ülkemizdeki psikiyatri hastanelerinde yukarıdaki bilgiler ışığında dans terapilerine yer verilmesi bu eksikliği bir ölçüde doldurabilir.

Dansın temel unsuru olan hareketin derinlemesine gözlenmesi ve bireyin iç dinamikleriyle bağlantılandırılması dans terapisinin temel taşlarından birini oluşturur. Rudolp Laban (1879-1958) bu alandaki en önemli isimlerden biridir. Labanın geliştirdiği “Efor Analizi” sistemi dans terapistleri için hareketin değerlendirilme biçimlerine ışık tutar. Bu sistemde hareketin özellikleri dört boyutta incelenir. Bunlar mekân, ağırlık, zaman ve enerji akışıdır. Her bir efor özelliği belli

durumlara adaptasyonu sağlar. Herhangi bir harekette bir ya da birden fazla efor boyutu farklı yoğunluklarda görülebilir. Hedeflenen hareketin sağlıklılığıdır. Sağlıklı hareket, geniş bir efor yelpazesini esnek bir şekilde farklı durumlarla başa çıkabilmede ve kendini ifade etmede kullanabilmektir. Hareketin analizinde sıkça kullanılan bir diğer yöntemse psikoanalist Judith Kestenberg'in geliştirdiği hareket profili sistemidir. Hareketin gelişimsel özelliklerini esas alan bu sistemde her bir psikoseksüel dönemdeki baskın güdü boşaltımına hizmet eden hareket ritimleri tanımlanır. Bu ritimler, kaslardaki tansiyon değişimlerinde ve bedenin genişleyip daralmasında gözlenebilir. Bu analiz sisteminde bir yetişkinin beden hareketlerinde baskın olan ritimler belli bir gelişimsel dönemde takılmanın işareti olarak değerlendirilir. Dans terapisinde hareketteki eksik ya da gelişmemiş öğeleri fark etmek önemli bir unsurdur. Bir kişinin bedeninde gözlemlenmeyen efor özellikleri kişinin kişilik yapısında ya da çevresiyle kurduğu ilişkide eksik ya da çatışmalı olan yanlarına karşılık gelir. Örneğin depresyonda çoğu kez beden hareketlerindeki ağırlık boyutunun eksikliği söz konusudur. Canlılığını, hayat içinde kendini ortaya koyma kararlılığını kaybeden kişi bedenin ağırlığını da kullanamaz. Bu durumda kişiyi harekete geçirmek ve etkinliğini hissetmesini sağlamak kişi için önemli olabilir. Çünkü fiziksel düzeyde deneyimlenen keşfedilen yaşantıları duygusal ve ilişkisel alana taşımak daha kolaydır. (akt, Çatay, t.y).

Deidre Sklar (1991) ise hareket analizini etnografik bir yaklaşımla değerlendirir ve hareketin tanımlanmasını yönelik farklı bakışlar sunar. Sklar'a göre hareket kültürel bilginin bir parçasıdır ve diğer kültürlerle iç içe geçmiştir. Kinestetik olduğu kadar kavramsal ve duygusaldır. Bir kişinin hareketinin anlamını kavramak için hareketin ötesine bakmak gerekir. Örneğin balenin şövalyelik dönemini ortaçağa

özgü saray ritüellerini ele alan bir dans olduğu bilinmediği takdirde balede geçen hareketleri, o dönemin ritüellerine yaptığı göndermeler açısından anlamak söz konusu olmayabilir. Sklar aynı zamanda hareketlerin sembolik anlamlarını açığa çıkaran bu bilgilerin bizlere kavramsal bilgiler sunmasına karşın hareket aracılığıyla bilinenleri yansıtamayacağını aktarır. Hareketin içerdiği kültürel bilginin yalnızca hareket aracılığıyla bilinebilirliğini ifade eder (Aksan ve Ertem, 2007).

Çatay'a (t.y.) göre psikanaliz ekolünde yer alan pek çok yazar psikanaliz yöntemi içinde beden genel olarak dışarıda bırakıldığı eleştirisini getirir. Örneğin Aron (1998) dürtü kuramı dışında psikanaliz içinde benlik hissiyatının gelişiminde önemli rol oynayan bedensel deneyimlerin, diğerleriyle kurulan bedensel etkileşimlerin yerinin büyük ölçüde göz ardı edildiğini dile getirir. Dans terapisi ise beden aracılığıyla ruhsal yapıyı anlama yönüyle ayrıca fiziksel, duygusal ve zihinsel ifade ve simgeleştirme süreçleri arasında köprü kurmasıyla terapi sürecine yeni bir boyut katar.

Günümüzde dans/hareket terapisi A.B.D ve İngiltere başta olmak üzere Avrupa, Japonya, Avustralya İsrail, Güney Amerika gibi birçok ülkede uygulanan ve kabul gören bir tedavi yöntemidir. Psikiyatri hastanelerinden, özel kliniklere, okullardan cezaevlerine, onkoloji merkezlerinden huzurevlerine kadar çok farklı mekânlarda uygulanmaktadır (Çatay, t.y).

1.7. Psikodrama ve Tango

Sosyometri³ ve Psikodrama kuramının kurucusu J.L. Moreno felsefesini sözel ağırlıklı terapiler yerine spontanite, yaratıcılık ve eylem üçgeninde oluşturmuştur. Bu felsefenin ışığında grup psikoterapileri yapan Moreno çalışmalarında rol değiştirme, ayna ve eşleme tekniklerini kullanmıştır (Leutz ve Özbek, 1987). Psikodramanın unsurları arasında yer alan sahne, protogonist⁴, yönetici, yardımcı egolar, grup ayrıca psikodrama kuramında yardımcı teknikler arasında yer alan, ısınma yürüyüşü, somutlaştırma, el işaretleri, vücutta gezen duygular, aksiyon kesme, yavaş çekim, dokunma, ısınma oyunları arasında yer alan balmumu esnekliği, el aynası, hareketin büyütülmesi küçülmesi gibi birçok oyun psikodrama grup terapilerinde kullanılmaktadır (Altınay, 2003).

Tangoda tıpkı psikodrama gibi yaratıcılık spontanlık ve eylemle iç içe olan yukarıda yer alan teknikleri, unsurları, ısınma oyunlarını öğrenme sürecinde kendi içerisinde kullanabilen bir danstır. Ayrıca sosyometri ve psikodramada yer alan tele⁵ kavramı, seçimler, transferanslar⁶ güçlü bir şekilde tangoda yaşantısal olarak karşılığını bulur. Bu bağlamda sosyometri ve psikodrama kuramının felsefesi ile tango iç içedir. Psikodramanın üç aşaması olan ısınma, eylem ve paylaşım tangoda da kendi ritüelinde saklıdır. Tangonun normunda dansa kaldırılan bayanın erkekle üç dansı arka arkaya yapması beklenir. İlk dans ısınma olarak tanımlanır. İkinci dans ısınma sonrası uyum, ahenk, eylem, üçüncü dans ise paylaşım olarak tanımlanabilir.

³ Sosyometri: Psikodrama Grup Psikoterapilerini kapsayan J.L. Moreno'nun geliştirdiği kurama verilen genel ad. Bkz. Grete Leutz, Abdülkadir Özbek, **Psikodrama Grup Psikoterapisinde Sahnesel Etkileşim**, Ankara, VMS Matbaacılık, 1987.

⁴ Protogonist: Psikodrama Grup Psikoterapilerinde teması problemi çalışılan ana karakter. Bkz. Deniz Altınay, **Psikodrama Grup Psikoterapisi El Kitabı**, 2.bs. İstanbul, Sistem Yay. 2003, 157.

⁵ Tele: Sezgi. Bkz. Leutz,G. Özbek, a.e. 14.

⁶ Transferans: Aktarım. Bkz. Leutz,Özbek, a.e. 14.

Dökmen (2003) Sosyometri ve Psikodrama adlı eserinde psikodramayı “dramatizasyondan, spontan tiyatrodan yararlanılarak gerçekleştirilen bir ruhsal geliştirme ve tedavi yaklaşımı” olarak tanımlamaktadır. Bu tanıma paralel olarak tangoda aynı zamanda spontanite tiyatro eğitimlerinde kullanılan birçok tekniği ve felsefesini de psikodramada olduğu gibi kapsamaktadır. Spontanite Türkçe karşılığı kendiliğindenlik veya doğallık olarak tanımlanmaktadır. Psikodramada spontanitenin tanım olarak karşılığı eski ve yeni durumlara uygun ve yeni tepkiler verebilme becerisi olarak açıklanmaktadır (Kocayörük, 2004). Spontanitenin en yoğun olarak kullanıldığı eyleme dönüştüğü alanlardan biri de tangodur. Psikodrama ve tango sahnesinde gelişen spontanite, kişinin mikrokosmos yaşamında yarattığı değişimleri makrokosmos alanına taşınması transfer etmesi açısından en etkili yoldur. Tango süreklilik halinde dönüşmeyi ve dönüştürmeyi spontanlık içinde sonsuz bir şekilde kapsar ve sosyal yaşamda karşılığını bulur. Spontanite tiyatrosunun tekrarının olmaması gibi tangonun da tekrarı yoktur. An felsefesiyle içi içedir. Figür, koreografi yaratım o ana aittir. Ayrıca yaratıcılığın an ve an içinde yaşandığı Spontanite tiyatrosunda sahnede yaşanan zıtlıklar tangoda da partnerler de dansın akışında eylemle, koreografi ile karşılığını bulur (Altınay, 2001; Yıldırım, 2007).

Waldo Franka göre tango, “hayatın ve trajik duyguların estetik bir biçimde toplumca ifadesidir... Halkın geleneklere ve olağan hadiselere göre gün be gün yarattığı bir öykü, anlamlı bir açıklamadır. Belki de dünyanın en popüler olmuş ve en derin izler bırakmış dansıdır.” (Akgün,1993)

Psikodrama grup terapisinde kişilerin yaşadığı trajik duygular, problemler sahnede somutlaştırılarak görünür hale getirilir. Bu yöntemle kişilerin zihinlerinde boşalım gerçekleştirilir ve problemlerin eyleme dönüştüğü görülür. Bu süreç beraberinde terapötik etkiyi de getirir (Altınay, 2003). Tangoda da bu süreç zihindekilerin aktarımı koreografilerde karşılık bulur ve zihinsel etkinlikler sürekli eyleme dönüşür (Hess, 2007).

Psikodramada bireysel ve grup terapilerinde dışa vurumcu teknikler arasında tangonun tanımını içerisinde barındırdığı, dans, müzik, şarkı sözleri ve sahnelemeye yer verildiği gibi birçok sanatsal etkinliklerden de yararlanır (Karabekir, 2007).

Hess (2007) Tango isimli eserinde koreografilere yol açan doğaçlamaların asla yoktan yaratılamayacağını vurgular. Zihinsel ya da bedensel olarak önceden kayıtlı olan kültürel öğrenmelerimize dayanarak doğaçlamaların yaratıldığını belirtir. Ayrıca Rio de La Plata dansörlerince tangonun sözlü bir kültürün parçası olarak ele alındığını bununla birlikte sözcüklere dökülmesi güç olanların bir beden kültürünün parçası olarak tangoyla koreografiyle karşılık bulduğunu ifade eder. Ayrıca Hess tango yapanların kişisel özelliklerini, söylenmemiş sözlerini ortaya koydukları doğaçlama koreografilerinde yakalamanın söz konusu olabileceğini aktarır. Psikodramada kişisel özelliklerin, bilinçaltının açığa çıkmasına yönelik kullanılan oyunlar burada tangoda doğaçlama koreografilerde karşılığını bulur (Altınay, 2003; Hess, 2007).

Psikodrama kuramının felsefesinde ana rahmi ve plesanta locus, anne rahmine düşen yumurtanın döllenme zamanı status, gelişen embriyo ise matrix olarak

tanımlanır. Locus bebek için mekânı, matrix çevreleyen koşulları ve status ise o durumdan doğan tepkinin oluştuğu özel anı ifade eder. Bebek anne karnında organik bir plesantanın içinden sosyal bir plesantaya doğar. Bebeğin doğduğu sosyal plesantada spontanite faktörü önemli bir rol oynar. Bebeğin sosyal plesantasi içerisinde yer alan kişiler bebeğin kimliğini çevreleyen koşulları oluştururlar. Bebek kendisinin bakımını yapan kişilerle etkileşime geçerken ilk rollerini almaya başlar. Bu rollerin alınması sırasındaki deneyimler bebeğin bu rollerle barışık olmasını ya da kaygılanarak ve öfkelenerek bu rolleri almayı reddetmesine, eksik ya da yetersiz oynamasına yol açar (Altınay, 2007).

Tango ve psikodrama arasındaki felsefi benzerlikler ayrıca tangoda partnerlerin karın kontak bölgesinde kurdukları kapalı dans biçimi bebeklik süreci ile tango arasında bağ kurmaya ışık tutar niteliktedir. Doğum öncesi anne karnındaki bebeğin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan fizyolojik, güvenlik, sevgi ve aidiyet ihtiyaçları ilk olarak anne karnında deneyimlenerek karşılanır. Doğumdan sonra çocukların ilk deneyimledikleri duygular olan aidiyet ve güven duygularından bireyselleşmeleriyle birlikte uzaklaştıkları görülür. Bu ihtiyaçlarını karşılayamayan bireyler olumsuz yaşantılara nevroitik tutumlara kanalize olabilirler. Bireylerin iç dünyalarındaki çatışma bir kısır döngü halinde sürekli devam edebilir. Tango bu anlamda anne karnında ilk deneyimlenen duygular olan güven, aidiyet, birlikte yapma, birlikte hissetme ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir. Ayrıca yine anne karnında bebekle anne arasında ilk deneyimlenen ritmik salınımlar, ahenk ve hareket içindeki uyumlar, tangoda beşik olarak tanımlanan ritmik uyum içinde karşılığını bulur (Dündar, 2007). Tango bu anlamda anne karnında ilk deneyimlenen duygulara yeniden dönüştür. Anne karnındaki gelişim evresini sağlıklı bir şekilde geçiren

çocukların tangodaki birliktelik hissini, uyumu ahengi daha kolay yakalayabilecekleri, bu evreyi sağlıklı geçiremeyen çocukların ise tangodaki birliktelik hissinde uyumda ahenkte zorlanmaları söz konusu olabilir. Bu süreç çocukların sosyal yaşamlarında da aynı karşılığı bulabilir. Bu anlamda tangonun anne karnında çocuğun deneyimlediği ilk olumsuz yaşantılar üzerinde iyileştirici, yeniden yapılandırıcı bir etki yaratacağı da söylenebilir.

1.8. Psikodramada Oyun, İki Kişilik Bir Oyun, Tango

Son 15 yıldır insan kaynakları alanındaki uzmanların eğitim konusuna verdikleri önem ciddi bir şekilde artmaktadır. Çalışanlara yönelik çeşitli eğitimler için ciddi bütçeler ayrılmaktadır. Son yıllarda insan kaynakları alanında yapılan iletişim, liderlik, motivasyon, takım çalışması, çatışma yönetimi gibi eğitim programlarında izlenen didaktik standart eğitim metotlarının dışında bir eğitim arayışı içine girilmiştir. Çünkü didaktik yöntemle, hedeflenen istenen davranış değişiklikleri sağlanamamaktadır. Bu nedenle pek çok eğitim şirketi hazırladıkları eğitim kataloglarında interaktif yöntemlere ve bu yöntemlerin en etkin kullanılabildiği psikodrama, sosyodrama oyunlarına yer vermeye başlamışlardır (Koçbeker, 2004).

Dökmen'e göre (2003) oyun, birçok farklı disiplinin, sosyolojinin, antropolojinin, sanat tarihinin, psikolojinin ilgi alanını çekmiştir. Farklı disiplinlerin oyuna yönelen bu ilgisi oyunun insan yaşamındaki etkisi üzerinde ne denli önemli olduğunu bize göstermektedir. Hollandalı tarihçi Johan Huizinga oyun kavramını tanımlayış biçimi de bu önemi vurgular niteliktedir. Huizinga'ya göre oyun

''çocuklara özgü, çocuksu bir etkinlik değil insanı ve kültürleri belirleyen bir temel ögedir.'' Huizingaya göre henüz çeşitli kültür kalıplarının oluşmadığı dönemlerde ilkel insanların oynadığı oyunlar, zamanla kültürleri ortaya çıkarmıştır. Hukuk sistemleri, takas, ticaret, sanat, bilim, çeşitli törenler, folklor vb. oyunlar sonucu ortaya çıkmıştır. Kısacası var olan tüm kültürler oyunun ürünüdürler.

Sosyometri kuramının kurucusu J.L Moreno Viyana bahçelerinde gözlediği çocuk oyunlarından ve bu oyunların yaratıcısı olan çocuklardan önemli bilgiler toplayarak bu bilgileri yetişkinlerin dünyasına psikodrama ile kazandırmıştır. Grup psikoterapilerinde etkin ve hızlı bir tedavi yöntemi olan, Sosyometri kuramı içerisinde yer alan Psikodrama grup terapilerinde protogonist merkezli çalışmaların yanı sıra ısınma oyunlarına da etkin olarak yer verilir. Oyun kelimesi günlük kullanımda eğlenceyi, haz almayı, keyifli bir vakit geçirmeyi ifade ederken Psikodramada yaşamın kendisi olarak yorumlanır. Psikodramada katılımcıların oyunla birlikte kendileriyle ve çevreleriyle ilgili farkındalıklar kazanmaları ve bu farkındalıkları paylaşım sürecinde içselleştirmeleri söz konusudur. Diğer bir ifadeyle psikodramada oyun kişilerin kendi iç dünyalarına ve çevrelerine yönelik algılarındaki keşif süreci olarak değerlendirilir. Ayrıca bu süreçte eylemle ortaya konulan oyunlarda yaratıcılığın spontanlıkla birlikte açığa çıkması sağlanır. Oyunlarda kişiler ne kadar spontan olabilirlerse o kadar içsel huzurunu sağlarlar ve kaygıları azalır. Kaygılar arttığı takdirde ise spontanlıkları azalır. Psikodramada ısınma oyunlarında ve aksiyon sahnelenmesinde spontanlık ve eylemin birleşmesiyle yaratıcılık ortaya çıkar. Isınma oyunları engellenen, kısıtlanan spontanlığı harekete geçirerek bireylerin yaşamlarında gelişimin önünü açar (Koçbeker, 2004).

Oyunlar aynı zamanda kişiler arası ilişkilerde yaşanan problemlerin çözümünde de kullanılır. Amacına göre seçilen oyunlar grup içinde birlikte çalışma becerilerinin geliştirilmesine, kişilerarası ilişkilerde sosyal yaşamda hissedilen yetersizlik duyguların önüne geçilmesine de katkı sağlar (Brandes, ve Phillips,1987).

Harlow (1977) derlediği, outdoor oyunlarına, parti oyunlarına, şans oyunlarına ve seyahat oyunlarına aile içinde, kişiler arası ilişkilerde sosyalleşmek, eğlenceli hoşça bir zaman geçirmek amacıyla yer verilebileceğini dile getirir.

Newstrom ve Scannell (1996) ise iş alanında, grupların motivasyonunu arttırmaya, yaratıcı problem çözme becerileri geliştirmeye, iş yerindeki değişiklikleri düzenlemeye, iş yerindeki problemlerin açığa çıkarılmasına yönelik çalışmalarda oyunlardan yararlanılabileceğini ifade eder.

Nilson (1995) da oyunlardan, endüstri alanında çalışanlarda takım oluşturmada, takımların fonksiyonel işlevlerine yardım edilmesinde, takımların desteklenmesinde etkin bir şekilde yararlanılabileceğini aktarır. Aynı zamanda Nilson (1995) endüstri alanında sistemlerin entegrasyonuna, iletişim becerilerine, grupların düzenlenmesine ve öğrenme sürecine yönelik eğitimlerde de oyunların kullanılabileceğini belirtir.

Epstein (1996) ise oyunlarda yaratıcılık kavramına vurgu yaparak bireylerde var olan yaratıcılık potansiyellerinin oyunla açığa çıkarılmasına ve bu potansiyelle yeni ürünlerin, süreçlerin ortaya konulmasına yönelik yaratıcı oyunların kullanılabileceğini dile getirir.

Günümüzde dünyadaki hava alanlarının birçoğunda, fabrikalarda, askeri kurumlarda, küçük ve büyük şirketlerde, özel, devlet kurum ve kuruluşlarında öğrenme sürecini geliştirmeye yönelik, amacına uygun yaşantısal oyun aktivitelerine bu çerçevede yer verilmektedir (Kroehnert,1994).

Taylor, Walforo (1974) ise yukarıda oyunla ilgili belirtilenlere ek olarak simülasyon oyunlarına dikkat çeker. Öğrenme sürecinde, koşullar öğrenme unsurunun niteliğine göre simülasyon ortamında oyun formatına göre düzenlenerek gerçekleşir. Kişiler bu ortamda simülasyon oyununu gerçeği gibi yaşarlar.

Endüstri psikolojisi alanında da özellikle üst düzey yönetici seçimlerinde de oyunlardan yararlanılır. Adayların oyun içerisinde sergiledikleri davranış ve tutumlar ayrıca yaptıkları paylaşımlar adayların getirilmesi düşünülen pozisyonla ne denli uygun olabileceğine dair birçok bilgi verir (Telman, 2007).

Eşli danslar arasında yer alan tangoda iki kişilik bir oyun olarak tanımlanabilir. İki kişilik bir oyun olarak tanımlanabilen tango, yönetim ve organizasyonlarda sıklıkla kullanılan kavramlar arasında yer alan yönetme, yönetilme, liderlik, empati, uyum, birlikte yapma, takım ruhu gibi bir çok güçlü öğeyi içerisinde barındırarak bu kavramların partnerler üzerinde etkilerini ve görünümünü sunabilen bir dans olarak görülür. Bu özellikleriyle tango liderlik, empati, uyum ve takım ruhu gibi becerilerin geliştirilebilmesini hedefleyen endüstri alanında etkin olarak kullanılabilir (Dündar, 2007).

1.9. Tango Terapi

<http://www.tangoterapia.org> (22.09.2009) tango terapisi, tango dansının, müziğinin ve psikoloji ile ilgili özel eksersiz uygulamalarının kullanılmasıyla geliştirilen, teşhise yönelik terapötik çalışmaların araştırıldığı bir yöntemdir.

Tango uygulamalarının terapötik yararları konusunda Arjantinli Doktor Roberto Peidro öncü bir isimdir. Peidro, Parkinson hastalarında önemli yararlar sağlayan tango'nun sırrının ritimlerinde ve dansın gereksinim duyduğu koordinasyonda saklı olduğuna vurgu yapar.

Tango terapisi, dans adımlarının öğrenilmesi sürecinde koordinasyona ve hatırd tutulmasına gereksinim duyduğu için Alzheimer hastalıklarında da oldukça faydalı bir terapi yöntemidir.

Peidro tangoyu geleneksel eksersiz uygulamalarından ve diğer danslardan ayıran özelliğın ve faydalı kılan unsurun tango'nun koordinasyon gelişiminde izlediğı yola bağlar. Peidro koordinasyon gelişiminde izlenen bu yolun diğer danslarda ve eksersiz uygulamalarında tango'daki gibi bulunmadığına vurgu yapar.

Alzheimer hastalığına, denge ve koordinasyon yitimlerine en sık yaşlılık dönemlerinde rastlandığı söylenebilir. Özellikle temel bakımlarında güçlük çeken yaşlıların bu nedenlerden dolayı huzurevlerine yerleştikleri görülür. Depresyon ve

intihar oranlarının yüksek olduğu yaşlılık evresinde tango terapi uygulamaları bu sıkıntıları önleyici nitelikte katkı sunabilir.

Washington Üniversitesince yapılan çalışmalarda da tango dansının dengeyi diğerk eksersiz uygulamalarına göre daha çok geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Parkinson hastalarıyla yapılan çalışmada Parkinson hastaları iki gruba bölünmüştür. Gruplardan birisi eksersizlerini sandalyelerle yapmıştır. Diğerk grup ise eksersizlerini tango dansı ile yapmıştır. Çalışma sonucunda sandalye ile eksersiz yapanların sonuçlarının iyi çıkmasına karşın tango dansı yapan grubun dengelerinin diğerk gruba oranla daha çok gelişim gösterdiği saptanmıştır.

Psikiyatrist Federico Trossero ise tangonun sadece bedene değil aynı zamanda zihne ve ruha da iyi geldiğine dikkat çeker. Trosero ‘‘Tango Terapia’’ adlı kitabında tango workshoplarının tedavi yöntemi gibi depresyonlarda, sosyal fobilerde, şizofrenlerde kullanılabileceğini ifade eder. Trossero ayrıca dans eden insanları izlerken dans edenlerin diğerklerini kucaklayışlarında, partnerlerine karşı tutumlarında iç dünyalarına ilişkin bilgilerin elde edilebileceğini ve onların daha iyi anlaşılmasına bu bilgilerin yardım edeceğini de dile getirir.

http://www.tangoterapia.org/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=1 (22.09.2009).

<http://www.tangotherapy.co.uk/> (22.09.2009) güçlü teknikleriyle kişilerin kendi öz kaynaklarını keşfetmesinin önünü açarak kişilerin var olan yeteneklerini maksimum düzeyde kullanabilmelerini sağlayan tango beraberinde kişilere bedenleriyle sağlıklı yaşam sürmelerini, mutlu ve sağlıklı hissetmelerini de sunar.

Tango, yapı itibariyle kendi içinde var olan yaratıcılığıyla ve müziğindeki kombinasyonlarla dans eksersizisi olarak yaşandığı gibi aynı zamanda güçlü bir felsefi yapıyı da içinde barındırır.

Tangonun felsefi yapısı insanlığın varoluşuyla ortaya çıkan dans kavramıyla beslendiği gibi aynı zamanda Arjantin'in Bounes Aires kentinin kozmopolit yapısı içerisinde birçok farklı kültürlerin karşılaşmasıyla zenginleşerek gelişim gösterdiği söylenebilir.

Tango Terapinin Yararları

- Çiftlerin birbirlerini daha iyi anlamalarına yardım eder.
- Sosyal çevreleriyle daha iyi ilişkiler kurmalarına yardım eder.
- Bazı çatışmaların fark edilmesini ve çözümlenmesini sağlar.
- Özgüven artmasını sağlar.
- Beden şeklini geliştirir.
- Çatışmalardan ve korkulardan arınmayı sağlar.
- Partnerler arasındaki ilişkileri geliştirir.
- Beden duruşunu ve dengeyi geliştirir.
- Koordinasyon ve aerobik kapasitesini geliştirir.
- Bazı kalp hastalıklarının, hipertansiyonun ayrıca Alzheimer ve Parkinson'un tedavisine yardım eder.
- Depresyon, anksiyete, ve sosyal fobilerin tedavisine yardım eder.

- Fiziksel deformasyonlara engel olur.
- Doğal yaşlanma sürecini geciktirir.
- Geç yaşlara kadar beynin dinç, sağlıklı kalmasını sağlar.

Tango terapinin yararları yukarıdaki maddeler ışığında ruh sağlığı, fiziksel sağlık, özgüven, iletişim becerileri alanları olarak ayrı ayrı değerlendirilebilir.

Bu denli etkin kazanımları olan tango terapinin standartlaştırılmasına yönelik Wales’de tango terapistleri yetiştirmeye yönelik programlar oluşturulmaktadır. Bu programlarla katılımcıların tıpkı profesyonel alanlarda olduğu gibi, duygusal problemleri olan, endişe sıkıntı, bunaltı gibi güçlükler yaşayan kişilerle çalışabilmeleri hedeflenmektedir.

Son zamanlarda Wales, Newport’ta Parkinson Hastalıkları Derneğinde özel demonstrasyonların yer aldığı tango terapi oturumlarına yer verilmektedir. Bu oturumlarla katılımcıların gruplar halinde desteklenmesine yönelik çalışmalar düzenlenmektedir.<http://www.tangotherapy.co.uk/> (22.09.2009).

1.10. Tango ve Bounes Aires

Tango, doğuşundan bugüne kadar büyük kitlelerin ilgisini çekerek anavatanı olan Arjantin de sosyal bir ürün olarak ortaya çıkmıştır. Arjantinlilerin sosyo-kültürel yaşamının açıklaması olan tango, Arjantin sanatını ve sanatçılarını da etkileyerek yüzlerce filme, binlerce kitap ve makaleye konu olmuştur. Doğduğu toplumla özdeşleşen ve onun yazgısını paylaşmış olan tango, Arjantin’deki siyasal yaşamın toplum üzerindeki etkilerine göre gelişim göstermiştir (Akgün, 1993).

Hess'in (2007) aktarımla tango; 1880-1900 yıllarında Rio de La Plata halici boyunca uzanan iki şehir Buenos Aires ve Montevideo da ortaya çıkmıştır. Dans, müzik ve şiir arasında sentez olan tango, Rio de La Plata da etnik, kültürel ve cinsel karşılaşmaların yaşandığı bir evrede var olmuştur. Göçlerden etkilenen Montevideo'nun ve özellikle Buenos Aires'in kenar mahallelerinin kültürel ifadesi olan tango halk şenliklerinde ortaya çıkmasına karşın bir süre sonra yerleşik toplum tarafından reddedilmiştir. Bu ret beraberinde tangonun Buenos Aires'in batakhanelerine, genelevlerine yerleşmesine yol açmıştır.

Savigliano (2004) Tango Tutkunun Ekonomi Politiği adlı eserinde tangoyu, Rio Del Plato bölgesinde ve Uruguay da ortaya çıkmış dramatik bir anlatım olarak tanımlamaktadır. Bu dramatik anlatımın dans, müzik, şarkı sözleri ve gösteri ile gerçekleştiğini belirtir.

Arjantin Ulusal Tango Akademisi Başkanı Horacio Ferer de, tangonun birbiriyle ilişkili dört ayrı sanat olan müzik, dans, şiirsel şarkı ve yorumdan oluştuğunu aktarır. Bir asır'ı aşkın zamandır tangonun Buenos Aires'in tanınmış evlerin avlularında, genelevlerinde, kenar mahalle barlarında oluşan karakterini ve orijinalliğini tamamen koruduğunu belirten Ferer, bu nedenle de tangonun bugüne kadar gizliliğin hoşluğunu ve çekiciliğini taşıyan bir dans olduğunu dile getirir. Ferer'e göre Buenos Aires'te gece hayatı bohemdir ve şarabın arkadaşıdır ayrıca tango canlı ve süregelen bir sanat olarak ortaya çıkan ürünleriyle Buenos Aires'in sanki bir ayini halini almıştır. Bu ayinde yer alanlar tangoyu çalan, söyleyen ve dans edenler tangonun başka bir hayatı değil, kendi yaşamlarını anlattığını ve her olayın

yeni bir tango olduğunu dile getirirler (Akgün, 1993).

Florencio Escardo'ya göre, *‘‘Tango Buenos Aires’in kendisidir. Çünkü onunla doğdu, söylendi, dans edildi ve onunla birlikte algılandı. Uzakta olunduğunda bir tangonun müziğinde duyulan nostalji ne kadar derinse, birlikte olunduğunda da ortaya çıkan birleştirici ruh ve şuur o kadar büyüleyicidir...’’* (Akgün, 1993).

Guillen (2008) 1821 yılında İspanyadan ayrılarak bağımsızlığını ilan eden Arjantin'in, 1880'li yıllara gelindiğinde madenlerin özellikle gümüşün bulunmasıyla ve yerleşim birimlerine yapılan demiryollarının inşasıyla ticari açıdan çekici bir hale geldiğini belirtir. Bu çekicilik sınır bölgelerinden ve Avrupa'dan birçok göçmenin Buenos Aires'e gelmesine yol açar. Buenos Aires hızla büyür ve gelişir. Fiziksel ölçümü son elli yıl içinde altı misli artar. Avrupa'dan gelen ve şehrin kaynaklarını yöneten zenginler şehrin kuzey bölgelerine yerleşir. Alt sınıflar, dar gelirliler ise şehrin güney bölgelerine yerleşir. Avrupa'dan ve sınır bölgelerden dalga dalga gelen göçmenler dillerini, müziklerini ve danslarını da bu liman kentine getirerek tango dansının içinde eritmeye başlar. Buenos Aires'in sahil bölümlerinde tangoyla birlikte Avrupalı göçmenlerin getirdiği sosyal danslar waltz ve polka aynı zamanda daha çok Afrika formu olan canyengue ve candombe dansları karşılaşma yaşar.

Saviglianoya göre (2004) Buenos Aires, Arjantin'in Avrupa'ya bakan bir liman kenti olarak ırksal ve sınıfsal yerinden edilmişlerin, kırsal ve kentsel hareketlerin bulunduğu bir yerdir. Aldığı göçlerle büyük bir köyden kente dönüşen Buenos Aires, kızgınlığın, hüsranın, yalnızlığın yarattığı duygularla başa çıkmak

isteyen, mezbahalarda çalışan, sığırcılıkla uğraşan criollaların⁷, gauchoların⁸, aynı zamanda askerlik yapanların yaşadığı bir kenttir. Bu dönemde yaşayan kadınların sayısının oldukça az olması beraberinde kadınlar uğruna dövüşen bir tür erkeklik mücadelesi veren bıçkın erkekleri getirmiştir. Guapola⁹ veya compadrito¹⁰ olarak tanımlanan bu erkekler sert görünmeyi, hayatı küçümsemeyi ve kadınları hor görmeyi öğrenmişlerdir. Çünkü kadınlar Guapolar için ya ulaşamaz ya da elde tutulmaları zor olan kişilerdir. Guapoların maço kimlikleri bu çelişkiden kadınların kimlikleri ise erkekler arasındaki rekabetten doğmuştur. Buenos Aires'te böylesine bir ortamda var olan farklı ırkların, sınıfların ve etnisitelerin kendi aralarındaki karşılıklı takdir, küçümseme, kibir gibi tutumlar içerisinde birbirlerini etkilemeleri, ırksal ve sınıfsal çelişkileri beraberinde tangoyu, tangonun koreografilerini yaratmıştır.

Tangonun koreografilerinin bu anlamda Buenos Aires de yaşayan farklı kültürlerdeki bireylerin ifade edilemeyen duygularından, düşüncelerinden beslenerek şekillendiği ve gelişim gösterdiği söylenebilir. Bu sürecin beraberinde farklı kültürlerin tango dansı ile karşılaşmalarına yol açtığını ve bu karşılaşmaların önyargıların getirebileceği korkulardan arındırarak, bir arada yaşama becerisine dönüştürdüğü söylenebilir. Tango bu anlamda kişilerin kendileri dışında gördükleri öteki olarak tanımlanan kişilerin varlığını da tanımayı beraberinde getirerek sanatsal bir hal alır.

⁷ Criolla: Güney Amerika kolonilerinde soyları çoğu kez İspanyol ve Amerika yerlilerin karışımına uzanan Avrupalı anne babadan doğma kişiler. Bkz: Marta E. Savigliano. (2004). **Tango Tutkununun Ekonomi Politikliği**, İstanbul, Ayrıntı Yay. 2004:364.

⁸ Gaucho: Arjantin ovalarıyla birlikte anılan kırsal karakterler, yerliler. Bkz: Savigliano, a.e.196.

⁹ Guapola: Tango ortamlarındaki meydan okuyucu, sokağı bilen cesur erkeklere verilen ad. Bkz: Savigliano, a.e.365.

¹⁰ Compadrito: Gecekondu küstah, meydan okuyan erkek, bıçkın çoğunluklarda pezevenk. Bkz: Savigliano, a.e.364.

1.11. Tango ve İstanbul

İleri, Türkiye de Cumhuriyet dönemiyle birlikte kültür, sanat ve eğlence hayatında batıya yönelik büyük değişimler yaşandığını bu değişimlerin Türkiye'nin her yönüyle çağdaşlaşması ve batıya uyum sağlaması amacıyla gerçekleştirildiğini aktarır. Bu değişim sürecinin gerçekleşmesi için halkın desteğine ihtiyaç duyulduğunu vurgulayan İleri bu desteğin batıdan gelen tango müziği ile fazlasıyla sağlandığını dile getirir (akt, Akgün 1993).

Avrupa da varlık gösteren tango ağırlıklı olarak Avrupa'yı dans yoluyla etkilemiştir. Çiftli danslara alışkın olmasına karşın Avrupa'da esen Arjantin tangosunun erotikliği Türkiye de mesafeli, karşılıklı bir tutuşmadan öteye geçmeyen bir dans halini almıştır. Buna karşın Türkiye de ortaya çıkan ve her biri aşk şiiri sözlerini taşıyan Türkçe tangolar ise halkın müzikal beğenisini çekerek müzik yaşamına tek başına egemen olmuştur. 1970'li yılların sonuna kadar gelişimini sürdüren Türkçe tango müzikleri bir süre sonra tango'nun bütün dünyadaki gelişim çizgisine paralel olarak eski parlak günlerini geride bırakmıştır. (Akgün, 1993).

Bu dönem aralığının tüm dünyada siyasal süreçler açısından ayrı değerlendirilmesi anlamlı olabilir. Buenos Aires ile İstanbul açısından alındığında her iki metropolünde sık sık askeri darbelerle karşı karşıya kaldığı söylenebilir. Hatta tangoda yer alan milonga dansının adımlarının asker adımlarından esinlenerek ortaya çıktığı ve Arjantin halkının bu anlamda korkularından arınmak adına evlerinde asker yürüyüşlerini taklit edercesine milonga dansı yaptıkları ifade edilir (Yıldırım, 2007).

Ayrıca her iki metropolün kendi içerisinde birçok farklı kültürleri yaşatıyor olması da bu kentler adına tango ile kurulan bağ açısından anlamlı olabilir.

Tango Argentino gösterisi tüm dünyada 1983-1989 tarihlerinde temsiller vermeye başlar. Avrupa, Japonya ve dünyanın birçok ülkesinde yarattığı etkiyle bu ülkelerin tangoyla karşılaşmalarının önünü açar. Bu ülkelerde Buenos Aires'in tangosuyla yeniden bağlar kurulur. Bu tarihlerden itibaren Avrupa da Japonya da ve dünyanın birçok ülkesinde Arjantin tangosu tango'nun otantikliği ile birlikte öğrenilir (Hess, 2007).

Dünyaca tanınmış Arjantin tango eğitmenleri arasında gösterilen Metin Yazır 1997 yılında Almanya'dan Türkiye'ye gelir. Türkiye de Arjantin tango eğitmenliği yaparak pek çok Arjantin tango dans eğitmeni ve öğrenci yetiştirir. Pek çok şehirlerde atölye çalışmaları düzenler ve düzenlenen tango festivallerine konuk eğitmen olarak katılır <http://www.bailatango.com/2008/metinyazir.html> (17.09.2009).

1997 yılında Arjantin Tangosunun Türkiye'ye gelişiyle TangoTürk¹¹ kurulur. TangoTürk İstanbul da, Ankara da ve Eskişehir de Arjantin tangosunun gelişiminde ve yaygınlaşmasında önemli rol oynar. Bu rol, her yıl "İstanbul Tango Ritüel" adı altında uluslar arası bir organizasyonun gerçekleştirilmesiyle genişler. Bu ritüelle İstanbul farklı ülkelerden tango severlerin buluştuğu bir kent halini alır <http://www.tangoturk.com/page.asp?PageID=686> (17.09.2009).

¹¹ TangoTürk: Tango Dans Okulu. Bkz: www.Tangoturk.com (17.09.2009).

2004 yılından bu yana El Encuentro'nun¹² düzenlediği "Uluslararası İstanbul Tango Festivali" ise her yıl yüzlerce yabancı dansçının İstanbul'a gelmesine yol açar. Organizasyonlar kapsamında dans geceleri için İstanbul'un tarihi yerleri olan Adile Sultan Sarayı, Binbir Direk Sarmıcı, Haydarpaşa Tren İstasyonu ve Mimar Sinan Üniversitesi gibi yerlerin seçilmesiyle Arjantin Tangosuna olan ilgi artar. Organizasyonun uluslar arası boyutu T.C Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenir. 2009 yılında gerçekleştirilen "Uluslararası İstanbul Tango Festivaline" 45 ülkeden dört yüzden fazla dansçı katılır. El Encuentro'nun gerçekleştirdiği bu festivallerde tanıtım cümlesi olarak kullandığı "Medeniyetlerin dans ettiği yerde dans edelim" ifadesi İstanbul'un tarihi mekânlarındaki danslarla gerçeğe dönüşür <http://www.tangoencuentro.com/Turkce/mainpages/organizasyon.html> (17.09.2009).

Tangoturk'le başlayan El Encuentro ile devam eden uluslar arası İstanbul tango festivallerine 2009 yılında bir yenisi daha eklenir. İstanbulTANGO¹³'nin gerçekleştirdiği ilk geniş kapsamlı ve uluslararası etkinliği olan bu festival "Tango to İstanbul" adını alır. Tango to İstanbul adı altında yapılan bu festivale dünyaca ünlü maestrolar, uluslar arası misafir dansçılar konuk edilir. 2010 yılında Avrupa Kültür Başkenti olan İstanbul bu festival programı kapsamında tango atölyeleri ve milonga gecelerinin yanı sıra katılımcılarını tarihi mekanlar ve müzelerde ağırlayarak farklılık yaratır. İstanbul tangoda festivallerin ve katılımcıların çoğalmasıyla birlikte Arjantin'in Bounes Aires kentine dönüşür. <http://www.tangotoistanbul.com> (10.03.2010).

¹² El Encuentro: Tango ve Dans Spor Kulübü. Bkz: www.tangoencuentro.com (17.09.2009).

¹³ İstanbulTANGO: Tango Dans Stüdyosu. Bkz: www.tangotoistanbul.com (17.09.2009).

1.12. Tango ve Etik

Milonguera¹⁴ ve milongueroların¹⁵ bir araya geldikleri ve milonga gecesi¹⁶ olarak adlandırılan dans gecelerinin kendine özgü kuralları vardır. Örneğin dans gecelerinde dansa davet erkek tarafından yapılır. Bu süreç kurulan göz kontaklarıyla gerçekleşir. Erkekle göz kontağında bulunan kadın dans daveti bekler. Kadının gözlerini kaçırmaması dans teklifini kabul edeceği anlamına gelir. Erkeğin pisti göstermesine karşılık kadının gülümsemesi yine olumlu cevap olarak algılanır. Bunun dışında erkek, kadınla göz teması kurmadan, kadının yanına giderek yapacağı dans tekliflerinde reddedilme olasılığıyla karşılaşabilir. Göz kontağında olumlu yanıt alınması durumunda erkek, bayanın yanına gider ve piste kadar ona eşlik eder. Dansa geçişte ise kadının tutuşundaki seçimine bağlı olarak açık ya da kapalı tutuşla dans edilir. Dans akışı ronda adı verilen saat yönünün tersinde işler. Dans edenler, rondanın akışına göre ilerlerler. Dans süresince çiftlerin birbirleriyle konuşması doğru bulunmaz. Konuşmalar müzik bitimlerine dans aralıklarına bırakılır. (Yıldırım, 2007) Bir kadının karşısındaki erkekle iki parça dans etmeden yerine oturmaması beklenir. Yine bir erkeğin karşısındaki kadınla üç parça dans etmeden yerine oturmaması beklenir. Bir parça dans edilerek çiftlerden herhangi birinin oturmayı seçmesi hoş karşılanmaz. Buna karşın çiftlerde dört parçalık bölümü tanımlayan bir tanda¹⁷ süresince yapılan dans ikinci tanda da devam ediyorsa bu çiftlerin birbirlerinin danslarından hoşlandıkları anlamına gelir. Tanda süresince dans eden çiftler genellikle tanda bölümü bitmeden dansa ara vermezler. Tandalar

¹⁴ Milonguera: Tango yapan kadın (Ders Notları).

¹⁵ Milonguero: Tango yapan erkek (Ders Notları).

¹⁶ Milonga Gecesi: Milonguera ve milongueroların bir arada dans ettikleri gecelere verilen isim (Ders Notları).

¹⁷ Tanda: Dört tango parçasının arka arkaya çalındığı her bir bölüme verilen ad (Ders Notları).

kortina¹⁸ adı verilen ara bölümlerle kesilir. Bu bölümde pistte dans eden çiftlerin yerlerine geçmeleri beklenir. Müzik bitimlerinde partnerlerden herhangi birinin “teşekkür ederim” demesi dansın bitimini ifade eder. Ardından erkek, partnerini oturduğu yere kadar eşlik ederek bırakır. Göz temasından, bayanın yerine kadar eşlik edilmesinden ve dans edilmesi gereken şarkı sayısına kadar var olan kuralların tümü katılımcıların rencide olmasını engellemeyi amaçlar ve tango gecelerinde bu kurallara sahip çıkılır. Bu kurallar beraberinde tangonun diğer danslara göre daha zor, kuralcı ve elit olarak algılanmasını ayrıca katılımcılarının daha nezih ve asil değerlendirilmesini beraberinde getirir (Galioglu, 2007).

1.13. Ergenlik Dönemine Genel Bakış

Yavuzer’e (1993) göre “ergen sözcüğü batı literatüründeki “adolescent” kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Latince de büyüme, olgunlaşmak anlamında kullanılan “adolescere” fiilinin kökünden gelmekte olan bu sözcük yapısı gereği bir durumu değil bir süreci belirtmektedir” (akt, Dinçel, 2006).

Ergenlik dönemi, cinsel organların fizyolojik olgunluğa ulaşması ile başlayan çocukluk ile yetişkinlik arasında yer alan, biyolojik, psikolojik zihinsel ve sosyal açıdan hızlı bir gelişmenin ve olgunlaşmanın yaşandığı bir dönemdir (Altıntaş, 2006; Aktuğ, 2006; Ordu, 2005; Toy,2006).

Schavanveldt ve Adams’a göre (1983) ergenlik, çocukluk süresince onlar adına hemen hemen tüm kararların yetişkinler tarafından verilmesi nedeniyle karar

¹⁸ Kortina:Dansda her bir tandanın ardından kişilerin yerlerine oturmaları için verilen ara (Ders Notları).

verme ve problem çözüme becerileri gibi bilişsel süreçlerin sınırlı deneyimlendiği bir zaman dilimi ve gelişim evresidir (Akt, Köksal, 2003).

Yukarıda yapılan tanımların dışında G. Stanley Hall, Anna Freud, Erickson gibi pek çok yazar tarafından ise ergenlik dönemi patoloji sınırlarını zorlayan, bunalımlı, çatışmalar ve çelişkilerle dolu bir karışıklık dönemi olarak ele alınmıştır. Ercan (1998) ise bu tanıma karşı çıkararak ergenlik döneminin bir bunalım ve karışıklık dönemi olarak ele alınmasının klinik kökenli olduğunu kliniğe tedaviye alınan sorunlu ve rahatsız gençlerden elde edilen gözlemlere dayanarak ergenliğin bu şekilde tanımlandığını normal gençlerle yapılan çalışmalarda elde edilen bulgularda sonucun tamamen farklı olduğunu aktarmaktadır. Ülkemizde Özbay ve arkadaşları (1991) tarafından yapılan bir araştırmada gençlerin %83'ü, ergenlik dönemini sorunsuz ve mutlu bir dönem olarak algıladığı, gençlerin ancak %17 sinde bu dönemde kaygılar ve çalkantılar görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguları destekleyen bir diğer görüş ise Weiner'a aittir. Weiner (1985), rahatsız gençlerin toplam genç popülasyonunun ancak %20 sini oluşturduğunu ve bu oranın yetişkinlikte izlenen oranla aynı olduğunu belirtmiştir (Ercan 1998).

Yavuzer, Unesconun ergenlik dönemini 15-25 yaşları arasında kabul ettiğini bu dönemin ülkemiz kızlarında ortalama olarak 10-12, erkeklerde 12-14 arasında başladığını belirtmektedir (akt, Suner, 2000).

Unesco tarafından 15-25 yaşları arasında kabul gören ergenlik dönemi Mukaddes'e göre (2000) kendi içinde üç aşamada ele alınmaktadır. Bu aşamalardan ilki 13 – 14 yaşlarını kapsayan ön ergenlik dönemidir. Bu dönem bilişsel açıdan

oldukça karışık bir şekilde geçer. İtaat ve bağımsızlık arasında ikili ve karmaşık duygular yaşanır. İkinci aşama 15 – 17 yaşlarını kapsayan orta ergenlik dönemidir. Bu dönemde soyut düşünme artar. Bireyselleşme gereksinimi belirginleşir. Ebeveyn çatışmalarının yoğun olarak yaşanır. Akran ilişkileri önem kazanır. Son aşama ise geç ergenlik dönemidir. Bu evrede ise soyut düşünce iyice yerleşir. Bağımsızlık ve bireyselleşme duygusu gelişir. Karşı cinsle duygusal ilişkiler yoğunlaşır. Gelecekle ilgili kaygılar yaşanır (Dalkılıç, 2006).

Köknel'e göre ergenlik döneminin her üç aşamasında ergenlerin geçirdiği farklı duygu ve yaşantılar beraberinde kendilerinde önemli değişiklikleri getirir. Ergenler, sosyal açıdan, psikolojik ve biyolojik açıdan yaşadıkları bu dönemsel değişikliklerle aynı zamanda uzlaşmaya çalışırlar. Bu sürecin yaşandığı, uzlaşmaların sağlanmaya çalışıldığı evrede ergenlerde algı, dikkat, bellek, düşünme, mantık ve uslamlama gibi bilişsel işlevlerin çalışması ve verimi düşüş gösterir. Bu sebeplere bağlı olarak ergenler evde, okulda ebeveyn ve öğretmenleriyle çatışma içine girerler. Ergenler bu çatışmalar sonucunda kaygı, kızgınlık ve öfke duyguları yaşarlar (Akt: Danışık, 2005).

Bu dönemde ergenlerin yaşadıkları öfke ve kızgınlık duygusuyla başa çıkmada ve karar verme becerilerinin gelişmesinde ergenlerin sahip olacağı sosyal beceriler önemli rol oynar. Deffenbacher (1993) ergenlerle ilgili yaptığı bir çalışmada öfke düzeyi yüksek olan ergenlerin sosyal beceriden yoksun olduklarını ve aynı zamanda yaşamlarıyla ilgili karar vermede güçlük çektiklerini belirtmektedir (Danışık, 2005; Sarıca, 2008).

Öfke düzeyi yüksek olan ve kırgınlık yaşayan ergenlerin kendilerini ifade etmelerine imkân sağlanması ve enerjilerini harcayabilecekleri aktivitelere yönlendirilmesi ergenlerce sergilenebilecek olumsuz davranışların önüne geçilebilmesini de beraberinde getirir (Toy, 2006).

Sanatsal etkinlikler arasında yer alan dans, ergenlerin enerjilerini harcayabilecekleri etkin bir aktivite olarak işlev görür. Dans ergenlerin ruhsal ve bedensel gelişimlerinde önemli katkılar sağlayarak kendilerini ifade etmelerinin önünü açar. Bu dönemde dansla edinilen sosyal beceriler ergenlerin sosyalleşmesinde, kendilerini kabul etmesinde, arkadaş ilişkilerinde, duygusal ilişkilerinde ve kimlik kazanımlarında önemli bir rol oynar (Akgül, 2006; Altıntaş, 2006).

1.14. İletişim Kavramına Genel Bakış

İletişim kavramı İngilizce ve Fransızca da karşılığı olan ‘communication’ sözcüğünden Latince de ise ‘communis’den gelmekte ve ortak anlamını taşımaktadır. İletişim, geçmişten günümüze toplumsal etkileşimlerde rol oynayan kişilerin gereksinimlerini karşılamak için birbirlerine karşılıklı sembolik mesajlarını aktarmaları ve paylaşmaları olarak tanımlanmaktadır (Telman ve Ünsal, 2005).

Genel anlamıyla iletişim kavramı iki sistem (iki canlı, iki insan) arasındaki bilgi, duygu ya da düşünce alışverişidir. Aynı zamanda iletişim kavramı, insanın kendisini yönlendirerek, değişen gereksinimlerini karşılamak için çevreden gelen

uyarıları elemesi ve bu uyarıları düzenleyerek etkin bir anlamlandırma ve paylaşma çabası olarak da tanımlanabilir (Üstündağ, 2006; Akoğuz, 2002).

Tutar ise iletişimi, bilginin, fikirlerin, duyguların, becerilerin, simgeler kullanılarak kişiler tarafından birbirlerine iletilmesi ve bu mesajların kişiler tarafından anlaşılmasına yönelik birbirleriyle paylaştıkları bir süreç olarak tanımlar (akt, Çelik, 2007).

Gürgen, yukarıda yapılan tanımlara ek olarak iletişim sürecinde insanın bir bütün olarak var olduğunu belirtir. İletişimde bulunan kişilerin toplumsal, kültürel koşullarının yanı sıra kişilik özelliklerini de yansıttıklarını dile getirir. İletişimin, algılama, öğrenme, dürtü, duygu eğilim, inanç, değer gibi insanın davranışını belirleyen unsurlardan ayrı düşünülmemeyeceğini aktarır. Bu nedenlerden dolayı iletişimi, belli bir başlangıcı ve sonu bulunmayan, dinamik ve çeşitli unsurlarla etkileşim içinde bulunan karmaşık bir dizi süreçlerin bileşkesi ve bütünü olarak ortaya çıktığını belirtir (akt, Okkalın, 2008).

1.14.1 Kişilerarası İletişim

Dökmen'e (2004) göre kaynağını ve hedefini insanların oluşturduğu iletişime kişilerarası iletişim denilmektedir. Kişilerarası iletişim insan ilişkilerinin gelişimine önemli katkılar sunarak toplumsal yaşamın sürdürülmesini, kişilerarası ilişkilerin yaşatılmasını sağlar (Akt, Akoğuz, 2002).

Toplumda önemli bir rolü bulunan kişilerarası iletişimin gerçekleşebilmesi için üç unsurun gerekliliği söz konusudur. Bu unsurlardan ilki, kişiler arası iletişime katılanların (kaynak ve alıcı) belirli bir fiziki yakınlık içerisinde yüz yüze olmaları ya da teknolojik bir kanal ile karşı karşıya olmalarıdır. İkinci unsur ise iletişime katılanlar arasında tek yönlü değil çift yönlü bir mesaj alışverişinin olmasıdır. Üçüncü unsur ise bireyler arasında gerçekleşen her türlü konuşmaları ve yazışmaları kapsayan sözlü mesaj ile duyguların jest ve mimiklerle daha dolaysız, açık ve etkili ifade edildiği sözsüz mesajlardır (Okkalın, 2008).

Kişilerarası iletişim sözel iletişim ve sözsüz iletişim olmak üzere iki kategoride ele alınır.

1.14.2. Sözel İletişim

Sözel iletişim, konuşmada kullanılan kelimelerden oluşur. Bu konuşmada verilen mesajlar sözel içerik ve ses ile ilgili özellikler taşır. Mesajların gerçek anlamı sözel içerikle ortaya konur. Sesin tonu, ritmi ise sözel iletişimin şiddetini ses yönüyle aktarır (Ünal, 2005).

1.14.3. Sözsüz İletişim

Sözsüz iletişim (beden dili) ise sözel içeriğe eşlik eden davranış ve hareketler olarak tanımlanır. Kişiler arası iletişimde sözel anlatımı destekler, sözel anlatımın akıcılığına katkıda bulunur. Sözlü mesajların yorumlanmasında kişiye güvenilir bir bilgi verir. Sözcüklerden daha etkili bir gücü olan iletişim biçimi olarak açıklanır.

Ayrıca yüz ifadesi, el kol hareketleri, beden duruşu, göz teması, uzaklık ve yakınlık olarak mekânın kullanımı, dokunma, koku, kıyafetler, takılar ve sessizlik sözsüz iletişimi oluşturan unsurlar olarak ele alınır (Ünal, 2005; Bayrakçı, 2007).

Korkut'a göre (1996) toplumsal bir çevrede varlığını sürdüren insanın kişiler arası ilişkilerde iletişimi nasıl kullandığı önemlidir. Kişilerarası ilişkilerde kurulan sağlıklı iletişim biçimleri kişilerin anlamlı, doyurucu ve derin ilişkiler yaşamasına yol açar. İletişim biçimlerinin sağlıklı kullanılması durumunda ise kişilerce anlaşılma, yalnızlık gibi daha derin sorunlara gidebilecek güçlüklerin yaşanması söz konusudur.

Anlaşılma ve yalnızlık duyguları ergenlik dönemindeki gençlerce sıkça yaşanır. Bu evrede ergenler, etraflarında samimi olacakları bir sosyal grubun desteğine ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaçlarını da başkaları ile uygun sosyal ilişkiler kurabilme becerisi ile yakalar (Altıntaş, 2006).

Etkili iletişim için önemli bir işlevi üstlenen dans iletişime kapalı bireylerin yaşamla ve kişilerle karşılaşmalarının önünü açar. Dansla birlikte kazanılan empati becerisiyle kişiler iletişime açık eşduyumu yüksek bireyler haline dönüşür. Kişiler sosyal yaşamlarında ikili ilişkilerinde hoşgörülü olma, anlama, anlaşılma gibi birçok üstünlükler ve olumlu kazanımlar sağlar (Akgül, 2006).

1.15. Dikkat Kavramına Genel Bakış

Güneş'e göre dikkat günlük etkinliklerimizin birçoğunda olduğu gibi eğitim ve iş yaşamında da bilişsel işlevlerin en önemli parçalarından biridir. Dikkat, uyarıcının farkında olma, düşünce konusu olan şey üzerinde zihin yetilerinin toplanması olarak tanımlanabilir. Bu uyarıcılar düşünceler ve anılarda olduğu gibi içsel ya da görüntü ve seslerde olduğu gibi dışsal olabilmektedir (Karaduman, 2004).

Fidan'a göre dikkat, bilinçli ve bilinçsiz olarak bir olayı daha canlı duruma getirmek için tümü ya da bir parçası üzerinde zihinsel gücün toplanması psiko-fizik enerjinin bir nokta üzerine toplanarak insan duyu organlarına gelen uyarıcıların bazı kısımlarını almaya ve işletmeye yönelmesi olarak tanımlanmaktadır (Karahana, 2008).

Banich, Kolb, Parasuraman, ise dikkati tanım olarak araştırmacıların üzerinde tam olarak uzlaşamadıkları bir kavram olarak ele almakta bu güçlüğün dikkatin sinir sisteminin gerçekleştirdiği karmaşık işlemler bütünü olmasından kaynaklandığını ifade etmektedir. Güneş, en genel tanımı ile dikkatin, çevredeki birçok uyarandan sadece o anki ihtiyaçlar ve amaçlar doğrultusundakilerle ilgilenmeyi sağlayan sinir sisteminin işlevi olarak tanımlanabileceğini belirtmektedir (Akt: Güneş, 2002).

Güneş (2002), dikkat işlevinin gerçekleşmesi için birden çok işlemin yerine getirilmesi gerektiğini vurgular. Bunlardan ilki çevredeki duysal enformasyonun seçici olarak işlenmesiyle o anda gerekli olanın belirlenmesidir. Bu şekilde diğer enformasyonlar filtrelenir. Ardından bu seçiciliğin amaçlar ve ihtiyaçlar doğrultusunda gerçekleşmesi için bir denetim mekanizmasına ihtiyaç duyulur. Son

olarak da amaç ve ihtiyaçların devam etmesi durumunda dikkat işlevinin sürekliliğini sağlamada koşulların değişmesine bağlı olarak ortaya çıkabilecek yeni durumlarda gerekli enformasyonun yine seçici olarak işlenmesini sağlayan organizmanın uyanık tutulmasına yol açan uyanıklık mekanizmasının gerekliliği yer alır.

Derryberry ve Reed, dikkatin öğrenme ile ilgili süreçlerde etkin bir şekilde yer aldığını ve bilişsel temsillerin gelişimine şekil verdiğini dile getirir. Anderson ve Armbruster'de (1988) etkili bir dikkat düzeyine sahip öğrencilerle dikkatsiz ya da dikkat düzeyi sınırlı olan öğrencilerin öğrenme düzeylerinin birbirinden farklı olduğunu ve derslerde sonuna kadar dikkatin sürdürülebilmesinin öğrenme sürecinin en önemli özelliği olduğunu vurgular (Akt, Karaduman, 2004).

Mann ve Brady ile Stone ve La Greca ise dikkat sorunu olan çocukların akademik başarısızlıkla birlikte benlik kavramı, dil kullanma becerisi ve kişilerarası ilişkilerde yaşadıkları sorunların önemine dikkat çeker (Akt, Karaduman, 2004).

Aydın 'da (1999), okul ortamlarında karşılaşılan akademik başarısızlıklara dikkat çekerek bu durumun sadece zihinsel etmenlerle ya da tembellikle açıklanmaması gerektiğini dikkati toplama ile ilgili bir sorun olarak değerlendirilmesinin daha gerçekçi olacağını ifade eder.

Karaduman, öğrencilerin dikkat etme ve dikkati sürdürmedeki yetersizliklerine bağlı olarak okul ile ilgili çalışmalarında başarısızlıklar yaşadıklarını Natha'nın (2002) yaptığı bir araştırmanın sonuçlarının da bu durumu desteklediğini dile getirmektedir. Karaduman, araştırma sonucunda okullarda karşılaşılan sorunların

%30'unu dikkat sorunlarının oluşturduğunu bu durumun da öğrencilerin sınıf görevlerini ve ev ödevlerini yerine getirememelerine yol açtığını ve dışarıdan gelen uyarıcılarla dikkatlerinin kolayca dağılabildiğini aktarmaktadır (Karaduman, 2004).

Soykan (1991) dikkat eksikliğini, dikkat süresinin kısalığı ve dikkatin dağınıklığı şeklinde ortaya çıktığını bu durumun da çocuklar da kendilerine verilen ödevleri yapmaktan kaçınma, her çeşit uyarının peşinden koşma, içinde buldukları aktiviteleri bitirmeden yarım bırakma, diğer aktivitelerle sık sık yer değiştirme gibi davranışlarla karşılık bulduğunu ifade etmektedir.

Soykan ayrıca kaygının, depresyonun veya özel bir durumun çocuğun dikkatinin dağılmasına neden olabileceğini bu problemin süreğen ve kalıcı olması durumunda sorunun nörolojik temelli ya da ADHD olma ihtimalinin yüksekliğini de dile getirmektedir.

Hechtman'a göre, ADHD çocukluk döneminde karşılaşılan daha çok ilkokul çağında fark edilen, çocuk ve ergen psikolojisini olumsuz etkileyen, sosyal bozukluklara yol açabilen ve yoğun bir şekilde görülen psikiyatrik bir bozukluktur (Akt, Arı 2006).

Biederman ve arkadaşları, DSM-IV de ADHD'nin bileşik tip, dikkatsizliği önde geldiği tip, hiperaktivite ve dürtüselliğin önde geldiği tip olmak üzere üç alt gruba ayrıldığını aktarmaktadır. Ayrıca bu tanının konulabilmesi için belirtilerin iki ya da daha fazla ortamda (okul, iş, ev) görülmesi şartının DSM-IV' e eklendiğini belirtmektedir.

(DSM-IV,1998) DSM- IV de dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunun alt gruplarından biri olan dikkatsizliğin belirtileri şu şekilde sıralanmıştır.

*Çoğu zaman dikkatini ayrıntılara veremez ya da okul ödevlerinde, işlerinde ya da diğer etkinliklerinde dikkatsizce hatalar yapar. Gözden kaçırır.

*Çoğu zaman üzerine aldığı görevlerde ya da oynadığı etkinliklerde dikkati dağınıdır. Detaylara dikkat etmez.

*Doğrudan kendisine konuşulduğunda çoğu zaman dinlemiyormuş gibi görünür. Sanki aklı başka yerde gibidir.

*Çoğu zaman yönergeleri izlemez ve okul ödevlerini, ufak tefek işleri ya da üstlendiği işle ilgili görevlerini tamamlayamaz. (Bu semptom karşıt olma bozukluğuna ya da yönergeleri anlayamamaya bağlı değildir).

*Çoğu zaman üzerine aldığı görevleri ve etkinlikleri düzenlemekte zorluk çeker. Organize bir düşünce tarzı yoktur.

*Çoğu zaman sürekli zihinsel çabayı gerektiren görevlerden kaçınır, bunları sevmez ya da bunlarda yer almaya karşı isteksizdir.

*Çoğu zaman üzerine aldığı görevler ya da etkinlikler için gerekli olan şeyleri kaybeder. Nereye koyduğunu hatırlamaz. (Örnek: Oyuncaklar, okul ödevleri, kalemler, kitaplar ya da araç gereçler).

*Çoğu zaman dikkati dış uyaranlarla kolaylıkla dağılır.

*Günlük etkinliklerde çoğu zaman unuttandır.

En az altı ay boyunca yukarıda belirtilen maddelerden altı ya da daha fazlasının bulunması durumunda dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunun dikkatsizliğin önde geldiği tip alt tanısı konulmaktadır (Arı, 2006).

Eşli danslar arasında yer alan tangoda dikkat, dansın akışında etkin bir rol oynar. Tangoda dans süresince erkek, müziği dinlemek, yaptığı figüre yoğunlaşmak, bir sonraki figürü kurgulayabilmek, dans pistinin akışını sağlamak ve de aynı anda pistte yol aldığı sırada geri geri yürüyen ve arkasını hiç görmeyen partnerinin diğer çiftlerle çarpışmamasını sağlamakla sorumludur. Bayanın da bunca ayrıntıyla başa çıkma sorumluluğu olan partnerine gergin olmayan bir ortam hazırlaması ve onun müzik eşliğindeki koreografi ve adımlarla buluşan anlatımlarına olanak sağlayarak ahenkli bir uyumla karşılık vermesi beklenir. Bu süreç partnerlerin sürekli birbirlerini takip etmelerini ve birbirlerine odaklanmalarını gerektirir. Bu odaklanma da beraberinde dikkati sürekli kılar (Akgül, 2006).

1.16. Araştırmanın Amacı

. Bu çalışmayla Arjantin tangosunun bireylerin iletişim becerileri ve dikkat düzeyleri üzerindeki etkilerini saptamak ve psikoloji alanında tango üzerine ilk tez konusunu literatüre kazandırmak amaçlanmıştır. Ayrıca diğer bir amaç çıkan bulguların anlamlı olması durumunda tangonun endüstri alanında yönetim ve organizasyonlarda liderlik, dikkat, iletişim becerileri çalışmalarında etkin olarak kullanımını önermektir.

Literatürde de belirtildiği gibi dansın ve eşli danslar arasında yer alan Arjantin tangosunun bireylerin iletişim becerileri ve dikkat düzeylerini geliştirdiğine yönelik yayınlar yer almaktadır. Bu araştırmada bu bilgiler ışığında iki aşamalı çalışma yapılması hedeflenmiştir.

İlk aşamada ergen bireylerle uygulamalı olarak bir modelleme çalışmasının yapılması hedeflenmiştir. Ergen bireylere yönelik olan bu uygulamada aşağıda sıralanan araştırmanın temel hipotezleri cevaplanmıştır.

1. Tango eğitiminden geçen bireylerin iletişim becerileri, tango eğitimi öncesine göre anlamlı bir şekilde artış gösterir mi?

2. Tango eğitiminden geçen bireylerin dikkat düzeyleri, tango eğitimi öncesine göre anlamlı bir şekilde artış gösterir mi?

İkinci aşamada ise Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlerin tangoya bağlı olarak iletişim becerilerinin ve dikkat düzeylerinin gelişip gelişmediğinin saptanması hedeflenmiştir. Bununla birlikte tangonun, iş yaşamındaki yetişkinlerin ruhsal durumu, liderlik, fiziksel ve sağlık durumları üzerindeki etkilerinin araştırılması hedeflenmiştir.

1.17. Araştırmanın Önemi

Literatürde psikoloji alanında tango üzerine yapılmış hiçbir çalışmaya rastlanmamıştır. Sadece müzik alanında Cumhuriyet'in ilk otuz yılında Türkçe tango müzikleri (analitik bir inceleme) konulu tez literatürde yer almaktadır. (Köksal, 2004) Psikoloji alanında tango üzerine hiçbir çalışmaya rastlanmaması ve bu çalışmanın ilk olacağı düşüncesi ayrıca tangonun grup psikoterapileri arasında yer alan, sosyometri içerisinde kullanılan psikodrama ile olan birçok benzerlikleri araştırmacıyı bu çalışmaya yöneltmiştir.

1981 yılında California üniversitesinde yapılan bir araştırmada kişiler arası iletişimde beden dilinin % 55, ses tonunun % 28 ve kullanılan sözel ifadelerin % 7 oranında etkili olduğu sonucu çıkmıştır. (Sırıklı, 2007) Yapılan araştırma bulgularında, kişiler arası iletişimde % 55 gibi büyük bir önem taşıyan beden dilini doğru algılamanın ve yorumlamanın yüksek duygusal zekâ ile gerçekleştiği görülmüştür. Endüstri alanında, bu nedenle eğitimlerde yeni arayışlar çerçevesinde indoor ve outdoor yönetim oyunları, psikodrama gibi uygulamalara büyük kaynaklar ayırarak, çalışanların liderlik, duygusal zekâ, iletişim becerileri gibi kişisel gelişim programlarından, eğitimlerinden geçmelerine ağırlık verilmektedir. Sözel eğitimlerin

ağırlıkta olduğu eğitim programlarında yukarıdaki bulgular ışığında % 7'lik sınırlı sözel ifadelerin yarattığı etki ve değişim çerçevesinde eğitim çalışmalarından yarar sağlanmaktadır. Bu çalışma, % 55'lik alanı kapsayan beden dilinin gelişimine yönelik, yönetim ve organizasyonlarda sıklıkla kullanılan kavramlar arasında yer alan yönetme, yönetilme, liderlik, empati, uyum, birlikte yapma, takım ruhu gibi birçok güçlü öğeyi içerisinde barındıran tangonun endüstri alanında kullanılması için bilimsel bir alt yapı oluşturulması ayrıca yönetim ve organizasyonlarda liderlik, iletişim becerileri ve dikkat düzeyi gelişimine yönelik etkin programların oluşturulması açısından önem taşımaktadır.

2. YÖNTEM

Araştırmanın ilk aşaması, tango'nun ergen bireylerin iletişim becerilerine ve dikkat düzeylerine olan etkisini saptamak amacıyla uygulamalı bir çalışmayla deney ve kontrol gruplarına yönelik öntest-sontest modeliyle gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada deney grubuna 24 oturumluk tango eğitimi verilmiştir. Kontrol grubuna ise tango eğitimi verilmemiştir. Her iki gruba araştırma öncesinde Kişisel Bilgi Formu (Bkz, Ek: I), Benton Visual Retention Test Form F (Bkz, Ek: II) ve İletişim Becerileri Envanterleri (Bkz, Ek: IV) ön test olarak uygulanmıştır. Ardından deney grubuyla yapılan 24 oturumluk tango eğitiminin sonunda her iki gruba son testlerde Benton Visual Retention Test Form G (Bkz, Ek: III) ve İletişim Becerileri Envanterleri (Bkz, Ek: IV) uygulaması yapılarak çıkan bulgular karşılaştırılmıştır. Kişisel Bilgi Formu, Benton Visual Retention Test Form F, Form G ve İletişim Becerileri Envanteri öntest ve sontest uygulamaları araştırmacı tarafından kişilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumunun rehberlik servisinde 10.30-13.30 saatleri arasında gerçekleştirilmiştir. Kişisel Bilgi Formu, Benton Visual Retention Test Form F ve Form G araştırmacı tarafından deney ve kontrol grubundaki bireylerle yüz yüze görüşmelerle uygulanmıştır. Her bir şekil sorusunun cevaplanması için her bir kişiye beşer saniye süre tanınarak verdikleri cevaplar araştırmacı tarafından cevap anahtarlarına işaretlenmiştir. Benton Visual Retention Test Form F ve Form G

formlarının tamamlanmasından sonra İletişim Becerileri Envanteri kişilere toplu olarak uygulanmıştır.

Araştırmanın ikinci aşamasında endüstri alanında farklı meslek gruplarından çalışanlarla ayrı bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamada Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlerin tangoyla ilgili, iletişim, dikkat, ruhsal durum, liderlik, fiziksel ve sağlık durumlarıyla ilgili kendilerinde gözlemledikleri özellikleri ölçmek amacıyla geliştirilen anket yöneltilmiştir. Anketin uygulama süresi iki hafta ile sınırlı tutulmuştur. Ankete toplamda farklı meslek gruplarından 132 kişi katılmıştır. Ankette 123 katılımcının verileri sadece dikkate alınmıştır. Katılımcılardan 9 kişiye soruların tamamına cevap vermedikleri için analiz işlemlerinde yer verilmemiştir. 132 katılımcının her birine mail grupları¹⁹ aracılığıyla ulaşılmıştır.

2.1. Örneklem

İki aşamalı yürütülen araştırmanın örneklem grupları, ergen bireyler ve Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinler için ayrı ayrı oluşturulmuştur.

2.1.1. Ergen Bireylerin Demografik Özellikleri

Araştırmanın ilk aşamasındaki örneklem grubunu genel lise düzeyinde eğitim öğretim gören random yoluyla belirlenen, farklı sınıf seviyesindeki 15-18 yaş aralığındaki ergen bireyler oluşturmaktadır.

¹⁹ tangoitu@yahoo.groups, tangoturk@yahoo.groups, tangoturco@yahoo.groups, tangopera@yahoo.groups, ankaratango@yahoo.groups, tangoizmir@yahoo.groups,

Tablo 1: Ergen Bireylerin Deney ve Kontrol Grubu Demografik Özellikleri

DENEY GRUBU					KONTROL GRUBU				
S.NO	GRUP	CİNSİYETİ	ŞUBE	YAŞ	S.NO	GRUP	CİNSİYETİ	ŞUBE	YAŞ
1	S.Y	E	9.Sınıf	15	1	A.T	E	9.Sınıf	15
2	O.Y	E	9.Sınıf	15	2	E.G	E	9. Sınıf	15
3	E.Ü	K	9.Sınıf	15	14	Ç.D	K	9.Sınıf	15
4	V.A	E	9.Sınıf	15	15	M.S	E	9.Sınıf	15
5	E.Y	K	9.Sınıf	15	16	S.A	K	9.Sınıf	15
6	K.P	E	10.Sınıf	16	6	C.S	E	10.Sınıf	16
7	A.T	E	10.Sınıf	16	7	O.K	E	10.Sınıf	16
8	C.U	E	10.Sınıf	16	11	C.B	E	10.Sınıf	16
9	C.U	E	10.Sınıf	16	12	M.Y	E	10.Sınıf	16
10	T.B	K	10.Sınıf	16	13	G.L	K	10.Sınıf	16
11	O.K	E	10.Sınıf	16	3	T.A	E	10.Sınıf	16
12	D.B	K	10.Sınıf	16	4	N.E	K	10.Sınıf	16
13	Z.Ş	K	10.Sınıf	16	5	K.K	K	10.Sınıf	16
14	M.A	K	11.Sınıf	17	8	F.Ö	K	11.Sınıf	17
15	D.S	K	11.Sınıf	17	9	S.S	K	11.Sınıf	17
16	M.K	K	12.Sınıf	18	10	E.D	K	12.Sınıf	18

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan ergen bireylerin sayısı deney grubunda sekiz kız, sekiz erkek, kontrol grubunda da sekiz kız, sekiz erkek olmak üzere toplam 32 kişidir. Kontrol grubundaki kişiler deney grubundaki kişilerle aynı yaş aralığında aynı sınıf seviyesinde ve aynı cinsiyette olacak şekilde tabloda yer almaktadır.

2.1.2. İş Yaşamındaki Yetişkinlerin Demografik Özellikleri

Araştırmanın ikinci aşamasındaki örneklem grubu ise Arjantin Tangosu yapan, İstanbul, İzmir ve Ankara tango mail gruplarına üye olan iş yaşamındaki yetişkinlerden oluşmaktadır. Çalışanlar farklı meslek gruplarını temsil etmektedir.

Tablo 2: Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		Dağılımlar	
		Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	76	61,8
	Erkek	47	38,2
Yaş	20-25	10	8,1
	26-30	21	17,1
	31-35	26	21,1
	36-40	26	21,1
	41 +	40	32,5
Eğitim Düzeyi	Lise	9	7,3
	Lisans	66	53,7
	Yüksek Lisans	48	39,0

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkin sayısı 76 kadın, 47 erkek olmak üzere toplam 123 kişidir. Katılımcıların 9'u lise, 66'sı lisans, 48'i ise yüksek lisans mezunudur. Katılımcıların yaş aralığı ise 20 ve yukarısidir.

2.2. Veri Toplama Araçları

İki aşamalı yürütülen araştırmanın örneklem gruplarını oluşturan ergen bireyler ve Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinler için veri toplama araçları ayrı ayrı oluşturulmuştur.

2.2.1. Ergen Bireyler İçin Veri Toplama Araçları

Araştırmanın ilk aşaması ergen bireyler için deneklerin ve kontrol grubunun demografik özellikleri hakkında bilgi edinmek amacıyla Kişisel Bilgi Formu, dikkat düzeylerini ölçmek için ön test Benton Visual Retention Test Form F son test olarak da Benton Visual Retention Test Form G kullanılmıştır (Bkz, Ek: I, Ek: II, Ek: III). Deneklerin ve kontrol grubunun iletişim beceri düzeylerini ölçmek amacıyla ön test ve son test de Ersanlı ve Balcı (1996) tarafından geliştirilen İletişim Becerileri Envanteri kullanılmıştır (Bkz, Ek: IV).

2.2.1.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın deney ve kontrol grubuna katılan ergen bireylerle ilgili demografik bilgileri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu Kullanılmıştır. Bu form araştırmada yer alan kişilerle ilgili yaş cinsiyet ve sınıf seviyeleri hakkında bilgi toplamak amacıyla oluşturulmuştur.

2.2.1.2. Benton Visual Retention Testi

Arthur Benton tarafından geliştirilen 8 yaş ve üzerine uygulanan Benton Visual Retention Testi, görsel algı, görsel bellek ve görsel yapılandırma yeteneklerini değerlendirmek için tasarlanmıştır. Meknsal ilişkileri ve yeni öğrenilen materyallerde bellek algısını ölçen Benton Visual Retention Testi kliniklerde tanı koymada beyin hasarında ocuk ve yetişkinlerin disfonksiyonel bozukluklarının

saptanmasında kullanılmaktadır. Benton testinin her biri on tasarımdan olmak üzere üç formu bulunmaktadır.

Benton Visual Retention Testine yönelik yapılan güvenilirlik çalışmalarında çoktan seçmeli formlar olan F ve G formlarında makul bir iç tutarlılık split half uygulaması .76 bulunmuştur. Güvenilirlik test tekrar test şeklinde belirlenmiştir.

Benton Visual Retention Testine yönelik yapılan geçerlilik çalışmalarında Digit Span WAIS alt testi kullanılmıştır. Digit Spain Wais ile Benton Visual Retention Testi arasındaki korelasyon .42 bulunmuştur. Bu düşük korelasyon Digit Span testine ek olarak yaratılan Benton Visual Retention Testinin geçerlilik farkını gösterir <http://www.cps.nova.edu/~cpphelp/BVRT.html> (12.10.2009).

2.2.1.3. İletişim Becerileri Envanteri

Ersanlı ve Balcı (1996) tarafından geliştirilen İletişim Becerileri Envanteri bireylerin kişiler arası ilişkilerde sahip oldukları iletişim beceri düzeylerini saptamak amacıyla hazırlanmıştır. 3 faktörde 15'er madde olmak üzere 45 maddeden oluşan bir envanterdir (Bkz, Ek: IV). Faktörlerde yer alan maddelerin içerikleri dikkate alınarak, faktörler bireylerin iletişim becerilerini bilişsel, duygusal ve davranışsal olarak değerlendiren bir test olarak tanımlanmıştır. Test – tekrar test yöntemiyle yapılan güvenilirlik çalışması sonucunda güvenilirlik katsayısı .68 olarak bulunmuştur. Test split half yöntemiyle yapılan güvenilirlik çalışması sonucunda ise güvenilirlik katsayısı .64 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla hesaplanan Cronbach alpha katsayısı ise $\alpha = .72$ olarak bulunmuştur. Bu

bulgular ölçeğin güvenilirliğinin kullanılabilir düzeyde olduğunu göstermektedir. Envanterin geçerlilik çalışması için de Korkut'un (1996) geliştirmiş olduğu "İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Yapılan geçerlilik çalışması sonucunda geçerlilik katsayısı .70 bulunmuştur. Bu değer, ölçeğin geçerli sayılabilmesi için yeterli olduğu düşünülmektedir. (Akt: Köroğlu, 2006).

2.2.2. İş Yaşamındaki Yetişkinler İçin Veri Toplama Araçları

Araştırmanın ikinci aşamasını oluşturan Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik verileri toplamak amacıyla yetişkinler için geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ve Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik geliştirilen Anket kullanılmıştır. (Bkz, Ek: VI, VII).

2.2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlere yönelik kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu form araştırmada yer alan Arjantin tangosu yapan çalışanların yaşları, cinsiyetleri, öğrenim durumları, meslekleri ve ne kadar süredir tango yaptıklarına dair bilgi toplanması amacıyla oluşturulmuştur.

2.2.2.2. Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik Anket

Anket araştırmacı tarafından Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlerin tangoyla ilgili kendilerinde gözlemledikleri becerileri ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Arjantin tangosu yapan yetişkinlerin tangoyla ilgili duygu, düşünce

ve tutumlarına yönelik cümlelerden oluşan anket 5 faktörde 30 madde olarak hazırlanmıştır. Faktörlerde yer alan maddelerin içerikleri dikkate alınarak faktörler iletişim alanı, dikkat alanı, ruhsal durum, liderlik alanı, fiziksel ve sağlık alanı olarak tanımlanmıştır.

Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlere yönelik hazırlanan anketin geliştirilmesinde gerekli literatür taraması yapılarak elde edilmesi istenen bilgilere yönelik sorular hazırlanmıştır. Soruların hazırlanmasında likert tarzı ölçeklerden yararlanılmıştır. Ölçülmesi istenen faktörler hakkında faktörlere ilişkin olumlu ve olumsuz yönde tutumları ifade eden maddelere yer verilmiştir (Ünsal, 2003).

Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlere yönelik hazırlanan anketin geçerlilik ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla ankette yer alan 30 soruya Item analizi yapılmıştır. Geçerlilik yöntemlerinden biri olan madde geçerliliği, anket maddelerine verilen yanıtlara bakılarak tüm grubun performansı arasındaki ilişkiye dayalı olarak saptanmıştır. Her madde için elde edilen korelasyon katsayılarının 0,20'den büyük olmasına dikkat edilmiştir (Özgüven, 1994). Ankete yer alan her bir maddenin geçerlilikleri test edilmiştir ve geçerliliği 0.20'den küçük olan 9. 12. ve 17 maddeler analizden çıkartılmıştır. Yapılan işlemler sonucunda %70 den büyük olması gereken Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı $\alpha = .899$ bulunmuştur

2.3. İşlem

2.3.1. Ergen Bireylere Yönelik İşlem

Araştırmanın ilk aşaması ergen bireylere yönelik hazırlanan tango eğitimleri hafta içinde iki kez Salı ve Cuma günleri, son iki haftada da üç kez Pazartesi, Salı ve Perşembe günleri olmak üzere 15.00 – 16.30 saatleri arasında spor salonunda yapılmıştır. 27.03.2009 – 08.06.2009 tarihleri arasında 24 oturum süren tango eğitimi araştırmacı tarafından verilmiştir. Oturumlarda Arjantin tangosuna, tango figürlerine²⁰ ve daire düzeninde oturma şekliyle yapılan paylaşım aşamasına yer verilmiştir. İlk 12 oturumda katılımcılara temel yürüyüş, ritim ve figürler gösterilmiştir (Bkz, Ek: V). Oturumların başlangıcında figürler müzik eşliğinde tek tek araştırmacı tarafından deney grubundakilere gösterilmiştir. Ardından grup üyeleri eşleşerek gösterilen hareketleri yapmaya çalışmışlardır. Partnerlerin eşleşmesinde sık sık değiştirmeler yapılarak farklı kişilerle çalışılmasına dikkat edilmiştir. Figürlerde zorlanan öğrencilere tekrar sınırlaması olmaksızın hareketler tek tek gösterilmiştir. Bu oturumlarda gösterilen figürlerden üç farklı koreografi dizimi yaratılmıştır. Geriye kalan oturumlarda ise öğretilen figürlerden oluşturulan koreografilerle²¹ senkronizasyon²² üzerinde çalışılmıştır. Yapılan çalışmalar her oturumun sonunda paylaşım için ayrılan 15 dakikalık bölümde değerlendirilmiştir.

²⁰Figür: Bir dansı veya oyunu oluşturan ölçülü adımlarla beliren zincirleme hareketlerden her biri: *Bale figürü*.
Dans figürü bkz: [http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=fig%FCr&ayn=tam\(21.11.2009\)](http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=fig%FCr&ayn=tam(21.11.2009))

²¹ Koreografi: Dans adımlarının kâğıda geçirilmesi.
bkz: [http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=fig%FCr&ayn=tam\(21.11.2009\)](http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=fig%FCr&ayn=tam(21.11.2009))

²² Senkronizasyon: Eşzamanlı duruma getirme, eşleme.
Bkz: [http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=fig%FCr&ayn=tam\(21.11.2009\)](http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=fig%FCr&ayn=tam(21.11.2009))

Çalışmalarda pist ronda²³ olarak tanımlanan saat yönünün tersinde daire düzeninde ilerleme şeklinde kullanılmıştır. Grup üyelerine daire düzenindeyken birbirlerini geçmemeleri ve aralıkları eşit mesafelerde kullanmaları öğretilmiştir. Senkronizasyon çalışmalarının son bölümlerinde ise pist kullanımında rondanın dışına çıkılarak sahneleme yapılmıştır. Çalışmalarda araştırmacı tarafından ağırlıklı olarak Arjantin tango müziklerine yer verilmiştir. Grup üyelerinin Türkçe tango parça istekleri de dikkate alınmıştır. Her oturumda farklı farklı olmak üzere tango müzikleri²⁴ kullanılmıştır.

Ön uygulamada belirlenen 35 üyenin 19'u çeşitli nedenlerle çalışmalara devam edememişlerdir. Bunların arasında özellikle 12. sınıflarda okuyan kişilerin Ö.S.S ye hazırlanmaları önemli etken olurken diğerleri arasında ise çalışmalara uyum sağlayamama, partnerler arası uyuşmazlık, kıskançlık gibi çeşitli nedenler çalışmaları bırakmalarına yol açmıştır. Çalışmalarda grup üyelerine maksimum üç devamsızlık hakkı tanınmasına karşın üyelerin bir bölümünce bu sınır aşılmıştır. Grubun bütünlüğünü korumak ve partner denkliliğini sağlamak amacıyla devamsızlıklar konusunda esnek tutum sergilenmiştir.

Araştırmanın ön uygulama aşamasında deney ve kontrol grubunda yer alan kişilerle ön görüşmeler yapılarak Benton Visual Retention Test Form F (Bkz, Ek: II) ve İletişim Becerileri Envanterleri (Bkz, Ek: IV) uygulanmıştır. Ön uygulamada örneklem sayısının 30'un üzerinde tutulması amacıyla deney ve kontrol grubunda 35' er ergen olmak üzere toplam 70 kişi ile çalışmalar yapılmıştır. Grupların

²³ Ronda: Arjantin tangosunda dans edenlerin saat yönünün tersini izleyerek ilerlemelerine verilen addır (Ders Notları).

²⁴ Osvaldo Puglise, Carlos Di Jarli, Rodolfo Biagi, Carlos Gardel, Carlos Libedinsky, Alfredo De Angelis, Necip Celal- Bedri Noyan, Işın Karaca, Eda Özülkü, Nilüfer, Fehmi Ege, Özden Koyutürk, Necdet Koyutürk ve Berkant'ın tango müzikleri kullanılmıştır

oluşturulmasında kız ve erkek sayılarının eşit olmasına dikkat edilmiştir. Deney grubu ile kontrol grubu oluşturulurken her iki grubunda yaş, cinsiyet ve sınıf dzyelerinin denكليi sağlanmıştır. Ardından her iki gruba da dikkat düzeyleri ve iletişim becerilerine yönelik belirli aralıklarda ölçüm yapılacağı ve sonuçlarının kendilerine verileceği açıklanmıştır. Yanlılığı önlemek amacıyla deney ve kontrol gruplarına tango eğitiminin etkisinin araştırıldığı söylenmemiştir. alışmalara katılımda gönüllük esas alınıp, tango eğitimine katılmak isteyenlere eğitim programının içeriği ve süresi hakkında bilgilendirme yapılmıştır.

Deney grubuyla yapılan 24 oturumluk tango eğitimi sonrasında kontrol ve deney gruplarına son testler Benton Visual Retention Test Form G (Bkz, Ek: III) ve İletişim Becerileri Envanterleri (Bkz, Ek: IV) uygulanmıştır. Sontest uygulamaları araştırmacı tarafından kişilerin devam ettikleri örgün eğitim kurumunun rehberlik servisinde 10.30-13.30 saatleri arasında gerçekleştirilmiştir. Benton Visual Retention Test Form G formu araştırmacı tarafından deney ve kontrol grubundaki kişilerle yüz yüze görüşmelerle uygulanmıştır. Her bir Şekil sorusunun cevaplanması için kişilere beşer saniye süre tanınarak verdikleri cevaplar araştırmacı tarafından cevap anahtarlarına işaretlenmiştir. Benton Visual Retention Test Form G formlarının tamamlanmasından sonra İletişim Becerileri Envanteri kişilere toplu olarak uygulanmıştır.

Katılımcılar, dikkat düzeyleriyle ilgili ntest olarak uygulanan Benton Visual Retention Test Form F ve sontest olarak uygulanan Benton Visual Retention Test Form G sonuçları hakkında bilgilendirilmişlerdir.

2.3.2. Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik İşlem

Araştırmanın ikinci aşamasında araştırmacı tarafından Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik Anket geliştirilmiştir. Geliştirilen Anket tango mail gruplarına gönderilmiştir. Gönderilen maillerde araştırmanın amacının ve sonuçlarının katılımcılarla ve tango mail gruplarıyla paylaşılacağı açıklanmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen anket tango mail gruplarının dosya bölümlerine eklenerek katılımcıların bu bölümlerden ankete ulaşabileceğine yönelik gruplara belirli aralıklarda mailler gönderilmiştir. Anketlerin katılımcılar tarafından doldurulması için iki haftalık bir zaman tanınmıştır. Bu zaman diliminde gönderilen anketler araştırma kapsamına alınmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Arjantin Tango Eğitimi Verilen Ergen Bireylere Yönelik Bulgular

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde istatistiksel işlemler için SPSS 11 bilgisayar programı kullanılmıştır. Araştırmanın ilk aşaması olan ergen bireylere yönelik deney ve kontrol gruplarının İletişim Becerileri ve Benton Vısul Retention Testlerinden almış oldukları son test puanları arasındaki farkın anlamlılığı, az denekli araştırmalarda ilişkisiz ölçümler için kullanılan Mann Whitney U Testi ile araştırılmıştır. Deney gruplarının kendi içinde karşılaştırılmasında ise az denekli araştırmalarda ilişkili ölçümler için kullanılan Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi (Wilcoxon Signed Rank Test for Paired Samples) kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2009).

Deney ve kontrol gruplarına katılan kişilerin Benton Vısul Retention Testi uygulamalarından almış oldukları öntest ve sontest puanları Tablo 3’de, İletişim Becerileri Envanteri uygulamalarından almış oldukları öntest ve sontest puanları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarının Benton Visual Retention Testleri Ön Test ve Son Test Uygulamalarından Aldıkları Puanlar

DENEY GRUBU				KONTROL GRUBU			
S.NO	GRUP	ÖN TEST	SON TEST	S.NO	GRUP	ÖN TEST	SON TEST
1	S.Y	12	9	1	A.T	14	14
2	O.Y	10	13	2	E.G	12	12
3	O.K	9	12	3	T.A	14	12
4	D.B	12	14	4	N.E	8	11
5	Z.Ş	9	13	5	K.K	13	12
6	K.P	12	15	6	C.S	14	13
7	A.T	8	14	7	O.K	5	8
8	M.A	9	15	8	F.Ö	14	14
9	D.S	11	15	9	S.S	13	13
10	M.K	10	14	10	E.D	12	13
11	C.U	12	11	11	C.B	10	13
12	C.U	11	15	12	M.Y	11	14
13	T.B	12	14	13	G.L	13	14
14	E.Ü	12	15	14	Ç.D	11	12
15	V.A	14	15	15	M.S	13	14
16	E.Y	10	13	16	S.A	5	6

Deney ve kontrol gruplarına ait Benton Visual Retention Test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak için İlişkisiz Ölçümler İçin kullanılan Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Mann Whitney U Testine ilişkin değerler Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 4: Mann Whitney U Testi Sonuçları

Son Test	N	S.O.	S.T.	U	z	p
Deney	16	12,84	205,5			
Kontrol	16	20,16	322,5	69,5	-2,253	,024
Toplam	32					

Kontrol grubu ve deney grubu son test değerlerinin karşılaştırmasında, deney grubunun dikkat düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. ($P=0.024<0.05$).

Bu sonuç, kişilere verilen tango eğitiminin kişilerin dikkat düzeyini arttırdığını desteklemektedir.

Tablo 5: Deney Grubunun Benton Visual Retention Testleri Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon Signed Ranks Test Sonuçları

Sontest-Öntest	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	2	4,50	9,0	-3,076*	,002
Pozitif Sıra	14	9,07	127,00		
Eşit	0				

*Negatif sıralar temeline dayalı

Analiz sonuçları araştırmaya katılan kişilerin Benton Visual Retention testinden aldıkları deney öncesi ve sonrası puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($p=0.002<0.05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamları dikkate alındığında gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre kişilere yönelik düzenlenen tango eğitim programının kişilerin dikkat düzeylerini arttırdığı görülmektedir.

Tablo 6: Deney ve Kontrol Gruplarının İletişim Becerileri Envanteri Ön Test ve Son Test Uygulamalarından Aldıkları Puanlar

DENEY GRUBU				KONTROL GRUBU			
S.NO	GRUP	ÖN TEST	SON TEST	S.NO	GRUP	ÖN TEST	SON TEST
1	S.Y	157	164	1	A.T	127	136
2	O.Y	152	116	2	E.G	157	159
3	O.K	152	155	3	T.A	161	172
4	D.B	164	163	4	N.E	161	174
5	Z.Ş	145	169	5	K.K	159	173
6	K.P	157	169	6	C.S	165	157
7	A.T	145	166	7	O.K	175	159
8	M.A	165	164	8	F.Ö	174	173
9	D.S	167	167	9	S.S	189	179
10	M.K	195	190	10	E.D	190	188
11	C.U	162	160	11	C.B	184	195
12	C.U	165	153	12	M.Y	161	165
13	T.B	193	171	13	G.L	180	176
14	E.Ü	176	169	14	Ç.D	143	149
15	V.A	173	168	15	M.S	174	153
16	E.Y	151	139	16	S.A	175	181

Deney ve kontrol gruplarına ait İletişim Becerileri Envanter puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak için İlişkili Ölçümler İçin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testine ilişkin değerler Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 7: Deney Grubu İletişim Becerileri Envanteri Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon Signed Ranks Test Sonuçları

Sontest-Öntest	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	10	7,25	72,50	-,711*	,477
Pozitif Sıra	5	9,50	47,50		
Eşit	1				

*Negatif sıralar temeline dayalı

Analiz sonuçları araştırmaya katılan kişilerin İletişim Becerileri Envanterinden almış oldukları deney öncesi ve sonrası uygulanan öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($p=0.477>0.05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın negatif sıralar, yani öntest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre kişilere yönelik düzenlenen tango eğitim programı uygulamalarının kişilerin iletişim becerilerinin gelişiminde bir etkisinin bulunmadığı söylenebilir.

3.1. Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci aşaması olan Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlere yönelik uygulanan ankete ilişkin veriler istatistiksel işlemler için SPSS 11 bilgisayar ortamında değerlendirilerek her bir soruya ilişkin verilen cevaplar saptanarak yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular ile yaş, cinsiyet, tango tecrübesi ve eğitim düzeyi değişkenleri arasında t testi yapılmış sadece cinsiyet açısından anlamlı bir farklılaşma görülmüştür (Bkz, Tablo 10).

3.3. Arjantin Tangosu Yapan İş Yaşamındaki Yetişkinlere Yönelik Uygulanan Anket Bulguları

Tablo 8. 1: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Kendimi daha zinde ve sağlıklı hissetmeme yol açıyor” ifadesine katılım sıklığı

Madde 1	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	82	66,7
Katılıyorum.	34	27,6
Kararsızım.	5	4,1
Katılmıyorum.	2	1,6
Kesinlikle katılmıyorum.	-	-

Araştırmaya katılan kişilerin %94,3'ü “Kendimi daha zinde ve sağlıklı hissetmeme yol açıyor.” ifadesine katıldığını belirtmiştir (tamamen katılıyorum diyenler %66,7 katılıyorum diyenler %27,6). Katılımcıların %4,1'i kararsız olduğunu %1,6'sı ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8. 2: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Sabahları uyandığında kendimi daha dinç hissettiriyor” ifadesine katılım sıklığı

Madde 2	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	36	29,3
Katılıyorum.	48	39,0
Kararsızım.	23	18,7
Katılmıyorum.	12	9,8
Kesinlikle katılmıyorum.	4	3,3

Araştırmaya katılan kişilerin %68,3'ü “Sabahları uyandığında kendimi daha dinç hissettiriyor.” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%29,3 tamamen katılıyorum,

%39,0 katılıyorum). Katılımcıların %18,7 si kararsızım cevabını verirken %13,1'i ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.(Katılmıyorum %9,8, kesinlikle katılmıyorum %3,3)

Tablo 8. 3: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “İletişimde bulunduğum insanları içtenlikle dinlememe katkı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 3	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	26	21,1
Katılıyorum.	42	34,1
Kararsızım.	33	26,8
Katılmıyorum.	20	16,3
Kesinlikle Katılmıyorum.	2	1,6

Araştırmaya katılan kişilerin %55,2'si “İletişimde bulunduğum insanları içtenlikle dinlememe katkı sağlıyor.” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%21,1 tamamen katılıyorum, %34,1 katılıyorum). Katılımcıların %26,8'i kararsızım cevabını verirken %17,9'u ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.(Katılmıyorum %16,3, kesinlikle katılmıyorum %1,6)

Tablo 8. 4: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Beden şeklimi, duruşumu geliştiriyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 4	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	91	74,0
Katılıyorum.	30	24,4
Kararsızım.	2	1,6
Katılmıyorum.	-	-
Kesinlikle Katılmıyorum.	-	-

Araştırmaya katılan kişilerin %98,4’ü “Beden şeklimi, duruşumu geliştiriyor.” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%74,0 tamamen katılıyorum, %24,4 katılıyorum). Katılımcıların %1,6’sı ise kararsızım cevabını vermiştir. Araştırmaya katılan kişilerden “Beden şeklimi, duruşumu geliştiriyor.” ifadesine katılmadığını belirten çıkmamıştır.

Tablo 8. 5: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Konuşurken etkili bir göz iletişimi kurmamı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 5	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	27	22,0
Katılıyorum.	38	30,9
Kararsızım.	30	24,4
Katılmıyorum.	27	22,0
Kesinlikle Katılmıyorum.	1	,8

Araştırmaya katılan kişilerin %52,9’u “Konuşurken etkili bir göz iletişimi kurmamı sağlıyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%22,0 tamamen katılıyorum, %30,9 katılıyorum). Katılımcıların %24,4ü kararsızım cevabını verirken %22,8’i ise

ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir (Katılmıyorum %22,0 kesinlikle katılmıyorum %,8).

Tablo 8. 6: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Dikkatimi karşımdaki kişilerin ilgi alanında toplayabilmeme katkı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 6	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	17	13,8
Katılıyorum.	50	40,7
Kararsızım.	34	27,6
Katılmıyorum.	19	15,4
Kesinlikle Katılmıyorum.	3	2,4

Araştırmaya katılan kişilerin %54,5'i “Dikkatimi karşımdaki kişilerin ilgi alanında toplayabilmeme katkı sağlıyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%13,8 tamamen katılıyorum, %40,7 katılıyorum). Katılımcıların %27,6'sı kararsızım cevabını verirken %17,8'i ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir (Katılmıyorum %15,4 kesinlikle katılmıyorum %2,4).

Tablo 8. 7: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Düşüncelerimi başkalarına kolayca iletmeme yardımcı oluyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 7	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	12	9,8
Katılıyorum.	49	39,9
Kararsızım.	38	30,9
Katılmıyorum.	22	17,9
Kesinlikle Katılmıyorum.	2	1,6

Araştırmaya katılan kişilerin %49,7’si “Düşüncelerimi başkalarına kolayca iletmeme yardımcı oluyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%9,8 tamamen katılıyorum, %39,9 katılıyorum). Katılımcıların %30,9’u kararsızım cevabını verirken %19,5’i ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir (Katılmıyorum %17,9 kesinlikle katılmıyorum %1,6).

Tablo 8. 8: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Bedensel olarak kendimi hafiflemiş hissettiriyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 8	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	73	59,3
Katılıyorum.	36	29,3
Kararsızım.	10	8,1
Katılmıyorum.	4	3,3
Kesinlikle Katılmıyorum.	-	-

Araştırmaya katılan kişilerin %88,6’sı “Bedensel olarak kendimi hafiflemiş hissettiriyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%59,3 tamamen katılıyorum, %29,3

katılıyorum). Katılımcıların %8,1'i kararsızım cevabını verirken %3,3'ü ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8. 9: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Karşı cinsle iletişim kurmama yardımcı oluyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 9	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	23	18,7
Katılıyorum.	53	43,1
Kararsızım.	25	20,3
Katılmıyorum.	18	14,6
Kesinlikle Katılmıyorum.	4	3,3

Araştırmaya katılan kişilerin %61,8'i “Karşı cinsle iletişim kurmama yardımcı oluyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%18,7 tamamen katılıyorum, %43,1 katılıyorum). Katılımcıların %20,3'ü kararsızım cevabını verirken %17,9'u ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir (Katılmıyorum %14,6 kesinlikle katılmıyorum %3,3).

Tablo8. 10: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak duygu ve düşüncelerini anlamama yardımcı oluyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 10	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	20	16,3
Katılıyorum.	58	47,2
Kararsızım.	31	25,2
Katılmıyorum.	10	8,1
Kesinlikle Katılmıyorum.	4	3,3

Araştırmaya katılan kişilerin %63,5'i “Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak duygu ve düşüncelerini anlamama yardımcı oluyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%16,3 tamamen katılıyorum, %47,2 katılıyorum). Katılımcıların %25,2'si kararsızım cevabını verirken %11,4'ü ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir (Katılmıyorum %8,1 kesinlikle katılmıyorum %3,3).

Tablo 8. 11: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Duygularımı göstermeyi kolaylaştırıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 11	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	22	17,9
Katılıyorum.	53	43,1
Kararsızım.	31	25,2
Katılmıyorum.	14	11,4
Kesinlikle Katılmıyorum.	3	2,4

Araştırmaya katılan kişilerin %61,0'ı “Duygularımı göstermeyi kolaylaştırıyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%17,9 tamamen katılıyorum,

%43,1 katılıyorum). Katılımcıların %25,2'si kararsızım cevabını verirken %13,8'i ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir (Katılmıyorum %11,4 kesinlikle katılmıyorum %2,4).

Tablo 8. 12: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Dengemi geliştiriyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 12	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	96	78,0
Katılıyorum.	25	20,3
Kararsızım.	2	1,6
Katılmıyorum.	-	-
Kesinlikle Katılmıyorum.	-	-

Araştırmaya katılan kişilerin %98,3'ü “Dengemi geliştiriyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%78,0 tamamen katılıyorum, %20,3 katılıyorum). Katılımcıların %1,6'sı kararsızım cevabını vermişlerdir. Araştırmaya katılan kişilerden “Dengemi geliştiriyor.” ifadesine katılmadığını belirten çıkmamıştır.

Tablo 8. 13: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Gün içinde yaşadığım tüm streslerden beni arındırıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 13	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	70	56,9
Katılıyorum.	47	38,2
Kararsızım.	5	4,1
Katılmıyorum.	1	,8
Kesinlikle Katılmıyorum.	-	-

Araştırmaya katılan kişilerin %95,1'i “Gün içinde yaşadığım tüm streslerden beni arındırıyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%56,9 tamamen katılıyorum, %38,2 katılıyorum). Katılımcıların %4,1'i kararsızım cevabını verirken %0,8'i ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8. 14: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “İş ortamında liderlik özelliklerimin açığa çıkmasına katkı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 14	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	15	12,2
Katılıyorum.	33	26,8
Kararsızım.	39	31,7
Katılmıyorum.	31	25,2
Kesinlikle Katılmıyorum.	5	4,1

Araştırmaya katılan kişilerin %39,0'ı “İş ortamında liderlik özelliklerimin açığa çıkmasına katkı sağlıyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%12,2 tamamen katılıyorum, %26,8 katılıyorum). Katılımcıların %31,7'si kararsızım cevabını

verirken %29,3'ü ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir. (Katılmıyorum %25,2 kesinlikle katılmıyorum %4,1).

Tablo 8. 15: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Zorlaşan işler karşısında bana devam edebilme, sonunu getirebilme motivasyonu sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 15	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	19	15,4
Katılıyorum.	47	38,2
Kararsızım.	34	27,6
Katılmıyorum.	20	16,3
Kesinlikle Katılmıyorum.	3	2,4

Araştırmaya katılan kişilerin %53,6'sı “Zorlaşan işler karşısında bana devam edebilme, sonunu getirebilme motivasyonu sağlıyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%15,4 tamamen katılıyorum, %38,2 katılıyorum). Katılımcıların %27,6'sı kararsızım cevabını verirken %18,7'si ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir. (Katılmıyorum %16,3 kesinlikle katılmıyorum %2,4).

Tablo 8. 16: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Kendimle, fiziksel görünümümle barışık olmamı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 16	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	44	35,8
Katılıyorum.	57	46,3
Kararsızım.	14	11,4
Katılmıyorum.	8	6,5
Kesinlikle Katılmıyorum.	-	

Araştırmaya katılan kişilerin %82,1’i “Kendimle, fiziksel görünümümle barışık olmamı sağlıyor.” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%35,8 tamamen katılıyorum, %46,3 katılıyorum). Katılımcıların %11,4’ü kararsızım cevabını verirken %6,5’i ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8. 17: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “İşimle ilgili konulara, uzun süreli odaklanmamı zorlaştırıyor” İfadesine katılım sıklığı

Madde 17	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	1	,8
Katılıyorum.	3	2,4
Kararsızım.	14	11,4
Katılmıyorum.	56	45,5
Kesinlikle Katılmıyorum.	49	39,8

Araştırmaya katılan kişilerin %85,3’ü “İşimle ilgili konulara, uzun süreli odaklanmamı zorlaştırıyor” ifadesine katılmadıklarını belirtmiştir (%39,8 kesinlikle katılmıyorum, %45,5 katılmıyorum). Katılımcıların %11,4’ü kararsızım cevabını

verirken %3,2'si ise ifadeye katıldıklarını belirtmişlerdir. (Katılıyorum %2,4, tamamen katılıyorum %,8).

Tablo 8. 18: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Takım çalışmalarında konsantrasyonumu arttırıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 18	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	23	18,7
Katılıyorum.	37	30,1
Kararsızım.	35	28,5
Katılmıyorum.	25	20,3
Kesinlikle Katılmıyorum.	3	2,4

Araştırmaya katılan kişilerin %48,8'i “Takım çalışmalarında konsantrasyonumu arttırıyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%18,7 tamamen katılıyorum, %30,1 katılıyorum). Katılımcıların %28,5'i kararsızım cevabını verirken %22,7'si ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir. (Katılmıyorum %20,3 kesinlikle katılmıyorum %2,4).

Tablo 8. 19: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Kişilerarası çatışmalardan ve korkulardan arınmamı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 19	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	18	14,6
Katılıyorum.	34	27,6
Kararsızım.	43	35,0
Katılmıyorum.	24	19,5
Kesinlikle Katılmıyorum.	4	3,3

Araştırmaya katılan kişilerin %42,2’si “Kişilerarası çatışmalardan ve korkulardan arınmamı sağlıyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%14,6 tamamen katılıyorum, %27,6 katılıyorum). Katılımcıların %35,0’ı kararsızım cevabını verirken %22,8’i ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir. (Katılmıyorum %19,5 kesinlikle katılmıyorum %3,3).

Tablo 8. 20 Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Sosyal çevremle daha iyi ilişkiler kurmamı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 20	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	36	29,3
Katılıyorum.	63	51,2
Kararsızım.	15	12,2
Katılmıyorum.	7	5,7
Kesinlikle Katılmıyorum.	2	1,6

Araştırmaya katılan kişilerin %80,5’i “Sosyal çevremle daha iyi ilişkiler kurmamı sağlıyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%29,3 tamamen katılıyorum, %51,2 katılıyorum). Katılımcıların %12,2’si kararsızım cevabını verirken %7,3’ü ise

ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir. (Katılmıyorum %5,7 kesinlikle katılmıyorum %1,6).

Tablo 8. 21: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Gerginliklerimi azaltıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 21	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	70	56,9
Katılıyorum.	45	36,6
Kararsızım.	8	6,5
Katılmıyorum.	-	-
Kesinlikle Katılmıyorum.	-	-

Araştırmaya katılan kişilerin %93,5'i “Gerginliklerimi azaltıyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%56,9 tamamen katılıyorum, %36,6 katılıyorum). Katılımcıların %6,5'i kararsızım cevabını vermiştir. Araştırmaya katılan kişilerden “Gerginliklerimi azaltıyor.” ifadesine katılmadığını belirten çıkmamıştır.

Tablo 8. 22: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Kendimi ifade etmemi zorlaştırıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 22	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	1	,8
Katılıyorum.	-	-
Kararsızım.	3	2,4
Katılmıyorum.	43	35,0
Kesinlikle Katılmıyorum.	76	61,8

Araştırmaya katılan kişilerin %96,8’i “Kendimi ifade etmemi zorlaştırıyor” ifadesine katılmadıklarını belirtmiştir (%61,8 kesinlikle katılmıyorum, %35,0 katılmıyorum). Katılımcıların %2,4’ü kararsızım cevabını verirken %0,8’i ise ifadeye katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8. 23: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Koordinasyon ve aerobik kapasitemi geliştiriyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 23	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	57	46,3
Katılıyorum.	55	44,7
Kararsızım.	8	6,5
Katılmıyorum.	3	2,4
Kesinlikle Katılmıyorum.	-	-

Araştırmaya katılan kişilerin %91,1’i “Koordinasyon ve aerobik kapasitemi geliştiriyor” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%46,3 tamamen katılıyorum, %44,7 katılıyorum). Katılımcıların %6,5’i kararsızım cevabını verirken %2,4’ü ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8. 24: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Dikkatimi işimle ilgili ayrıntılara yoğunlaştırmama katkı sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 24	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	16	13,0
Katılıyorum.	32	26,0
Kararsızım.	41	33,3
Katılmıyorum.	32	26,0
Kesinlikle Katılmıyorum.	2	1,6

Araştırmaya katılan kişilerin %39,0'ı “Dikkatimi işimle ilgili ayrıntılara yoğunlaştırmama katkı sağlıyor.” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%13,0 tamamen katılıyorum, %26,0 katılıyorum). Katılımcıların %33,3'ü kararsızım cevabını verirken %27,6'sı ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir. (Katılmıyorum %26,0 kesinlikle katılmıyorum %1,6).

Tablo 8. 25: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Beden dilimi çok daha etkin kullanabilmemi sağlıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 25	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	53	43,1
Katılıyorum.	53	43,1
Kararsızım.	12	9,8
Katılmıyorum.	5	4,1
Kesinlikle Katılmıyorum.	-	-

Araştırmaya katılan kişilerin %86,2'si “Beden dilimi çok daha etkin kullanabilmemi sağlıyor.” ifadesine katıldığını belirtmiştir (%43,1 tamamen

katılıyorum, %43,1 katılıyorum). Katılımcıların %9,8'i kararsızım cevabını verirken %4,1'i ise ifadeye katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8. 26: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Dikkatimi toplamada güçlük çekmeme yol açıyor.” ifadesine katılım sıklığı

Madde 26	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	1	,8
Katılıyorum.	1	,8
Kararsızım.	7	5,7
Katılmıyorum.	50	40,7
Kesinlikle Katılmıyorum.	64	52,0

Araştırmaya katılan kişilerin %92,7'si “Dikkatimi toplamada güçlük çekmeme yol açıyor” ifadesine katılmadıklarını belirtmiştir (%52,0 kesinlikle katılmıyorum, %40,7 katılmıyorum). Katılımcıların %5,7'si kararsızım cevabını verirken %1,6'sı ise ifadeye katıldıklarını belirtmişlerdir. (%0,8 tamamen katılıyorum, %0,8 katılıyorum).

Tablo 8. 27: Arjantin Tangosu yapan çalışanların “Duygularımı göstermeyi zorlaştırıyor.” İfadesine katılım sıklığı

Madde 27	Frekans	Yüzde
Tamamen Katılıyorum.	1	,8
Katılıyorum.	-	-
Kararsızım.	6	4,9
Katılmıyorum.	49	39,8
Kesinlikle Katılmıyorum.	67	54,5

Araştırmaya katılan kişilerin %94,3'ü “Duygularımı göstermeyi zorlaştırıyor” ifadesine katılmadıklarını belirtmiştir (%54,5 kesinlikle katılmıyorum, %39,8 katılmıyorum). Katılımcıların %4,9'u kararsızım cevabını verirken %0,8'i ise ifadeye katıldıklarını belirtmişlerdir.

Elde edilen yukarıdaki bulgular ile yaş, cinsiyet, tango tecrübesi ve eğitim düzeyi değişkenleri arasında t testi yapılmış sadece cinsiyet açısından anlamlı bir farklılaşma görülmüştür.

Tablo 9: İletişim Becerilerinin Cinsiyete Göre Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t Testi Sonuçları

	Gruplar	N	\bar{X}	SS	$SS_{\bar{X}}$	T testi		
						t	Sd	p
İletişim	Erkek	47	39,8511	5,97814	,87200	2,244	121	,027
	Kadın	76	37,4211	5,74633	,65915			

Tablo 1'deki veriler dikkate alındığında erkeklerin iletişim becerilerinin kadınların iletişim becerilerine göre daha çok arttığı görülmektedir. (P=0.027 <0.05)

Bu analize dayalı olarak araştırmaya katılanların iletişim becerilerinin gelişiminde cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılaşma olduğu ve bu farkın erkekler lehine olduğu görülmektedir.

Arjantin tangosu yapan dansçıların duygu, düşünce ve tutumlarına yönelik hazırlanan ankette yer alan ifadeler beş ayrı alt başlıkta ele alınmıştır. Bunlar;

- 1. İletişim Alanı:** Ankette iletişim alanıyla ilgili 11 madde yer almıştır. Bunlar sırasıyla 3, 5, 7, 10, 11, 13, 22, 23, 25, 28 ve 30. maddelerdir.
- 2. Dikkat Alanı:** Ankette dikkat alanıyla ilgili 6 madde yer almıştır. Bunlar sırasıyla 6, 18, 20, 21, 27 ve 29. maddelerdir.

3. **Ruhsal Durum:** Ankette ruhsal alanıyla ilgili 4 madde yer almıştır. Bunlar sırasıyla 8, 15, 19 ve 24. maddelerdir.
4. **Fiziksel ve Sağlık Alanı:** Ankette fiziksel ve sağlık durumuyla ilgili 5 madde yer almıştır. Bunlar sırasıyla 1, 2, 4, 14 ve 26. maddelerdir.
5. **Liderlik Alanı:** Ankette liderlik alanıyla ilgili tek bir madde 16. madde yer almıştır.

Arjantin Tangosu yapan dansçıların tangoyla ilgili kendilerinde gözlemledikleri becerileri ölçmek amacıyla geliştirilen ankette iletişim alanına yönelik soruların tamamı değerlendirildiğinde araştırmaya katılan kişilerin %68'i Arjantin tangosunun kendilerinde iletişim becerilerinin artmasında ve gelişiminde katkısı bulunduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kişilerin % 20'si tangonun iletişim becerileri üzerindeki etkisi konusunda kararsız olduklarını belirtirken % 12'si ise tangonun kendi iletişim becerilerinin üzerinde bir etkisinin bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Dikkat alanına yönelik soruların tamamı değerlendirildiğinde araştırmaya katılan kişilerin %62,3'ü Arjantin tangosunun kendilerinde dikkat düzeylerinin artmasında ve gelişiminde katkısı bulunduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kişilerin % 22,3'ü tangonun dikkat düzeyi üzerindeki etkisi konusunda kararsız olduklarını belirtirken % 15,4'ü ise tangonun kendi dikkat düzeyleri üzerinde bir etkisinin bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Fiziksel ve sağlık alanına y6nelik soruların tamamı değerlendirildiğinde araştırmaya katılan kişilerin %90'ı Arjantin tangosunun kendilerinde fiziksel gelişiminde ve sağlık alanında katkısı bulunduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kişilerin % 7'si tangonun kendilerinin fiziksel gelişiminde ve sağlık alanındaki etkisi konusunda kararsız olduklarını belirtirken % 3'ü ise tangonun kendilerinin fiziksel gelişiminde ve sağlık alanında bir etkisinin bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Ruhsal duruma y6nelik soruların tamamı değerlendirildiğinde araştırmaya katılan kişilerin %90'ı Arjantin tangosunun kendilerinin ruhsal durumlarına pozitif olarak katkısı olduğu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kişilerin % 8'i tangonun ruhsal olarak olumlu etkisi konusunda kararsız olduklarını belirtirken % 2'si ise tangonun kendi ruhsal durumları üzerinde bir etkisinin bulunmadığını ifade etmişlerdir.

Liderlik alanına y6nelik tek bir madde değerlendirildiğinde araştırmaya katılan kişilerin %39'u Arjantin tangosunun kendilerinde iş ortamında liderlik 6zelliklerini ağığa çıkarmada katkı sağladığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan kişilerin % 32'si tangonun iş ortamında liderlik alanında olumlu etkisi konusunda kararsız olduklarını belirtirken % 29'u ise tangonun kendilerinde iş ortamında liderlik alanları üzerinde bir etkisinin bulunmadığını ifade etmişlerdir.

4. TARTIŞMA

Bu çalışmada spesifik olarak ilk aşamada Arjantin tangosunun ergen bireylerin iletişim becerileri ve dikkat düzeyleri üzerindeki etkileri, ikinci aşamada ise Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlerin iletişim becerileri, dikkat düzeyleri, ruhsal durumları, liderlik alanları, fiziksel ve sağlık alanları üzerindeki etkileri araştırılmıştır.

Bu çalışma İstanbul Şişli ilçesinde örgün eğitim kurumuna devam eden 15-18 yaş aralığında yer alan kişileri ve tango mail gruplarına²⁵ üye olan Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinleri kapsamaktadır. Araştırmada ölçülen dikkat düzeyleri, iletişim becerileri ve diğer faktörler kullanılan ölçme araçları ile elde edilen verilerle sınırlıdır.

Araştırmanın ilk aşaması, Arjantin tangosunun ergen bireylerin iletişim becerileri ve dikkat düzeyleri üzerinde pozitif bir etkisinin bulunup bulunmadığını saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmayla aşağıda sıralanan araştırma soruları cevaplanmıştır.

²⁵ tangoitu@yahoo.groups, tangoturk@yahoo.groups, tangoturco@yahoo.groups, tangopera@yahoo.groups, ankaratango@yahoo.groups, izmirtango@yahoo.groups

1. Bireylerin iletişim becerileri, uygulanan tango eğitimi sonrasında anlamlı bir şekilde artmış mıdır?

2. Bireylerin dikkat düzeyleri, uygulanan tango eğitimi sonrasında anlamlı bir şekilde artmış mıdır?

Analiz sonuçları araştırmaya katılan kişilerin Benton Visual Retention testinden aldıkları deney öncesi ve sonrası puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($p=0.002<0.05$). Bu sonuçlara göre ergen bireylere yönelik düzenlenen tango eğitim programı uygulamalarının kişilerin dikkat düzeylerinin gelişiminde önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Bu sonuçlar dikkate alındığında okullarda dikkat dağınıklığı yaşayan buna bağlı olarak sınıf görevlerini yerine getiremeyen akademik alanda başarı sağlayamayan ergen bireylere yönelik tango eğitimleri düzenlenebilir.

Analiz sonuçları araştırmaya katılan kişilerin İletişim Becerileri Envanterinden almış oldukları deney öncesi ve sonrası uygulanan öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($p=0.477>0.05$). Bu sonuçlara göre ergen bireylere yönelik düzenlenen tango eğitim programı uygulamalarının kişilerin iletişim becerilerinin gelişiminde bir etkisinin bulunmadığı söylenebilir.

1981 yılında California üniversitesinde yapılan bir araştırmada kişiler arası iletişimde beden dilinin % 55, ses tonunun % 28 ve kullanılan sözel ifadelerin % 7

oranında etkili olduğu sonucu çıkmıştır. (Sırnklı, 2007) Kişiler arası iletişimde % 55 gibi büyük bir önem taşıyan beden dilini doğru algılama ve yorumlama pratiğinin en iyi deneyimlendiği alanlardan biri de tangodur. Araştırmada uygulanan tango eğitim programının ergenlerin iletişim becerilerinin gelişiminde bir etkisinin bulunamaması çalışma süresinin kısalığına bağlanabilir.

Araştırmanın ikinci aşamasında, Arjantin tangosunun ergen bireylerin iletişim becerilerine ve dikkat düzeylerine yönelik elde edilen bulguları endüstri alanında çalışanlara modelleme amacıyla farklı meslek gruplarından çalışanlarla ayrı bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamada Arjantin tangosu yapan çalışanlara tangoyla ilgili, iletişim alanı, dikkat alanı, ruhsal alan, liderlik alanı, fiziksel ve sağlık alanıyla ilgili kendilerinde gözlemledikleri beceriler araştırılmıştır.

Analiz sonuçları, ankette iletişim alanına yönelik soruların tamamı değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan kişilerin %68'i iletişim becerilerinin artmasında ve gelişiminde Arjantin tangosunun katkısı bulunduğunu belirtmişlerdir.

Dikkat alanına yönelik soruların tamamı değerlendirildiğinde araştırmaya katılan kişilerin %62,3' dikkat düzeylerinin artmasında ve gelişiminde Arjantin tangosunun katkısı bulunduğunu belirtmişlerdir.

Fiziksel ve sağlık alanına yönelik soruların tamamı değerlendirildiğinde araştırmaya katılan kişilerin %90'ı, fiziksel gelişimlerinde ve sağlık alanında Arjantin tangosunun katkısı bulunduğunu belirtmişlerdir.

Liderlik alanına yönelik tek bir madde değerlendirildiğinde araştırmaya katılan kişilerin %39'u iş ortamında liderlik özelliklerini açığa çıkarmada Arjantin tangosunun katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Son olarak ruhsal duruma yönelik soruların tamamı değerlendirildiğinde ise araştırmaya katılan kişilerin %90'ı Arjantin tangosunun kendilerinin ruhsal durumlarına pozitif olarak katkısı olduğunu belirtmişlerdir

Araştırmanın ikinci aşamasındaki bulgular dikkate alındığında liderlik dışında her bir alana ilişkin oranların yüksek olduğu görülmektedir. Bu oranlar ışığında Arjantin tangosu yapan iş yaşamındaki yetişkinlerin büyük bir bölümünün tangoya bağlı olarak iletişim becerilerinde, dikkat düzeylerinde, ruhsal durumlarında, fiziksel ve sağlık alanında gelişim gösterdikleri söylenebilir.

Yukarıdaki bulgular dışında tangoyla ilgili olarak Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan, güven, ait olma, sevgi, saygınlık, kendini gerçekleştirme gereksinimlerinin her birinin, dansın formunda, yapısında ve etik değerleri içerisinde barındırdığı söylenebilir. Gereksinimlerle ilgili bireylerin iç dünyalarındaki karşılanamayan ihtiyaçlarıyla ilgili çatışmaları söz konusu olabilir. Tangonun bu anlamda anne karnında ilk deneyimlenen duygular olan güven, aidiyet, birlikte yapma, birlikte hissetme duygularını karşılar nitelikte olduğu söylenebilir. Tango bu anlamda anne karnında ilk deneyimlenen duygulara yeniden dönüş olarak tanımlanabilir.

Endüstri alanında, hizmet içi eğitimlerde yeni arayışlar çerçevesinde indoor ve outdoor yönetim oyunları gibi uygulamalara büyük kaynaklar ayrılarak,

çalışanların liderlik, duygusal zekâ, iletişim becerileri gibi kişisel gelişim programlarından geçmelerine ağırlık verilmektedir. Sözel eğitimlerin ağırlıkta olduğu eğitim programlarında sözel ifadelerin yarattığı etki ve değişim çerçevesinde eğitim çalışmalarından yarar sağlanmaktadır. Endüstri alanında tangodan etkin bir şekilde yararlanılması kişiler arası iletişimde güçlü bir alanı kapsayan beden dilinin gelişimine ve iletişim becerilerine yönelik ciddi katkılar sağlayabilir. Ayrıca yönetim ve organizasyonlarda sıklıkla kullanılan kavramlar arasında yer alan yönetme, yönetilme, liderlik, empati, uyum, birlikte yapma, takım ruhu gibi bir çok güçlü öge tangonun içerisinde barınır. Tango bu anlamda uzman kişilerce endüstri alanında kullanılarak yönetim ve organizasyonlara yönelik liderlik, stres, ruh sağlığı, iletişim becerileri, dikkat düzeylerinin geliştirilmesi gibi alanlarda ciddi yararlar sağlayabilir.

Tango üzerine endüstri alanında yapılacak çalışmalar, çalışanların ilk deneyimlenen duygularına yeniden dönüşü, çalışanların Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan gereksinimlerini karşılaması, ruh sağlıklarını güçlendirmesi, kişisel gelişimlerine katkı sağlaması ve bu gelişim süreçlerinin iş doyumu ve iş verimliliği üzerinde yaratacağı olumlu etkiler açısından önemli olabilir.

KAYNAKLAR

- Akgül, K.P. (2006). Kişilerarası İletişimde Dans Ve Beden Dili İşlevini Etkileyen Etmenler Ve Bir Alan Araştırması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akgün, F. (1993). Yıllar Boyunca Tango, İstanbul: Pan Yay.
- Aksan, Ş. Ertem G. (2007). Dansa Kültürel Açından Duyarlı Bir yaklaşım İçin Beş Önerme. İçinde (240-243) Yirminci Yüzyılda Dans Sanatı Kuram ve Pratik: Boğaziçi Üniversitesi Yay.
- Aktaş, G. (2006). Dansa İlk Adım, içinde (1-23) İzmir: Ün. Yay
- Akoğuz, M. (2002). İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aktuğ, T. (2006). Ergenlerde Akran Baskısı Ve Benlik Saygısının İncelenmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Anıl, G. Dansın Rengi, İstanbul: Graphis Matb. 2006:6
- Altınay, D. (2003). Psikodrama Grup Psikoterapisi 400 Isınma Oyunu ve Yardımcı Teknik, 2. baskı, İstanbul Sistem Yay.
- Altınay, D. (2007). Çocuk Psikodraması, içinde (15-16) İstanbul: Nobel Yay.
- Altınay, D. (2001). Sahnede Yaratıcılık Spontanite Tiyatrosu, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Altuntaş, G. (2006). Liseli Ergenlerin Kişilerarası İletişim Becerileri ile Akılcı Olmayan İnançları Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Arı, E. (2006). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuğa Sahip Ailelerin Yaşadıkları Kaygı Düzeyi, Algıladıkları Sosyal Destek Ve Ana-Babalık Tutumlarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

<http://www.bailatango.com/2008/metinyazir.html> (17.09.2009)

- Bayrakçı, M. (2007). Okul Öncesinde Yaratıcı Drama Etkinliklerinin İletişim Becerilerinin Gelişmesi Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Brandes, D. Phillips, H. (1987). *Gamesters Handbook 140 Games for Teacher and Group Leaders*, Melbourne: Hutchinson Ltd.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). Parametrik Olmayan İstatistikler Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, 10. Baskı, içinde (155-166). Ankara Pegem Akedemi Yay.
- <http://www.cps.nova.edu/~cpphelp/BVRT.html> (12.10.2009)
- Çatay, Z.(t.y.). ‘‘Beden ve Ben Arasında Dokunan Ağ: Dans/Hareket Terapisi’’ (Baskı aşamasında)
- Çelik, Ç. (2007). İlköğretim Okulu Müdürlerinin İletişim Becerileri İle Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Çelik, E. (2005). Dansta Güncel Yaşamın İvmesi (Momentum Of The Moment). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dalkılıç, M. (2006). Lise Öğrencilerinin Ana-Baba Ve Ergen İlişkilerinde Algıladıkları Problem Çözme Ve İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Danışık, N.D. (2005). Ergenlerin Sürekli Öfke, Öfke İfade Tarzları İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dökmen, Ü. (2003). *Sosyometri ve Psikodrama*, 5. baskı, içinde (xxv-48) İstanbul: Sistem Yay.
- Dündar, A. (2007). *Tango Ders Notları*.
- Epstein, R. (1996). *Creativity Games For Trainers*, Cambridge: The McGraw Hill Companies.
- Ercan, E.S. (1998). İntihar Girişiminde Bulunan Ergenlerde Sosyodemografik, Psikiyatrik ve Ailesel Özelliklerin Araştırılması. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı.
- Galioglu, A. (2007). İzmir’deki Latin Dans Kursları Ve Dans Pratiğinin İçerdiği Cinsellik. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

- Guillen, M.E (2008). The Performance of Tango: Gender, Power and Role Playing, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, The faculty of the College of Fine Arts Of Ohio University
- Güneş, E. (2002). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Olan Kişilerde Dikkatin Uzaysal Asimetrisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı.
- Güneş, M. (1997). İlkokul Öğrencilerinin Okuma Düzeyleri Ve Dikkat Özelliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Hess R. (2007). Tango, Ankara: Dost Yayınevi.
- Karabekir, N. (2007). Psikodramada Dışa Vurumcu Teknikler Seminer Notları.
- Karaduman, B.D. (2004). Dikkat Toplama Eğitim Programının İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Dikkat Toplama Düzeyi, Benlik Algısı Ve Başarı Düzeylerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karahan, İ. (2008). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Öğretme Sürecindeki Dikkat Toplama Stratejileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Kocayörük, A. (2004). Psikodramadan Yaşama Spontanite, (Ed), Altınay, D. Psikodramada Seçme Eserler içinde (180-181) İstanbul: Aura Kitapları.
- Koçber, A. A. (2004). Psikodramada Isınma Oyunları, (Ed), Altınay, D. Psikodramada Seçme Konular içinde (285-306), İstanbul: Aura Kitapları.
- Kroehnert, G, (1994). 100 Training Games, Sydney: McGrae Hill Book Company.
- Köksal, A. (2003). Ergenlerde Duygusal Zeka İle Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köksal A. (2004). Cumhuriyetin İlk Otuz Yılında Türkçe Tango Müzikleri (analitik bir inceleme). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. <http://tez2.yok.gov.tr/tez.htm> (22.07. 2008)
- Köroğlu, M.(2006). Emniyet Teşkilatı Emniyet Hizmetleri Sınıfı Personelinin İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 19 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Leutz, G. Özbek, A. (1987) Psikodrama Grup Psikoterapisinde Sahnesel Etkileşim. Ankara: VMS Matbaacılık.

- Nebioğlu, N. (2007). Ruth St. Denis Bağlamında Doğu Kùltùr Ve Gùsteri Sanatlarının Modern Dansın Ortaya Çıkış Sùrecine Katkısı. Yayınlanmamış Yùksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Ùniversitesi Sosyal Bilimler Enstitùsù.
- Newstrom, J. Scannell E. (1996). The Big Book Of Business Games, United States of America: McGraw Hill, Companies.
- Nilson, Carolyn, (1995). Games That Drive Chance, New York: McGraw Hill, Inc.
- Nilson, Carolyn, (1995). Team Games For Trainers, United States of America: McGraw Hill, Inc.
- Ođurlu, U. (2006). Dùřùnsel Duygulanımcı Davranış Terapisi (DDDT) Odaklı Grupla Psikolojik Danışmanın Ergenlerdeki Benlik Saygısı Düzeyine Etkisi, Yayınlanmamış Yùksek Lisans Tezi, Mersin Ùniversitesi Sosyal Bilimler Enstitùsù.
- Okkalı, M. (2008). İlkùđretim Okullarında Örgùtsel İletifim Becerilerinin Örgùtsel Öđrenmeye Etkisinin Öđretmenler Tarafından Algılanması. Yayınlanmamış Yùksek Lisans Tezi, Marmara Ùniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitùsù.
- Ordu, F. (2005). Psikososyal Risk Yatkınığı Olan Ergenlerin Benlik Algılarını Geliřtirici Grup Çalışması. Yayınlanmamış Yùksek Lisans Tezi, Marmara Ùniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitùsù.
- Özğùven, İ.E. (1994) Psikolojik Testler. Ankara: Yeni Dođuř Matbaası
- Sarıca, A.K. (2008), Sosyal Beceri Programının Ergenlerin Saldırđanlık Düzeyine Etkisi Yayınlanmamış Yùksek Lisans Tezi, Mersin Ùniversitesi Sosyal Bilimler Enstitùsù.
- Savigliano M. (2004). Tango Tutkunun Ekonomi Politifđi, İstanbul: Ayrıntı Yay.
- Sırıklı, K. (2007) Kişilerarası İletifim I Erkan S. (Ed), İlkùđretim ve Ortaùđretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı Ortaùđretim Etkinlik Örneklere Ankara: M.E.B Yay.
- Soykan, A.A. (1991). Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocukların Ruhsal Ve Organik Yönden Araştırılması. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara Ùniversitesi Tıp Fakùltesi Çocuk Psikiyatrisi Bilim Dalı.
- Suner (İkiz), F.E. (2000). Farklı Liselerdeki Ergenlerin Benlik Saygısı, Akademik Başarı Ve Sùrekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yùksek Lisans Tezi, Dokuz Eylùl Ùniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitùsù.

<http://www.tangoencuentro.com/Turkce/mainpages/organizasyon.html> (17.09.2009)

<http://www.tangotherapy.co.uk/> (22.09.2009)

http://www.tangoterapia.org/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=1 (23.09.2009)

<http://www.tangotoistanbul.com> (10.03.2010).

<http://www.tangoturk.com/page.asp?PageID=686> (17.09.2009)

Taylor, J. Walforo, R. (1974). Learning and the Simulation Game, England: The Open University Press.

Taşkıran, E. (2008). Elit Dansçıların Danstaki Etik Değerlere Yönelik Davranışları Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Telman, N. (2007). Endüstride Yönetim Oyunları Ders Notları.

Telman, N. ve Ünsal, P. (2005). İletişim ve İletişim Sürecindeki Temel Unsurlar. İnsan İlişkilerinde İletişim, içinde (19). İstanbul: Epsilon Yay.

Tokinan, B.Z. (2008). Yaratıcı Dans Etkinliklerinin Motivasyon, Özgüven, Özyeterlilik Ve Dans Performansı Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Toy, B. (2006). Sanat Eğitimi Alan Ve Almayan 15 -17 Yaş Grubundaki Ergenlerin Sosyal Uyumlarının Ve Benlik Tasarım Düzeylerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Ünal, D. (2005). Onkoloji Hastaları İle Çalışan Hemşirelerin İletişim Becerilerine Yardım Becerileri Eğitiminin Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ünsal, P.(2003). Örgütsel Araştırmalarda Anket Yönetimi. İstanbul: Çantay Kitabevi.

Üstündağ, E. (2006) İletişim Becerilerini Geliştirme Programının Güvenlik Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışına Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yavuz, M. (2008). Otistik Çocuklarla İletişim Becerilerinin Kazandırılmasında Kullanılan Öğretim Yöntemlerinin Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, T. (2008). Tango Ders Notları.

EKLER

EK: I

Sayın Katılımcı,

Bu soru formu, bir yüksek lisans tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket ve envanterlere vereceğiniz içten ve doğru cevaplar, bu araştırmada yararlı sonuçların elde edilmesini sağlayacaktır. Cevaplarınız sadece bu araştırma için kullanılacak ve tamamen gizli tutulacaktır.

Lütfen cevapsız soru bırakmayınız. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ekrem DEMİRAĞ
Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu bölümde sizden kişisel bilgileriniz istenmektedir. Lütfen size uygun olan seçeneği (X) işareti ile işaretleyiniz.

1)Yaşınız:

a) 14 b) 15 c)16 d)17 e)18

2) Cinsiyetiniz:

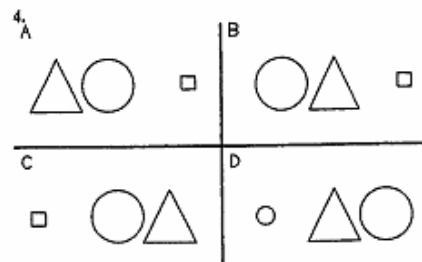
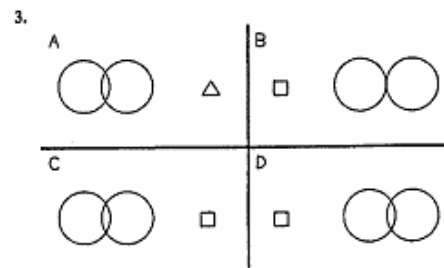
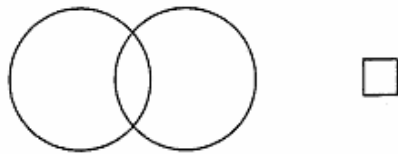
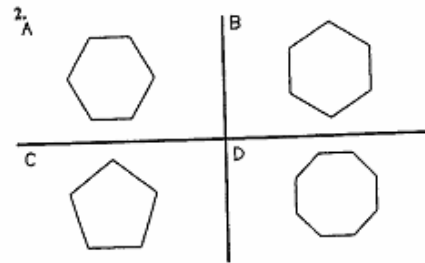
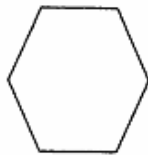
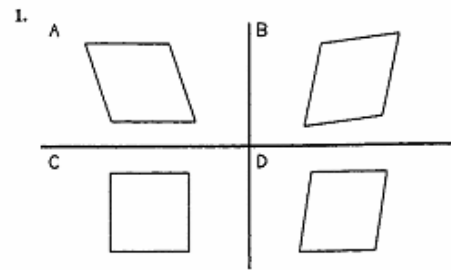
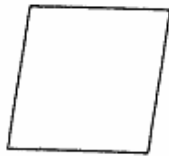
a) Kadın b) Erkek

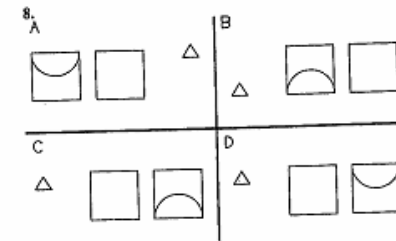
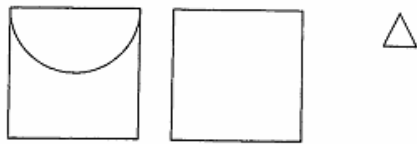
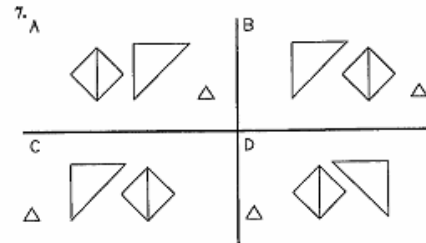
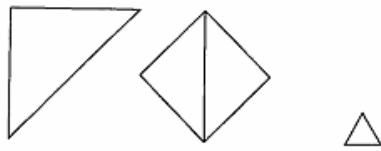
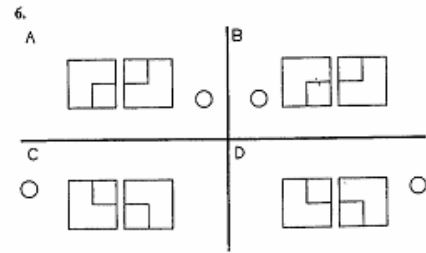
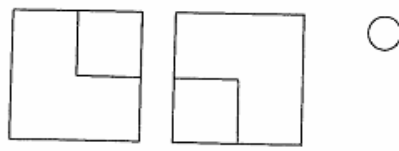
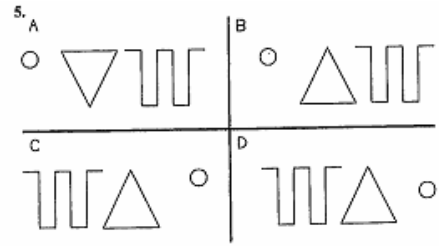
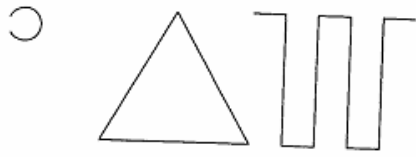
3)Sınıf Seviyeniz:

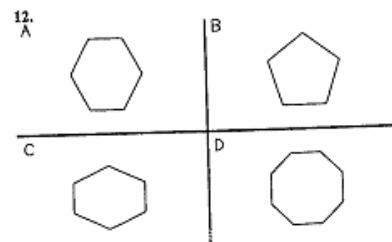
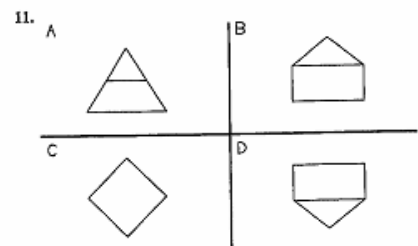
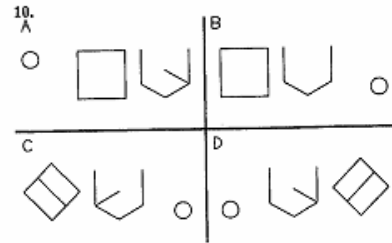
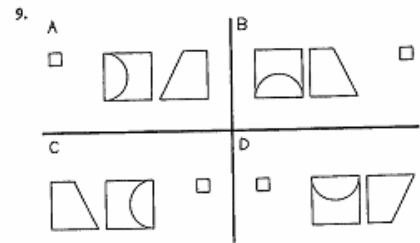
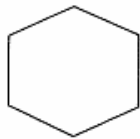
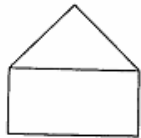
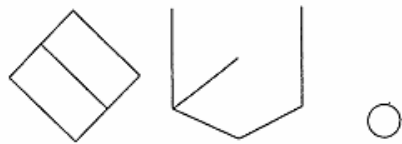
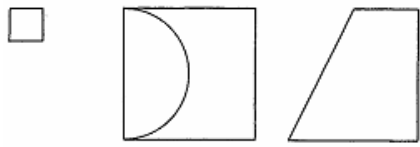
a) 9. Sınıf b) 10.Sınıf c)11. Sınıf d)12. Sınıf

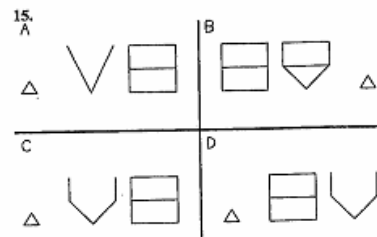
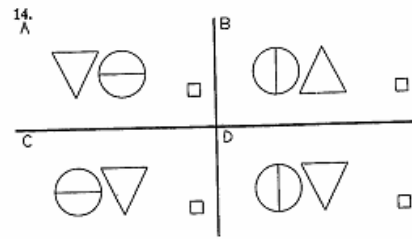
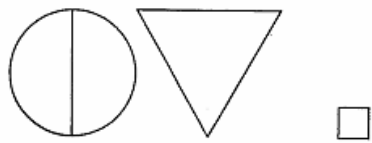
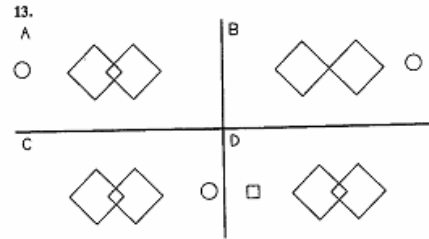
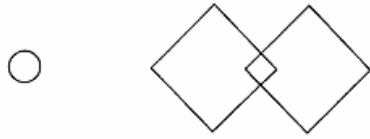
EK: II

**BENTON
VISUAL RETENTION TEST
FORM F**

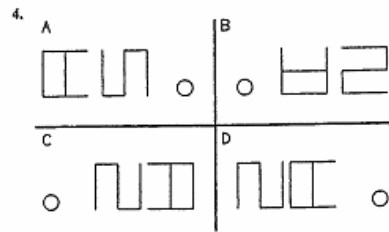
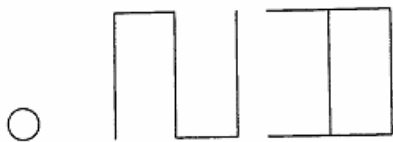
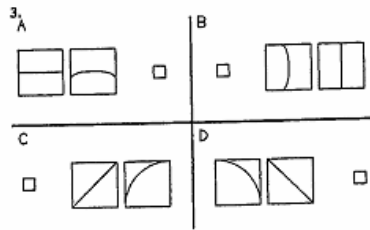
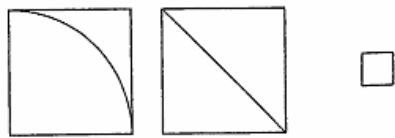
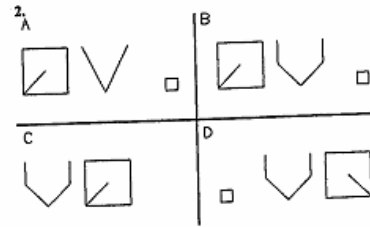
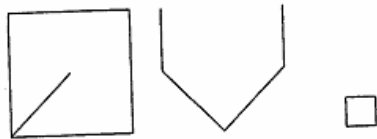
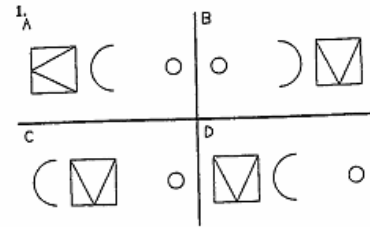

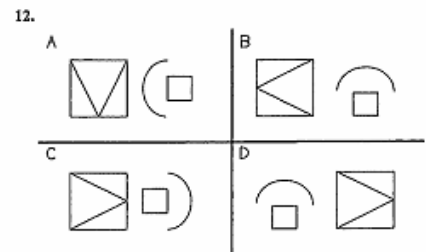
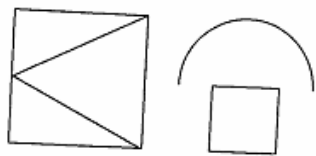
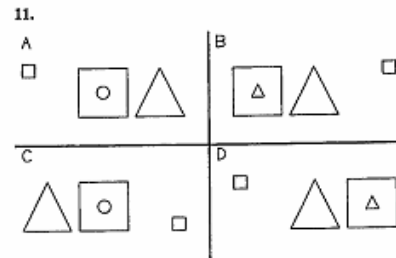
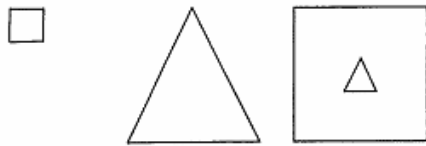
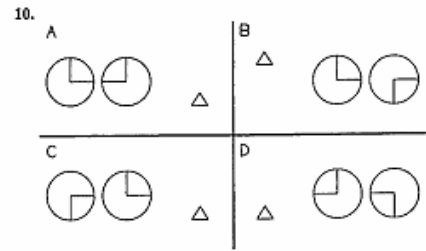
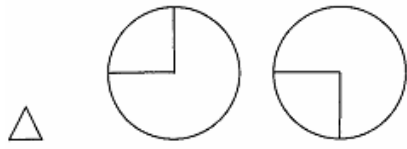
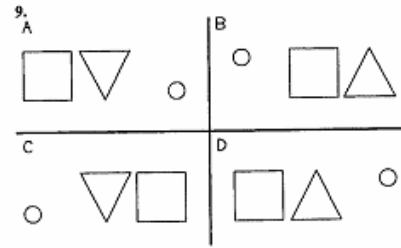
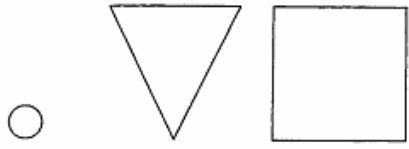

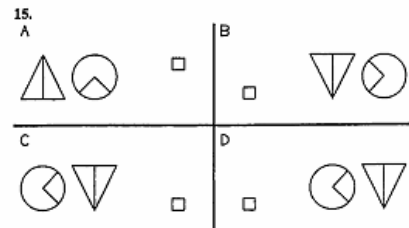
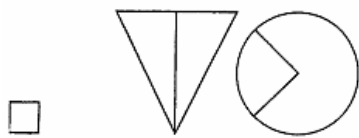
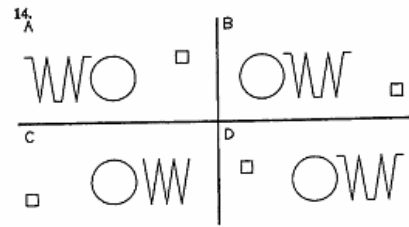
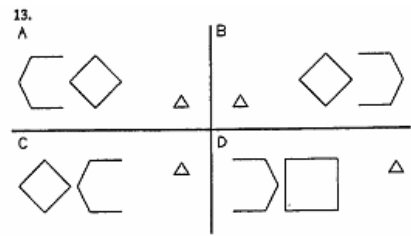
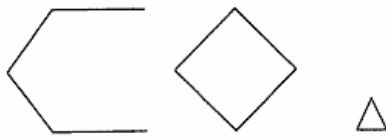
EK: III

**BENTON
VISUAL RETENTION TEST**

FORM G

EK: IV

İLETİŞİM BECERİLERİ ENVANTERİ

Açıklama: Aşağıda insan ilişkileri ile ilgili tutum ve davranış ifadeleri bulunmaktadır. Genel olarak insanlarla iletişim kurarken nasıl davrandığınızı, neler düşündüğünüzü ve neler hissettiğinizi anlatan aşağıdaki ifadelerin size uygunluk derecesini belirtmeniz istenmektedir. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. İfadeler "Her zaman (5), Genellikle (4), Bazen (3), Nadiren (2), Hiçbir zaman (1)" karşılığındadır. Her ifadeye ilişkin beş seçeneğe yalnız birini işaretlemeniz ve cevapsız bırakmamanız gerekmektedir. Elde edilen bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacaktır. Gerekli özeni göstereceğinizi umar, katkılarınız için teşekkür ederim.

1	İnsanları anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
2	İletişimde bulunduğum insanlardan gelen öğüt ve önerileri içtenlikle dinlerim.	1	2	3	4	5
3	Düşüncelerimi başkalarına iletmekte zorluk çekerim.	1	2	3	4	5
4	Konuşurken, etkili bir göz iletişimi kurabilirim.	1	2	3	4	5
5	Genelde eleştirilmekten hoşlanmam.	1	2	3	4	5
6	Dikkatimi karşımdakinin ilgi alanı üzerinde toplayabilirim.	1	2	3	4	5
7	Kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için yeterince zaman ayırırım.	1	2	3	4	5
8	Karşımdaki kişiye genellikle söz hakkı veririm.	1	2	3	4	5
9	Karşımdaki kişiyi dinlerken hayal kurarım.	1	2	3	4	5
10	Başkaları konuşurken sabırsızlanırım, onların sözünü keserim.	1	2	3	4	5
11	İnsanları dinlerken sıkıldığımı hissedirim.	1	2	3	4	5
12	Eleştirilerimi karşıdaki kişiyi incitmeden iletirim.	1	2	3	4	5
13	Konuşurken ilk adımı atmaktan çekinmem.	1	2	3	4	5
14	Konuşurken açık, sade ve düzgün cümleler kurarım.	1	2	3	4	5
15	Karşımdaki kişiyle aynı görüşü paylaşmasam bile fikirlerine saygı duyarım.	1	2	3	4	5
16	İletişimde bulunduğum kişinin yüzüne baktığım halde sözlerini dinlemediğim olur.	1	2	3	4	5
17	Karşımdaki kişinin konuşmaya ve dinlemeye istekli olup olmadığını anlamaya çalışırım	1	2	3	4	5
18	Yanlış tutum ve davranışlarımı kolaylıkla kabul ederim.	1	2	3	4	5
19	Dinlediğim kişiyi daha iyi anlamak için sorular yöneltirim.	1	2	3	4	5
20	Dinleyen kişi anlamaz görüldüğünde, iletmek istediklerimi tekrarlar, yeni kelimelerle ifade ederde özetlerim.	1	2	3	4	5
21	İnsanlarla görüşürken, bilerek onları rahatlatacak şeyler yaparım.	1	2	3	4	5
22	İnsanları kontrol etmeye ve istediğim kalıba sokmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
23	Tartışma sonunda, savunduğum düşüncelerin yanlış olduğunu kabul edebilirim.	1	2	3	4	5
24	Karşımdaki kişinin bana ters düşen duygu ve düşüncelerini yargılarımla.	1	2	3	4	5
25	Ses tonumu konunun özelliğine göre ayarlayabilirim.	1	2	3	4	5
26	Öneride bulunduğum kişinin öneriye açık olup olmadığına dikkat ederim.	1	2	3	4	5
27	Karşı cinsten biriyle iletişim kurduğumda rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5
28	Başkalarını dinlemek mecburiyetinde olmadığımı düşünürüm.	1	2	3	4	5
29	Özür dilemek bana zor gelir.	1	2	3	4	5
30	Küs olduğum biriyle barışmak istediğimde ilk adımı atmaktan çekinirim.	1	2	3	4	5
31	Konuşurken sözümün kesilmesinden rahatsız olurum.	1	2	3	4	5
32	Dinlerken, karşımdaki kişinin sözünü kesmemeye özen gösteririm.	1	2	3	4	5
33	İletişim kurduğum kişinin tutumundan daha çok sorununu anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
34	Çevremdekiler, insanlara karşı ilgisiz kaldığım kanısındalar.	1	2	3	4	5
35	Çoğunluklu duygularımdan emin olamıyorum.	1	2	3	4	5
36	İletişim kurduğum kimse tarafından anlaşılmdaktan mutluluk duyarım.	1	2	3	4	5
37	Başkalarıyla ilişkilerimi bozacak çıkışlar yaparım.	1	2	3	4	5
38	Karşımdaki kişiye güvenmek beni mutlu eder.	1	2	3	4	5
39	Her insanı olumlu beklentilerle karşılarım.	1	2	3	4	5
40	İletişim kurduğum kimselerden bir şeyler alır ve onlara bir şeyler verdiğimi hissedirim.	1	2	3	4	5
41	İnsanlara cevaplama zorlanacakları ani sorular yöneltirim.	1	2	3	4	5
42	Beni rahatsız eden duygularımı iletmekte sıkıntı çekerim.	1	2	3	4	5
43	Genellikle insanlara güvenirim.	1	2	3	4	5
44	İletişim kurduğum insanlar tarafından anlaşıldığımı hissedirim.	1	2	3	4	5
45	Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışırım	1	2	3	4	5

EK: V

ERGEN BİREYLERE YÖNELİK HAZIRLANAN ARJANTİN TANGOSU ÇALIŞMA PROGRAMI

1. Hafta

- Tanışma
- Bireysel Temel Yürüyüş
- Ritim Çalışması
- İkili Yan Yana Temel Yürüyüş
- Paylaşım

2. Hafta

- Temel Yürüyüşlerin Tekrarı
- Duruş, Postur, Adım, Transfer ve Tutuş
- Eşli Temel Yürüyüş
- Altılı Temel Yürüyüş
- Paylaşım

3. Hafta

- Eşli ve Altılı Temel Yürüyüş Tekrar
- Sekizli Temel Yürüyüş ve Cross
- 90 Derece Sola ve Sağa Dönüş Hareketleri
- Ritim Çalışması
- Paylaşım

4. Hafta

- Altılı, Sekizli Temel Yürüyüş, 90 Derece Sola ve Sağa Dönüş Tekrar
- Yukarı, Aşağı Askıya Alma Hareketi
- Back, Open, Forward Figürleri
- Ritim Çalışması
- Paylaşım

5. Hafta

- Temel Yürüyüş, Sola Sağa Dönüş, Askıya Alma, Back, Open, Forward Hareketleri Tekrarı
- Ritim Çalışması
- Ocho Cortado Hareketi
- Sandwich Hareketi
- Paylaşım

6. Hafta

- Temel Yürüyüş, Dönüşler, Sandwich, Ocho Cortado Hareketleri Tekrarı
- Öne Ocho Hareketi
- Geriye Ocho Hareketi
- Milonga Altılı Yürüyüş Hareketi
- Milonga Sekizli Yürüyüş Hareketi
- Paylaşım

7. Hafta

- Temel Yürüyüş, Öne Ocho, Geriye Ocho, Milonga Hareketleri Tekrarı
- Öne Sacada Hareketi
- Back Sacada Hareketi
- Paylaşım

8. Hafta

- Öne ve Back Sacada Hareketlerinin Tekrarı
- I. Koreografi Dizimi. Altılı Yürüyüş, Sekizli Yürüyüş, Cross, Yukarı Askı Hareketlerinin Ard Arda Sıralanması
- Paylaşım

9. Hafta

- I. Koreografi Dizimi Tekrarı
- II. Koreografi Dizimi. Altılı Yürüyüş, Sekizli Temel Yürüyüş, Cross, Cortado, Cross, Aşağı Askı Hareketlerinin Ard Arda Sıralanması.
- I. ve II. Koreografi Dizimlerinin Ard Arda Sıralanması
- Paylaşım

10. Hafta

- I. ve II. Koreografi Dizimlerinin Tekrarı
- III. Koreografi Dizimi. Altılı Temel Yürüyüş, Sekizli Temel Yürüyüş ve Cross, Öne, Geriye Ocho ve Çıkış Hareketlerinin Ard Arda Sıralanması
- I. II. ve III. Koreografilerinin Ard Arda Sıralanması
- Paylaşım

11. Hafta

- I. II. ve III. Koreografilerinin Tekrarı
- I. II. ve III. Koreografilerinin Ard Arda Sıralanması
- I. ve III. Koreografilerin Ard Arda Sıralanması
- II. ve III. Koreografilerin Ard Arda Sıralanması
- Paylaşım

12. Hafta

- I. II. ve III. Koreografilerinin Ard Arda Sıralanması
- II. ve III. Koreografilerin Ard Arda Sıralanması
- I. ve III. Koreografilerin Ard Arda Sıralanması
- Koreografilerde Grup Senkronizasyonu
- Paylaşım

EK: VI

Sayın Katılımcı,

Bu soru formu, bir yüksek lisans tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Lütfen her maddeyi dikkatlice okuyun ve seçeneklerden kendi durumunuza en uygun olanı cevaplandırınız. Anketlere vereceğiniz içten ve doğru cevaplar, bu araştırmada yararlı sonuçların elde edilmesini sağlayacaktır. Soru formlarını doldururken isminizi belirtmenize gerek yoktur. Cevaplarınız sadece bu araştırma için kullanılacak ve tamamen gizli tutulacaktır.

Lütfen cevapsız soru bırakmayınız. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ekrem DEMİRAĞ
Y. L. Öğr.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Yaşınız:

a) 20- 25 b)25-30 c) 31-35 d) 36-40 e) 41ve
üzeri

2. Cinsiyetiniz:

a) Kadın b) Erkek

3. Öğrenim Durumunuz:

a) İlkokul b) Ortaokul c) Lise d) Lisans e) Yüksek Lisans

4. Mesleğiniz:

5. Ne Kadar Süredir Tango Yapıyorsunuz:

EK: VII

ANKET

Açıklama: Bu anket Arjantin Tangosu yapan dansçılarının tangoyla ilgili kendilerinde gözlemledikleri becerileri ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Aşağıda Arjantin Tangosu yapan dansçılarının **tangoyla ilgili duygu, düşünce ve tutumlarını ifade eden** cümlelerden oluşan 30 maddelik bir anket bulunmaktadır. Sizden aşağıdaki her ifade için uygunluk derecenizi belirtmeniz istenmektedir. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. İfadeler “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerinin bulunduğu beş basamaklı bir ölçekte verilmiştir. Her ifadeye ilişkin beş seçenektan yalnızca birini işaretlemeniz gerekmektedir.

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Kendimi daha zinde ve sağlıklı hissetmeme yol açıyor.					
2. Sabahları uyandığımnda kendimi daha dinç hissettiriyor.					
3. İletişimde bulunduğum insanları içtenlikle dinlememe katkı sağlıyor.					
4. Beden şeklimi, duruşumu geliştiriyor.					
5. Konuşurken etkili bir göz iletişimi kurmamı sağlıyor.					
6. Dikkatimi karşımdaki kişilerin ilgi alanında toplayabilmeme katkı sağlıyor.					
7. Düşüncelerimi başkalarına kolayca iletmeme yardımcı oluyor.					
8. Bedensel olarak kendimi hafiflemiş hissettiriyor.					
9. İlişkilerimde, konuşurken ilk adımı atma cesaretimi engelliyor.					
10. Karşı cinsle iletişim kurmama yardımcı oluyor.					
11. Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak duygu ve düşüncelerini anlamama yardımcı oluyor.					

12. Karşımdaki kişilerin bana ters düşen duygu ve düşüncelerini yargılamama yol açıyor.
13. Duygularımı göstermeyi kolaylaştırıyor.
14. Dengemi geliştiriyor.
15. Gün içinde yaşadığım tüm streslerden beni arındırıyor.
16. İş ortamında liderlik özelliklerimin açığa çıkmasına katkı sağlıyor.
17. Başkalarının duygularını anlamakta zorlanmama yol açıyor.
18. Zorlaşan işler karşısında bana devam edebilme, sonunu getirebilme motivasyonu sağlıyor.
19. Kendimle, fiziksel görünümümle barışık olmamı sağlıyor.
20. İşimle ilgili konulara, uzun süreli odaklanmamı zorlaştırıyor.
21. Takım çalışmalarında konsantrasyonumu artırıyor.
22. Kişilerarası çatışmalardan ve korkulardan arınmamı sağlıyor.
23. Sosyal çevremle daha iyi ilişkiler kurmamı sağlıyor.
24. Gerginliklerimi azaltıyor.
25. Kendimi ifade etmemi zorlaştırıyor.
26. Koordinasyon ve aerobik kapasitemi geliştiriyor.
27. Dikkatimi işimle ilgili ayrıntılara yoğunlaştırmama katkı sağlıyor.
28. Beden dilimi çok daha etkin kullanabilmemi sağlıyor.
29. Dikkatimi toplamada güçlük çekmeme yol açıyor.
30. Duygularımı göstermeyi zorlaştırıyor.

EK: VIII

Sevgili meslektaşım,
Ekrem DEMİRRAĞ

Öncelikle sergilediğiniz etik ve bilimsel tutumunuzdan dolayı; bilim camiası adına teşekkür ederim. Geliştirdiğimiz “İletişim Becerileri” konulu ölçüm aracını kullanabilirsiniz.

Ayrıca, akademik çalışmalarında da, gerek gördüğün de, yardımcı olmaktan da mutluluk duyarım. Sizden ricam çalışman bitince bir nüshasını bana göndermeniz.

Çalışmalarında başarılar dilerim. Sevgilerimle.

Prof. Dr. Kurtman ERSANLI

ÖZGEÇMİŞ

1975 yılında Akşehir'de doğdu. 1998 yılında Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümünden mezun oldu. 1998-2004 yılları arasında Marmaris Sabancı Lisesinde Psikolojik Danışman olarak görev yaptı. 2007 yılında İstanbul Psikodrama Enstitüsünden (I.P.I) Psikodrama Co-Therapist diploması aldı. Aynı zamanda I.P.I' da Spontanite Tiyatro eğitimini tamamladı. Aynı yıl içinde Tolga Han Dans okulunda Dünya Toplum Dansları üzerine eğitimlere katıldı. Ardından Arjantin Tangosu üzerine yerli ve yabancı hocalardan dersler aldı. 2008 yılında Taner YILDIRIM'ın Malena Dans Stüdyosunda dans asistanlığına başladı. 2008 yılından bu yana Şişli Lisesinde Psikolojik Danışman olarak görev yapmakta ve halen dans eğitimlerine ve asistanlığına devam etmektedir.